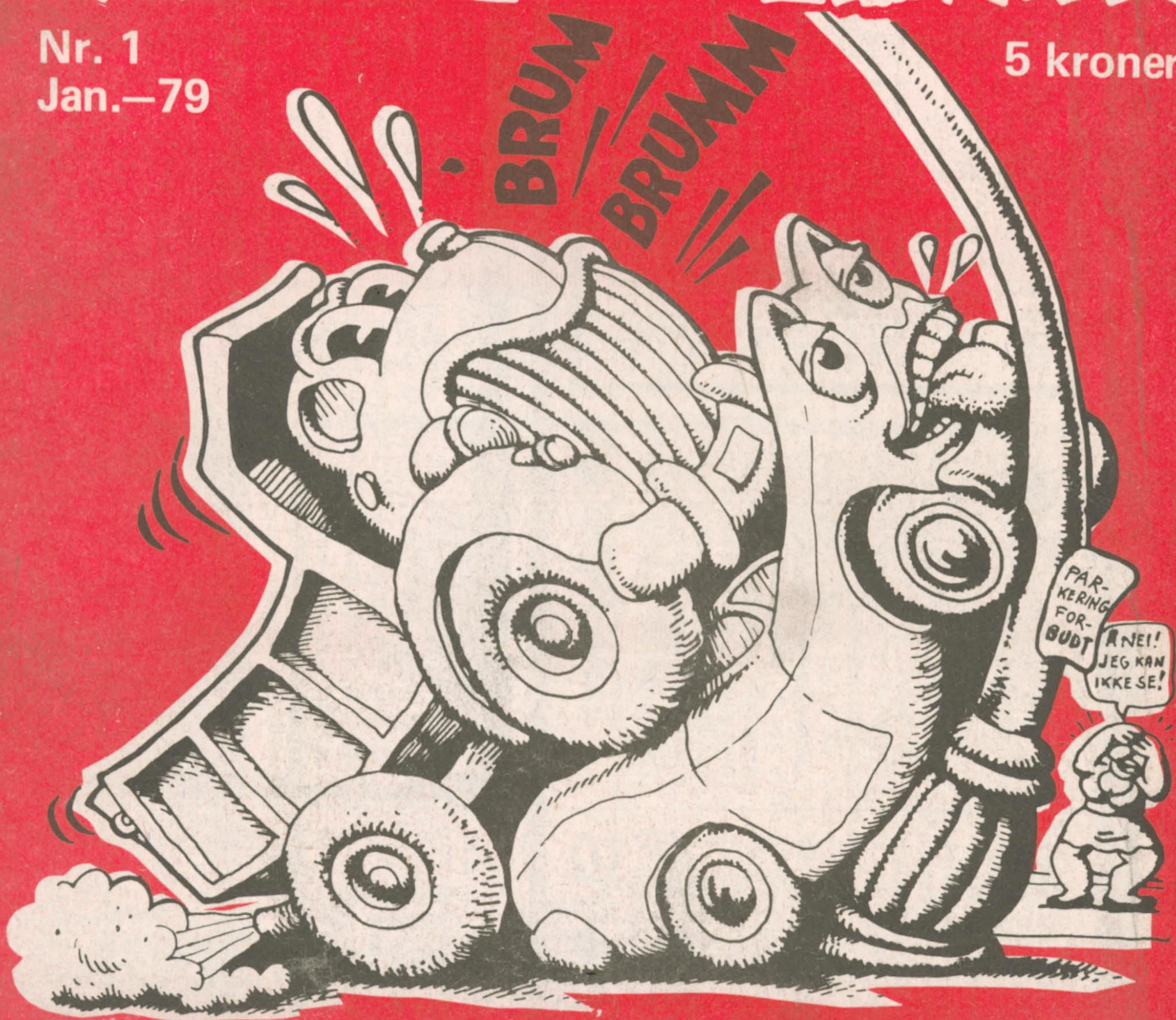

GATEAWAY

Nr. 1
Jan.—79

5 kroner

Avskaff pengene!

Elg

Fantomet

CIA & LSD

BRUM

GATEAVISA

BRUMM

Nr. 1 — Januar 1979 — Dobbeltnummer — 10. årgang

I BLADETS INDRE

LSD og dop i
krigens tjeneste side 2

Tomatkasting på
kristne? side 6

Arbeidsskyes jul
Er du en god
arbeider? side 7

HASJ side 8

Elgens rike er nær! side 9

Jomfru Ane Band:
Dansk rock-teater
uten blygsel side 12

Løgnens litteratur-
historie side 14

Pornografi eller
frigjøring? side 16

Ex-Pistols
Clash side 17

2. SEKSJON:

Fantomet —
en tegneserie side 21

Penga eller livet!
En kritikk av pengenes
samfunn side 27

her i byen, dvs. 21.109 hvert år.

Dette og mye mer om bilbyens for-
dervelse ville byaksjonistene fortelle
travle juleshoppere under en iskald de-
sember-eksos-himmel.

Og de klarte det.

Nysgjerrige tilskuere flokket seg til
med plastikposene sine. Dette var and-
re boller enn Steen og Strøm og Møll-
hausen. Og boller fikk de. Nybakte
boller og ballonger.

Vi må stå og gå sammen, sang gjøg-
lerne, og toget ble større og større et-
ter som der nærmet seg Studenterlun-
den.

Her ble krysset ved Universitetsgt.
"sperret" av med rødt kreppapir, mens
en ball-sjonglør av klasse sørget for un-
derholdningen. Etter at purken hadde
arrivert og revet over den symbolske
avsperringen, fortsatte gjøgleriene på
fortauet til alle hadde vist sine fotgjeng-
ger-kunster — enten det nå var å gå på
line eller kjøre sykkel.

Med slagordet *Innerst inne er også
du en fotgjenger!* ble aksjonen avblåst
og hver gikk hjem til sitt — mange med
mer i hodet.

Trafikkaksjoner, som vi jo har hatt
en del av gjennom de siste par årene,
har med dette antatt en åpenbart for-
bedret form.

De vil bli morsommere å delta i,
samtidig som de vekker atskillig mer
oppsikt og dermed når et større pub-
likum.

Aksjonen den 16. desember kan
likevel kritiseres for at den ikke mak-
tet å aktivisere andre enn de opprinne-
lige deltakerne i sine spillopper. Det
kunne godt ha vært med i program-
met f.eks. en sammensveisende gate-
blokkering, hvor også andre gamle og
evt. nyfrelste byaksjonister kunne få
være med.

Ansvarlige for aksjonen var Salt-
kompagniet teatergruppe, aksjonsgrup-
pa Kjære Banditter og Miljøaksjonen
av 13. oktober.

Rosin

BILDØD

HVOR ER DIN BRODD?

Innerst inne er også du en fotgjenger!

Denne uhyrlige, men sanne påstand var det mange jule-
stressa bilførere i Oslo sentrum som ble konfrontert med
midt i det verste førjuls-rushet, 16. desember.

De som fremførte påstanden var en nyetablert teater-
og ablegøye-gruppe, som med en fantasifull aksjon bidro
til å føre by-aksjonismen inn i et nytt og fremfor alt
morsomt spor.

Lørdag 16. desember dukket det vel
rareste oppbud av fotgjengere som
nonsinne har vært sett i Oslos gater,
opp på Karl Johan.

Det var narrer og rovere, dobbelt-
mennesker og styltestorker, eplekner-
ter og sjonglører og mange andre rarin-
ger — ca. 50 i alt.

Sammen ville de med sang, spill og
gjøglerier propagandere for en *bilfri* by
— fortrest mulig, før det er for seint.

For saken er den at på tross av all
verdens "natur"-lover, vil kommune-

pampene redusere kollektivtransporten
i Oslo enda mer. Mens bussrutene skal
innskrenkes, og trikkene forfaller (se
GA 9/10-78), bevilges det 2.000.000.
000 — to milliarder — kroner — til
oppmuring av trafikkmaskiner i Sme-
stadkrysset, Sinsenkrysset, Mosseveien
og en 4-felts Europavei til Svalbard. Vi
gidder ikke her å repetere alle parke-
ringshusplanene (se GA 4/78).

Men slik er altså situasjonen.

Samtidig registreres det gjennom-
snittlig 58 trafikkulykker om dagen

Foto: Gateavisa

GATEØVISA

Kjøp tidligere nummere
på www.Gateavisa.no

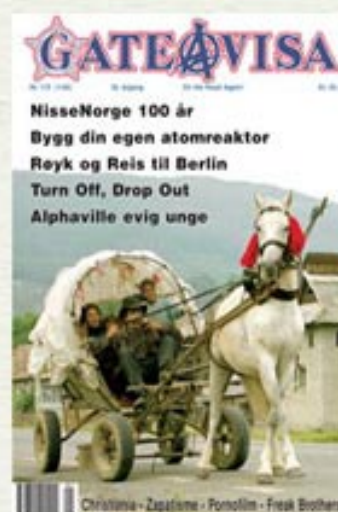
Nr. 174

Valgplakater på vår måte... • Politisk sex • Thomas Hylland Eriksen • Alkopolitikk • Fleinsopp • Voldsromantiske raddiser • Erik Dammann og sønner • Normale gale

Nr. 173

Mørkemenn og terrorister • Kvinneligaen • Dag Solstad • Utdatert copyright • Hurdalsjøen økolandsby • Skylapper? • Kriminell kriminalpolitikk • Lønsslaveri • Snu ryggen til staten!

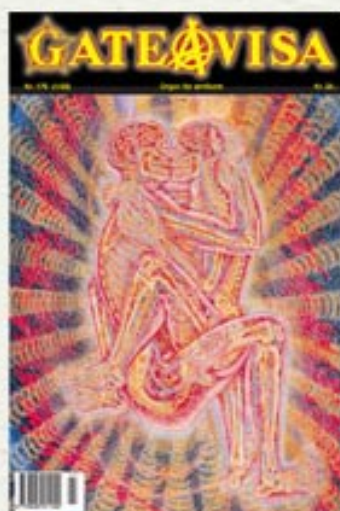
Nr. 172

Bygg din egen atomreaktor • Røyk og Reis til Berlin • Turn Off, Drop Out • Alphaville evig unge • Arild Nyquist • Frosne bestefedre • Zapatister • Frikkbrødrene i Mexico, del 3

Nr. 171

Pornokrati • Svart og hvit vold? • Vekturvold • Kupp Gateavisa! • Sivilisasjon? Nei takk! • Christiania • Telefonterror • Okkupasjon • Boligaksjon i Bergen • Frikkbrødrene i Mexico, del 2

Nr. 170

Märthas verste eventyr • Narkokrigen vunnet? • Røyk & Reis til Kina • Cao-Dai • Karoline Frogner • Okkupasjonsextra • John Zorn • Situasjonistisk teori • Frikkbrødrene i Mexico, del 1

Nr. 169

Terromål: NORGE • Rapport fra virkeligheten • Oljekrig • Opprør i Argentina • Røyk og reis til Portugal • Harald Medbøe: Shit • Christiania 30 år • Atomavfall – Verdensbanken kommer

Nr. 168

Attac • Hvite Overaller • Black Bloc • Göteborg • Verdensbanken • Genova • Valgets kvalme • Deres Majestet, vi har fått nok • Pepperspray • Okupasjonsnytt • Big Brother ser deg! • Securidass

Nr. 167

Italias frisoner • Dynastiet Bush • USA: Valgfusk og fanteri • Sealand & Ladonia • Røyk og Reis Goa Update • Reisbrev fra Chiapas • Anarkoteori • Smaken er som baken • Sporveishets

Nr. 166

Harry: narkopolitisk flyktning fra USA • Boligaksjonen i Gamlebyen • Alternativmessa • Oslo til kamp for fri hasj • DesPutin: Russlands nye tsar • Piratradio: bryt internett-sensuren

Nr. 165

Okkupasjoner: Saxegårdsgate og Hausmannsgate • Frikkbrødrene: den store boligokkupasjonen • Er universet levende? • Røyk og Reis: Gateavisas helt egen feriekatalog • Hunter S. Thompson

Nr. 164

Heia politistaten • Ned med terapøytveldet: Christian Beck • Ungdomshuset i Køben • Rapport fra tjallemarsjen 1. mai • La dem spise kake • Kennedy: USAs psykedeliske president • Solformørkelse '99

Nr. 163

Dommedag er avlyst • Anarkisten i Egner • J. Edgar Hoover • Nå bomber de for NATO igjen • Glor du på teve? – Alternativmessa • GAs Gule sider • Husknusing i Belgia • Anarkoteori

CIA-forskning gjennom 25 år:

LSD og dop i krigens

For drøyt ett år siden ofret de fleste norske aviser en spalte eller to på at CIA var hardt ute å kjøre. Denne gangen gjaldt det narkotika, og det ble berettet om en ung mann ved navn Frank Olsen som i 1953 begikk selvmord ved å kaste seg ut fra et vindu. Selvmordet var en direkte følge av at Olsen var blitt gitt LSD av CIA — uten å bli informert om det på forhånd.

LSD og sprang ut av vinduer er vel egentlig blitt en slitt historie, i hvert fall i nyhets-sammenheng, og det ble nå liksom ikke mer skrivelier om saken.

Men ettersom denne episoden i 1953 bare er toppen av et uhyggelig isfjell, er det derfor på tide at en mer utfyllende framstilling av CIAs dop/hjernevask-''forskning'' kommer offentligheten for øye. Opplysningene i denne artikkelen er stort sett henta fra det engelske bladet ''Home Grown'', som herved anbefales til alle med grønne fingre. Takk til Michael Marten i ''Home Grown'' for at han har samlet fakta. Marten i sin tur takker bl.a. den amerikanske ambassades bibliotek i London for verdifulle opplysninger.

Da det under Nürnbergprosessen etter siste verdenskrig kom for dagen at nazistene under krigen hadde drevet omfattende ''medisinske'' eksperimenter med fanger fra konsentrasjonsleire, ble denne formen for ''forskning'' fordømt i sterke ordelag av de selskrikt nasjoner. Retningslinjer ble trukket opp for å forhindre at slike uhyrligheter noensinne skulle kunne skje igjen. Eksperimentering med mennesker skulle kun skje i menneskehetens tjeneste, ble det erklært. Det ble videre slått fast at ingen skulle kunne utsettes for slike eksperimenter uten sitt vitende eller mot sin vilje. Innsatte i fengsler og soldater var for frivillige testpersoner å regne kun under den uttrykkelige forutsetning at de ikke ble lokket med noen form for belønning for sine ytelser.

4 år senere, i 1949, godkjente den daværende CIA-sjefen Allen Dulles ''Operasjon Bluebird''. Bluebird var det første i en rekke programmer som skulle strekke seg over et kvart århundre og utsette tusenvis av mennesker for absolutt uetisk og illegal eksperimentering med en rekke former for narkotika og personlighetsmanipulerende teknikker.

MÅL: HJERNEVASK

Mange av disse eksperimentene ble gjennomført uten at test-personene hadde blitt orientert på forhånd. I andre tilfelle ga test-personene sitt samtykke etter å ha blitt gitt ufullstendig eller feilaktig informasjon om hva de skulle delta i.

De ''frivillige'' fikk sin belønning i forskjellige former. Soldater fikk ekstra-perm og 45 dollar i måneden. Fengselsfanger fikk sin godtgjørelse i form av nedsatt straff og økt bekvemmelighet i fengslet. Narkomane fikk, logisk og lettvisst nok, sin betaling i dop. Pasienter ved psykiatriske sykehus fikk ingen godtgjørelse for å bli eksperimentert med. De var jo sjuke fra før, right?, så CIA's eksperimenter med dem ble sett på som en del av behandlingen. (!)

Operasjon Bluebird gikk inn i sin annen fase i 1950, og skiftet samtidig navn til ''Artichoke''. Ytterligere tre år senere la en ung, ivrig ''deputy director of plans'' i CIA fram et forslag til et utvidet og ''forbedret'' prosjekt, kalt

MK-Ultra, som en oppfølger til Artichoke.

Om MK-Ultras målsetning het det: ''Målet er å utvikle og utforske kjemiske, biologiske og radiologiske materialer og teknikker som på en sikret måte kan anvendes til å styre og kontrollere den menneskelige adferd.'' Den fremmelige, unge mannen bak dette forslaget bar navnet Richard Helms, og skulle senere bli CIA-sjef under Nixon. MK-Ultra kom senere til å bli fulgt opp av tre hovedprosjekter kalt MK-Delta, MK-Naomi og Often-Chiswick.

MC.CARTHY-FORSKNING

Det heter seg at disse prosjektene opprinnelig ble satt i gang for å holde følge med russernes forskning på hjernevask/dop-området. Dette var altså i 50-åra, og den ''kalde krigen'' red Amerika som en mare. McCarthy og gutta var på sitt mest hysteriske, Hollywood poste ut filmer om gode, amerikanske småbyer som ble invadert av ''fremmede'', tegneseriene var fulle av gale vitenskapsmenn av russisk avstamning med planer om å overta jorda, naboen din kunne være spion, kommunisme var smittsomt og i det hele tatt — paranoien blomstret.

Og verre skulle det bli: Rapporter om at russerne brukte bl.a. hypnose og dop i sin heroiske kamp mot opposisjonelle begynte å strømme inn, og det ble kjent at den russiske etterretnings-tjenesten gjorde engros-innkjøp av hallusinogener. CIA-toppene mente å vite at Den Frie Verden var i fare, og at det nå var tvingende nødvendig for USA å ta opp kampen også på dette området. Derfor Bluebird, Artichoke, MK-Ultra, MK-Delta, MK-Naomi, Often-Chiswick.

Det faktum at en militær undersøkelseskommisjon i 1953 konkluderte med at Kina og Sovjet ennå hadde langt igjen innen de kunne gjøre roboter av mennesker, ble totalt ignorert av CIA. ''Forskningen'' var ikke lenger defensiv. Den red høyt på en bølge av primitiv sjåvinisme og fantastiske fremtidsvyer.

PILLEKRIGEN

Lista over de stoffer som CIA tok i bruk i løpet av de ca. 25 åra disse prosjektene var i gang er både lang og stygg:

Marijuana, mescaline, psilocybin, LSD, sodium pentathol, sodium amytal, methedrin, lenzedrin, barbiturater, beroligende midler, eter, etyl-alkohol, atropin, scopolamin, nervegass... I tillegg ble en rekke medikamenter utprøvd med henblikk på helt eller delvis å nedsette menneskers funksjonsevne både fysisk og psykisk, f.eks. ved å fremkalle lammelser, hukommelsesforstyrrelser, angst etc.

Ved siden av dop-eksperimentene utforsket de bruken av hypnose, elektroshokk, hjernekirurgi, ultralyd, forstyrrelser av sanseapparatet og avarter av atferdsterapien. Leger og vitenskapsmenn verden over ble intervjuet og rådspurt, notatene til Hitlers private psykolog ble studert, og CIA stakk snuta borti flere områder innen okkultisme og såkalt ''svart psykiatri''. (Det ble også syslet med mer eksentriske ideer innen CIA på denne tiden, så som å dematerialisere Berlinmuren og å utvinne gummi av sopp (?).)

I tur og orden ble også blant annet følgende produkter forsøkt framstilt:

Ei ''rekrutteringspille'', hovedsaklig tenkt anvendt på fiendtlige spioner/ agenter, ei knockout-pille som midlertidig kunne lamme eller ufarliggjøre en hel bygning full av mennesker, ei afrodisia-pille for å forandre folks seksuelle legning og vaner, ei pille til å gjøre fulle agenter edru, selvfølgelig også ei til å gjøre edru folk fulle, og fascinerende nok: Ei pille som rett og slett skulle ødelegge prominente personers gode navn og rykte ved å framkalle usømmelig eller upassende oppførsel hos disse ''på offentlig sted''.

— I 1953 bestilte CIA og Hæren 10 kg LSD — tilstrekkelig til 100 millioner doser

Dr. Sidney Gottlieb antydte under Kongress-høringene om MK-Ultra at sistnevnte medikament ble utprøvd på enkelte av Nixons stab under en av presidentens utenlandsreiser. Blant reaksjonene ble visstnok plutselige gråteanfall på upassende tidspunkter registrert.

Mye av CIAs oppmerksomhet og bestrebelser var sentrert rundt tenkte forhørs-situasjoner (interrogation).

Sannhets-serum, fantes det? Enkelte medikamenter som kunne gjøre egne agenter immune mot avanserte forhørsteknikker, kanskje til og med mot fysisk tortur? Mange eksperimenter ble utført på dette området, hovedsaklig med LSD og sodium pentathol. To spesielle forhørsteam, bestående av en psykiater, en hypnotisør og en forhørsleder, ble opprettet for å teste narkohypnotiske metoder ute i marken. Ett av disse teamene virket i Asia, det andre i Europa.

Selvfølgelig kunne disse ''interrogation technics'' også bli brukt mot dem sjøl, så CIA var også meget opptatt av å finne fram til metoder hvorved de kunne framkalle garantert hukommelsestap (amnesia) hos sine folk. Ut fra det faktum at det innen CIA fantes enkeltpersoner som satt inne med enorme mengder informasjon og opplysninger, ble det arbeidet med metoder til å framkalle slike hukommelsestap hos personer som forlot CIAs rekke. Under en toppsjikt-konferanse innen Artichoke-prosjektet ble det påpekt hvor nyttige slike amnesia-midler ville være innen CIAs hverdagslige spørsmål. Det ville f.eks. være hendig om man kunne utsette enhver viten om et gjennomført hemmelig oppdrag, eller om et mord, fra en medarbeiders bevissthet.

KJEMISK PROGRAMMERT

Foruten kontroll av hukommelsen ble det arbeidet med systematisk å framkalle hodepine, øreverk, rykninger og muskelkramper hos testpersonene. Målet var å kunne redusere en person til en forvirret nervebunt blottet for sjøltillit og sjølfølelse, slik at de ''kunne forvrenge eller ødelegge dette menneskets personlige prinsipper og etiske normer''. Sagt med andre ord: Dirigere dette mennesket fullstendig.

Dirigeringen kunne bestå i ''å få en person til å utføre handlinger som opprinnelig var personen utenkelig'' (forræderi), eller det kunne rett og slett dreie seg om ''å konstruere en ny person'' (!). CIA håpet å bli i stand til å ''programmere både egne og fremmede agenter til å utføre ethvert oppdrag de ble pålagt'', selv om oppdraget var imot agentenes vilje, og uavhengig av at han evt. gikk en sikker død i møte.

Det var altså i MK-Ultra-fasen at det virkelig ble fart i sakene. Eksperimentene og metodene ble mer raffinerte, og fra et CIA-synspunkt vel også mer relevante. Om intensjonene heter det i et CIA-notat: Målet er å opparbeide en slik kunnskap om disse stoffene (se lista foran) at man har spesifikke teorier om hvilke stoffer som egner seg best til de forskjellige formål. Disse teoriene skulle så i størst mulig grad ''prøves og testes i praksis (field conditions) på krigsfanger, føderale fanger, sikkerhetsoffiserer etc., dvs. under kritiske omstendigheter som går ut over hva som er mulig innen sivil forskning''.

I glanstida fra 1953 til 1964 sto MK-Ultra alene bak 149 separate prosjekter ved i alt 154 institusjoner.

Blant disse institusjonene finner vi sykehus, psykiatriske sykehus, privatklinikker, universitetsklinikker, statlige og føderale fengsler, narkomanklinikker og farmasi-konserner.

Verd å merke seg er at etter at sann-

tjeneste

heten om disse prosjektene begynte å komme for dagen, har de fleste amerikanske organisasjoner og institusjoner som medvirket, blitt navngitt — mens legemiddelkonsernene stort sett har forblitt anonyme. Til sammen hadde CIA ca. 200 forskere på sin lønningsliste, enten direkte tilknyttet CIA eller indirekte gjennom dekk-organisasjoner. Mange av disse forskerne, som innbefattet leger, psykiatere, nevrologer og biokjemikere, visste at de jobbet for CIA, mens andre trodde de arbeidet for "respektable" forskningsentra.

BRENTE DOKUMENTER

Hele Ultra-programmet var ekstremt hemmelig, sjøl til CIA-prosjekt å være. Man baserte seg på muntlig kommunikasjon og et minimum av dokumentasjon. Da CIAs Inspector-General evaluerte prosjektet i 1963, fant han at "meget vesentlige fakta om og resultater av MK-Ultra kun var å finne i hukkommelsen til to senior-medarbeidere i CIA". Disse to medarbeiderne var trolig før nevnte Richard Helms og Sidney Gottlieb.

Gottlieb var en biokjemiker som sluttet seg til CIA i 1951, og som i kraft av at han var en av Helms' nærmeste medarbeider, slo seg opp til å bli den ansvarlige og øverste myndighet for MK-Ultra. Da Helms trakk seg fra sin stilling som CIA-sjef i 1972, beordret han alle MK-Ultra-dokumenter ødelagt. Gottlieb tilintetgjorde personlig 152 separate arkivrapporter. Under Kongress-høringene om MK-Ultra i 1975 uttalte Gottlieb — altså the man in charge — at "han ikke husket noe særlig om prosjektet", selv om hans navn figurerer på hvert eneste kjente Ultra-dokument. Gottlieb befinner seg nå visstnok et eller annet sted på Kontinentet.

CIA var rimelig nok også påpasselig med å holde skjult at de sto bak denne forskningen. Eksperimentene foregikk derfor ofte under dekke av å være helt andre medisinske prosjekter.

En serie LSD-eksperimenter ble således utgitt for å være forsøk på å finne en erstatning for kodein som smertestillende middel.

Finansieringen av prosjektene ble uten unntak ordnet indirekte, som regel gjennom tilsynelatende respektable institusjoner. Tre av de viktigste finansstøttene var The Geschikter Foundation, en CIA-front, — The Society for the Investigation of Human Ecology (SIHE), nok en CIA-front, og The Josiah Macy Jr. Foundation, faktisk en genuin organisasjon.

SIHE ble, etter ordre fra CIA, etablert tidlig i 50-åra av Harold Wolfe, en nevrolog fra Cornell University. Wolfe var en nær venn av Allen Dulles, og en autoritet på kinesernes hjernevask av amerikanske krigsfanger.

DE SIVILE FORSKERNE

Noe av det mest skremmende ved disse CIAs og Hærens prosjekter er hvor tilsynelatende lett det har vært å rekruttere forskere utenfor CIAs og Hærens rekker.

Dette særlig sett i lys av at disse eksperimentene var svært tvilsomme, sett ut fra den tids viten på dette området. CIA var klar over at de "sivile" forskerne satte sitt profesjonelle omdømme på spill ved å delta i forskningen. Det heter således i et internt notat at "enkelte forskeres etiske normer

kan være av en slik art at de ikke ønsker å samarbeide med oss i de mer revolusjonære fasene av vårt prosjekt."

Hva slags motiver hadde de så, de forskerne som med åpne øyne gikk inn i CIAs tjeneste?

Forutsetter vi at vitenskapsmenn også er mennesker, må vi vel anta at de ikke var noe mer immune mot tidens paranoia enn den jevne amerikaner var, og således følte at de gjorde sitt for Flagget, Friheten og Fedrelandet.

Den viktigste grunnen var trolig av (enda) mindre edel karakter, nemlig det faktum at forskning følger finansiering. I praksis vil dette si at forskningen tenderer mot å foregå innen finansstøttens interessefelt. Gitt at den økonomiske støtten kommer fra f.eks. forsvar, da vil forskningen være i forsvarets interesse. Det er så rart med det. I dette tilfellet sto altså CIA, og i noe mindre grad det amerikanske forsvaret, ansvarlig økonomisk, og vi får formode at de begge ønsket nyttig og relevant informasjon for penga.

For en tid siden var norske massemedia levende opptatt av et annet "forskningsprosjekt" som, etter hva jeg kan skjønne, utmerket illustrerer nevnte prinsipp. Det siktes til oppstyret om den amerikanske prøverorsgutten — en søkkrig kar vil gjerne ha et

— CIA tok i bruk: Marijuana, mescaline, psilocybin, LSD, sodium, pentathol, sodium amytal, methedrin, lenzedrin, barbiturater, beroligende midler, eter, etyl-alkohol, atropin, scopolamin, nervegass...

speilbilde av seg sjøl, stiller de nødvendige kontanter og celler til vitenskapsens rådighet, og se: En enbåren sønn er ham født.

Forøvrig er det kun i ett tilfelle rapportert om at en vitenskapsmann takket nei til tilbudet om samarbeid med CIA. Mannen var dr. Robert Heath, kjent som oppdageren av hjernens "vellyst"-sentra. CIA ønsket at han skulle forske etter hjernens smertesentra. Heath fant ideen avskyelig.

EKSPERIMENTENE

"I will write you a quick letter as soon as I can get the stuff into a man or two." (Dr. Harris Isbell, i et brev til sin CIA-kontakt.)

Det var ikke småtterier CIA gikk til innkjøp av da de først ble — eh — hekta på dop.

I 1953 bestilte de, sammen med Hæren, 10 kg — ti kilo — LSD for den nette sum av 240 000 dollar.

Dette ble antatt tilstrekkelig til 100 millioner effektive doser.

Omtrent samtidig fikk de fart i arbeidet med innsamling, kultivering og utprøving av visse narkotiske sopper. Nevnes kan det også at det i 1956 ble brukt 24 000 dollar til å undersøke hvorvidt LSD kunne inntas (les: inngis) pr. aerosol. Rapporten fra dette prosjektet konkluderte med at LSD på sprayboks aldri ville bli noe effektivt våpen...

Det er uvisst hvor mye av de ti kiloene LSD som ble anvendt. Som sagt er dokumentasjonen mangelfull, og kun en liten del av MK-Ultras akademiske og medisinske eksperimenter er blitt offentliggjort. Eksempelvis kan imidlertid følgende rapporter nevnes:

— Eksperimenter med LSD og andre hallusinogener ved det føderale Addiction Research Center i Kentucky fra 1952 til 1963. De narkomane ble betalt med morfin og annen dop for å spise kjeks inneholdende LSD, og deretter delta i tester. Forskningsleder var siterte Harris Isbell, og Hæren, dvs. Office for Naval Research, sto for finansieringen. Isbell kjøpte også dop fra europeiske farmasøyt-kompanier som trodde de gjorde business med en representant for det offentlige helsevesen.

— LSD-eksperimenter ved Boston Psychopathic Hospital fra 1952 til 1957. Testpersonene kom fra staben ved sykehuset og fra Harvard og Emerson College. Studentene fikk 30 dollar for å drikke et glass vann inneholdende LSD og deretter delta i 10-12 timers psykologiske tester. Finansiering: SIHE.

— LSD-eksperimenter på ca. 100 fanger ved Atlanta føderale fengsel og Bordentown Reformatory, New Jersey, fra 1955 til 1964. Forskningslederen var Carl Pfeiffer, som fikk 35 000 dollar i året fra The Geschikter

Foundation. Pfeiffer har uttalt at "ingen ettervirkninger ble registrert, bortsett fra at enkelte fanger senere skrev og klaget over at LSD hadde forverret deres kriminelle karriere."

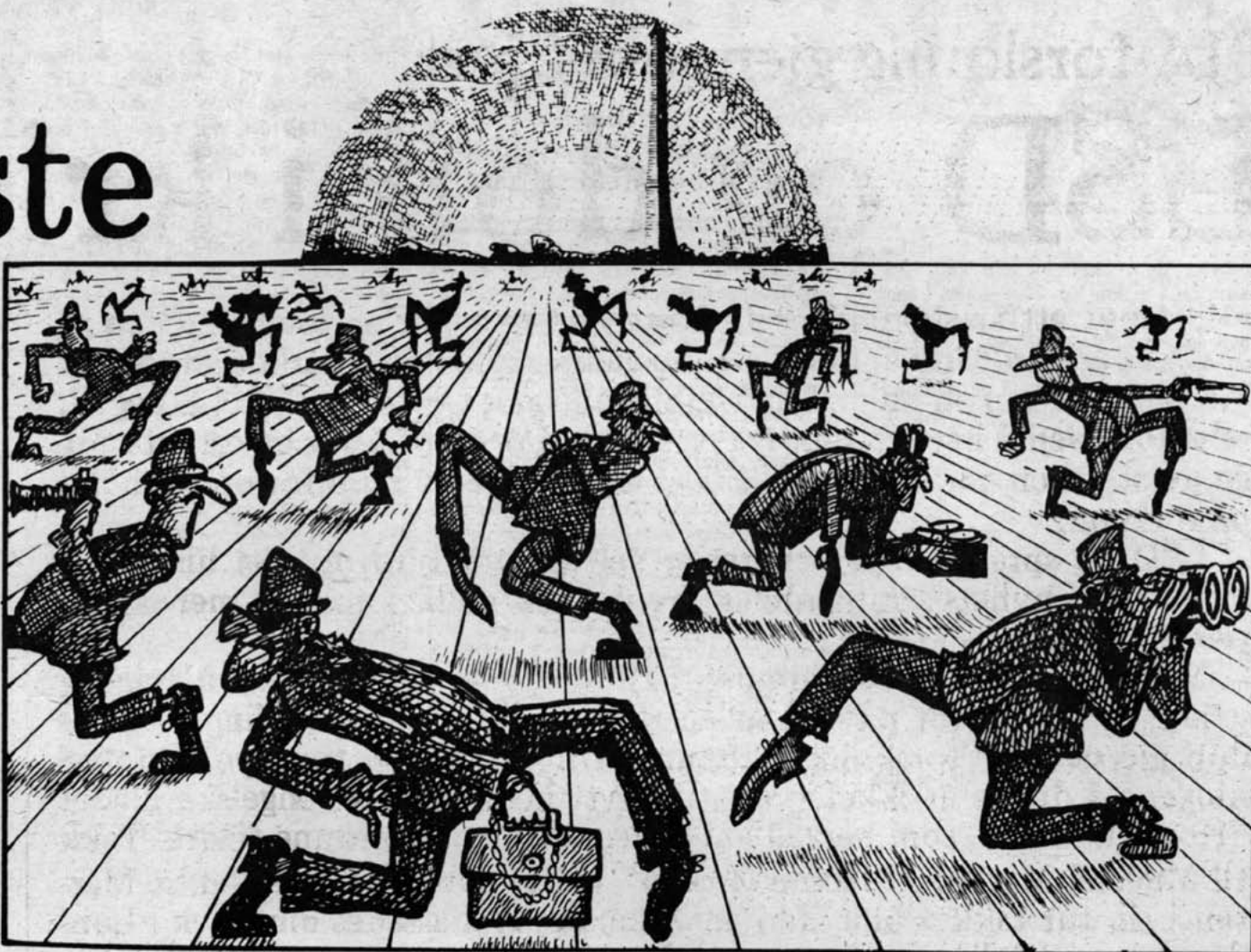
— Forskjellige dop/hjernevask-eksperimenter ved Allen Memorial Institute of Psychiatry i Montreal fra 1955 til 1960. Under et av disse eksperimentene ble 30 sykesøstre utsatt for "sanseforvrengende påvirkninger" i 30 minutter. Ei av disse sykesøstrene opplevde meget sterk angst og hallusinasjoner under eksperimentet. Få måneder senere ble hun diagnostisert som schizofren og måtte innlegges i sykehus.

— I 1955 ga CIA, gjennom The Geschikter Foundation, 375 000 dollar til byggingen av en ny fløy ved Georgetown University Medical School. Til gjengjeld skulle CIA få en sjettedel av gulvflaten til å bedrive sine eksperimenter. I dette tilfelle ble det eksperimentert på kreftpasienter i siste stadium. Målet var å utvikle ei "knock-out-pille", og CIAs biokjemikere ledet arbeidet. Talsmenn for G.U.M.S. har senere benektet ethvert kjennskap til noe CIA-engasjement.

— Eksperimenter med LSD og marijuanadrivativer på 142 "seksualpsykopater" ved Iona State Hospital, Michigan, fra 1957 til 1960. CIA mente at seksualpsykopatenes motivasjon for å holde tilbake bestemte opplysninger var tilnærmet lik en agents ditto motiver i en forhørsituasjon (interrogation). Testpersonene ble både dopa og hypnotisert, deretter utspurt og bearbeidet av psykiatere og psykologer. Løgn-detektorer ble også benyttet. SIHE betalte.

For CIA var imidlertid disse akademiske eksperimentene kun for forberedende bakgrunnsstudier å regne.

I en rapport heter det: "Det er vår faste overbevisning at eksperimentene som følger aksepterte, vitenskapelige retningslinjer ikke i tilstrekkelig grad

Forts. neste side

belyser de reaksjoner som kan forekomme i operative situasjoner." Sagt med andre ord — MK-Ultra-programmet makte spesielt til forsøk med LSD og annen dop på individer helt uvitende om sin medvirkning i eksperimentet. Det første av disse eksperimentene ble utført i 1953, og endte med døden.

FRANK OLSON-SAKEN

Det var i november 1953 at 10 menn ble samlet til et ukelagt teknisk møte på et landsted "et sted i USA". 4 av de 10 var CIA-folk, blant dem Sidney Gottlieb. De resterende seks kom alle fra Fort Detrick, den amerikanske hærs topphemmelige forskningssenter for biologisk krigføring.

For Dr. Gottlieb var dette tekniske møtet langt mer enn som så — det var også en ideell eksperiment-situasjon. En kveld blandet han og en annen CIA-mann, Robert Lashbrook, en ukjent mengde LSD opp i ei flaske Cointreux. Etter at de seks fra Fort Detrick hadde tømt flasken, informerte Gottlieb dem om at de hadde blitt gitt LSD og at alle deres reaksjoner ville bli observert.

En av Detrick-gutta, oberst Ruwet, beskrev senere dette som "sitt livs mest skremmende opplevelse".

Da Frank Olson, som var en av de som hadde drukket LSD/Cointreux, kom hjem i weekenden, var han en forandret mann. Hans kone har uttalt at han "satt og sturet" og var "påfallende innadvendt". Tilbake på jobben fortsatte han å vise tegn på ubalanse, og uka etter, den 24. november, ble han eskortert av oberst Ruwet til New York-psykiateren Harold Abramson.

Abramson var en tidligere psykologisk rådgiver for Hæren, og en av pionerene innen den CIA-drevne LSD-forskningen. Ifølge Abramson selv gikk han blant kolleger for å være "en psykiatriens Dracula".

Olson hadde to lange samtaler med Abramson, og returnerte til Washington på morgenen den 26. november. Men samme ettermiddag dro Olson attil New York, denne gang ledsaget av Robert Lashbrook. Dagen etter oppsøkte de igjen Abramson, og denne fortalte Frank Olson at han var psykotisk og utsatt for virkelighetsforvrengninger, og at han straks burde legges inn på et sanatorium. Forberedelsene til innleggelsen ble satt i gang straks.

Samme kveld, den 27. november, spiste Olson og Lashbrook middag sammen på hotellet, så på TV og gikk til køys ved 22.30-tida. Ved 2.30-tida våknet Lashbrook av at det "singlet i glass", han slo på lyset, og så at Olson ikke var i senga og at vinduet var knust.

Det var hva Lashbrook fortalte politiet. Til Olsens enke fortalte han at han "plutselig våknet og så Frank Olson i fullt firsprang mot vinduet". Han så Olson "kaste seg tvers igjennom det stengte vinduet og et forheng som var trukket for".

Dødsårsaken ble fastslått til "en rekke brudd, indre blødninger og sjokk".

CIA-mannen Lashbrook identifiserte seg for politiet som en embetsmann i Forsvarsdepartementet. Han fortalte ikke at han arbeidet for CIA, ikke at Olson ufrivillig hadde tatt LSD, og heller ikke at Olson var under psykiatrisk behandling. Saken ble registrert som et "vanlig" selvmord.

Det ble handlet raskt og effektivt fra CIAs side for å dekke over "episoden". Lashbrook fikk en midlertidig identitet som "rådgiver for Hæren".

— CIA: Målet er å kunne forvrengre eller ødelegge dette menneskets personlige prinsipper og etiske normer

Frank Olsons enke fikk innvilget føderal kompensasjon seks dager før hun fremmet krav om det, og Lashbrook fortalte henne offisielt at "hennes manns død var uforklarlig". CIA ble heller ikke nå nevnt.

Frank Olsons enke fikk ikke vite sannheten før i 1975, som en følge av Rockefellerkomisjonens rapport om CIAs aktiviteter. Familien bestemte seg for å saksøke CIA, og reaksjonen kom umiddelbart. Som godtgjørelse for å trekke søksmålet tilbake, fikk Olsons en erstatning på 750 000 dollar, tilkjent dem takket være en lov som ble laget for anledningen. For riktig å gjøre alt godt igjen, ble Olsons invitert til Det Hvite Hus, der de fikk snakke med president Ford i 12 minutter. Ford uttalte at Frank Olsons død var en "horribel episode i amerikansk historie".

MIDNIGHT CLIMAX

*Well, they'll stone you when you're trying to be good
they'll stone you just like they said they would
they'll stone you when you're trying to go on home
they'll stone you when you're there all alone*

Bob Dylan

Uberørt av Olsons død fortsatte Gottlieb og andre Ultra-autoriteter med sine eksperimenter på mennesker totalt uvitende om sin verdi som forsøksdyr. Nå ønsket Gottlieb & Co. å dope "vanlige" mennesker — mannen i gata. Derfor startet de driften av et såkalt "safehouse" i San Francisco i 1955, fulgt av et til i New York i 1961.

Disse etablissementene besto av to leiligheter som lå vegg i vegg. Den ene leiligheten var utsmykket med røde gardiner, Toulouse-Lautrec plakater, svart fløyel etc., etc., pluss skjulte mikrofoner. Hit ble så "vanlige" mennesker lokket av CIA-folk som var plantet i barer o.l. i nærheten. Vel framme i "leiligheten" ble de utplukkede ofrene bl.a. underholdt av prostituerte, alt mens de ble gitt marijuanaprodukter og LSD forkledd i drinker, røyk etc. I leiligheten ved siden av befant det seg agenter fra Narkotikabyrået og CIA som observerte det hele gjennom toveis speil. Denne operasjonen hadde det poetiske navn "Midnight Climax", og var altså et samarbeid mellom CIA og enkelte klarerte folk fra Narkotikabyrået.

Prosjektet var kanskje av større nytte for byrået enn for CIA, i og med at CIA her kun hadde sjansen til å observere, ikke manipulere og bearbeide. Byrået på sin side erfarte at de fikk mange opplysninger fra de godtroende, dopa gjestene i naboleiligheten, opplysninger som var nyttige for byråets øvrige virksomhet.

Det var i forbindelse med Gottliebs topphemmelige Midnight Climax at

Ultra-prosjektet ble gått etter i sømme av en intern CIA-kommisjon i 1963. Denne kommisjonens undersøkelse konkluderte med at "safehouse"-prosjektene straks burde opphøre. Ikke pga. moralske eller lovmessige skrump, men rett og slett fordi sjansene til å bli avslørt var for store. Dette ble støttet av det faktum at flere av testpersonene senere var blitt syke, og at det i minst ett tilfelle hadde ført til sykehusinnleggelse.

Etablissementene ble stengt i slutten av 1963, men på de 8 åra som hadde gått siden det første ble satt i drift, hadde hundrevis, om ikke tusenvis, av mennesker blitt "harret dit og inngitt bl.a. LSD mot sin vitende og vilje. Ikke en av "safehouse"-gjestene ble fysisk eller psykisk undersøkt av CIA-leger, hverken før eller etter sitt sikkert begivenhetsrike besøk i CIAs plysjsaloner. Ingen ble noensinne fortalt hva de hadde vært med på, og mange går trolig den dag i dag rundt og prøver å begripe hva som egentlig hendte den dagen de møtt denne vennlige fremmede ved baren.

Konklusjon:

*I'm telling you my dear
that it can't happen here.*

VOLDTEKT AV TREDJE GRAD

Ut fra de opplysningene som til nå er kommet fram, er det lett å rette for stor oppmerksomhet mot de naive og bizarre aspektene ved disse prosjektene, jeg mener — LSD på sprayboks...

Det bør vi imidlertid ikke gjøre. Disse atferdsregulerende eksperimentene var et opplagt angrep på den men-

heter at "man lærer like mye av sine feil som av sine suksesser". I alle tilfelle hadde det vært mildest talt interessant å få gjennomgå alle de rapporter, observasjoner og studier som CIA gjorde i sin foreløpig minst 25-årige karriere som hjernepoliti a la dop.

I en lederartikkel i avisa "Boston Globe" het det at hele MK-Ultra-prosjektet var "så eksotisk at det best kan karakteriseres som et psyko-historisk fragment av Den Kalde Krigen". Den Kalde Krigen kan allikevel ikke aksepteres som en fullgod forklaring på hva som skjedde. Kampen om huene våre er ikke kun et internt oppgjør i Storebrorklubben.

MK-Ultra og prosjekter med samme mål for øye i fortid, nåtid og framtid må ses i lys av et politisk og økonomisk system hvor individet er å regne for ei utskiftbar brikke i et globalt maktspill. Right, norske gutter og jenter? Right. Paranoia kan aldri bli gammeldags.

Jon

ALT ER VERRE ENN DU TROR

OBS! Etter at det ovenstående ble skrevet er det blitt utgitt ei bok som gjør denne artikkelen sørgelig utilstrekkelig og snill.

Boka heter "Operation Mind Control" og er skrevet av Walter Bowart, og inneholder en enorm mengde dokumentert fakta om CIAs aktiviteter.

Bowart har intervjuet personer som ble utsatt for CIA-eksperimenter, såvel som tidligere CIA-medarbeidere, han tar for seg CIAs rolle og virksomhet i

neskelige psyke, åndelig voldtekt av tredje grad, og bør og kan ikke oppfattes på annen måte. Det faktum at bl.a. Ken Kesey og Abbie Hoffman var blant dem som stiftet bekjentskap med LSD via CIA, rettferdiggjør forhåpentligvis ikke disse prosjektene i noen av lesernes bevissthet.

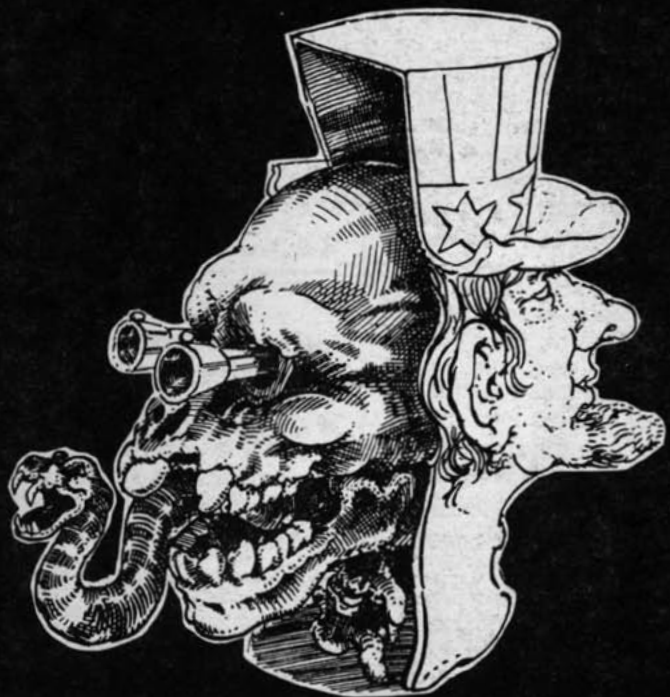
Hva fant nå CIA ut? Se det vet man ikke. Det har til og med blitt hevdet at de millioner av dollar som ble brukt, ikke ga noen resultater i det hele tatt.

Allikevel — selv om mange av CIAs prosjekter trolig var som fiaskoer å regne, er det et gammelt og godt ord som

USA, politiske attentater både i og utenfor USA, gir en konsentrert historisk oversikt over de psykosomatiske vitenskapenes plass i krigføring opp gjennom tidene, etc. etc.

Bakerst i boka finnes det bl.a. en generøs oversikt over relevant litteratur innen områder som: Politiske attentater, hjernevask, etterretningstjeneste, propaganda, "Den Kalde Krigen", narkotika, psyko-politikk, psyko-vitenskap, Vietnam og Watergate.

Boka bør leses. Alt er verre enn du tror, for å si det slik. Narvesen selger deg boka for ca. 20 kroner.

VALIUM

- et legemiddel for vår tid!

Valium er blitt en liten, men ikke ubetydelig hjørnestein i den vestlige verdens samfunnsform. Dette mirakelmiddel hjelper i dag millioner av mennesker å tilpasse seg et moderne samfunn.

Det viser seg dessverre ofte at den menneskelige bevissthet henger etter i samfunnsutviklingen. Menneskets "ånd" viser seg som en hemsko i en verden der tekniske nyskaper bringer oss framover med stormskritt.

Deler av befolkningen reagerer med nervøsitet, frykt, aggresjon og andre typiske trekk av menneskelig mistilpasning. Her er det midler som *Valium* betyr trøst og lindring for den enkelte, og en hjelp til å følge med utviklingen.

Samfunnet som helhet gavnes også av de beroligende midler. Sykefraværet går ned, og færre glir inn i tapernes og avvikernes rekke. Presset på institusjonene reduseres. Dette er resultater som teller når det nå mer enn noensinne gjelder å holde produksjon og konkurranseevne på topp.

Vi i F.Hoffmann—La Roche opplever fra tid til annen angrep på det arbeidet vi tror så sterkt på.

Venstreradikale og til og med visse opposisjonelle grupper innen medisin og psykiatri går til frontal-angrep på bruken av hjelpemidler som *Valium*.

Selvsagt kan dette gå hardt inn på oss som arbeider i F.Hoffmann—La Roche. Men først og fremst er vi bekymret på vegne av de millioner mennesker, ikke minst kvinner, som har funnet en ny og bedre tilværelse med *Valium* som "livsledsager". For disse ofte vergeløse kan angrepene bety en ny kilde til nervøsitet og mistilpasning. Ja, vi finner angrepene på våre pasienter direkte usmakelige. Skal mennesker som har hatt store problemer, kastes ut i en ny konflikt med omgivelsene?

'Valium' Roche demper angst, uro og affekt.

Som for alle psychoaktive substanser gjelder også for *Valium* at man ikke bør nyte alkohol samtidig, fordi den individuelle reaksjonen i det enkelte tilfelle ikke kan forutses.

I tilfelle hvor *Valium* kombineres med sentralt virkende farmaka av typen neuroleptika, tranquilizers, antidepressiva, hypnotika, bør det påpekes at særlig parenteral anvendelse kan forsterke den sentralt-sedative virkning av disse preparater. Denne virkningsforsterkning kan i visse tilfelle utnyttas terapeutisk.

Vi ville ikke være forundret om disse ofte politiske ekstreme gruppene nettopp var ute etter å skape unødige konflikter mellom samfunnet og den enkelte. Kanskje er håpet å trekke ofrene inn i deres egen samfunnsnedbrytende virksomhet — en virksomhet de har hatt store problemer med å lokke mennesker inn i på normale måter.

Av disse grunner var det vi så oss nødt til å gripe inn da landets ledende forlag, Gyldendal, siste høst ville utgi en diktsamling med "*Valium*" som en del av boktittelen.

Forfatteren var åpenbart ute etter å la ordet "*Valium*" gli inn i det norske språk som et skjellsord. Et symbol på "de skrekkelige autoritetens kyniske manipulering av menneskene".

Vi fant grunn til å minne forlaget om at *Valium* er et registrert varemerke, og som sådan vårt firmas stolthet. Hensynet til utallige pasienter tilsa å hindre en direkte sykdomsfremkallende misbruk av et viktig legemiddel.

Heldigvis innså forlaget at denne gang sto den "litterære frihet" i fare for å trampe ned uskyldige mennesker. Boktittelen ble endret.

Vi i F.Hoffmann—La Roche er fornøyd med utfallet, og vil gjerne tilføye:

Ledende kapasiteter innen medisin og samfunnsplanlegging anbefaler økt bruk av hjelpemidler som *Valium*.

Dersom du, som så mange av oss av og til, føler en nagende usikkerhet over samfunnets raske utvikling og de økte krav, skal du ikke være redd for å kontakte din lege. Drøft fortrolig med ham om *Valium* kan være en lindring og støtte.

Et liv i lykke og harmoni i en fri verden er det felles mål for både deg og F.Hoffmann—La Roche.

ROCHE

F. Hoffmann—La Roche & Co. A.G.,
Postboks 66, Lilleaker, Oslo 2. Tlf.: (02) 55 60 84.

Eventyret Valium

Det var en gang en flokk med rastløse hvite mus. En dag spurte en av forskerne i legemiddelfirmaet F.Hoffmann—La Roche dr. Leo Sternbach om han kunne foreslå en kjemikalie for å roe ned musene.

Resten er historie: En passende dose, og de ikke-samarbeidsvillige musene var rolige, avslappede og vel i stand til å klare seg i det daglige stress. Stoffet ble også prøvet på løver og ville aper, med like stor suksess.

F.Hoffmann—La Roche mente at et kjemikalie som temmet ville aper også kunne tjene menneskene og samfunnet.

Tiden var moden for en slik nyskaping. F.Hoffmann—La Roche tok ut patent, og tilbød publikum ideen i form av to nye legemidler, Librium og *Valium*. Utviklingen senere gjør endig statistikk til spennende lesning:

- *Valium* er i dag bestselgeren blant alle reseptmedisiner i USA, og har vært nr. 1 siden 1969. Det året overtok *Valium* tet-plassen fra Librium.
- Fra mai 1976 til april 1977 ble det skrevet omlag 57.084.000 resepter på *Valium* i USA.
- *Valium* og Librium utgjør halvparten av alle beroligende midler solgt i USA.
- En aksje i F.Hoffmann—La Roche er verd omlag 40 000 US-dollar, og det er derved den mest verdifulle aksje i verden. I 1972 var kursen på sitt høyeste, 73 000 dollar.
- Engros-prisen på en 2-milligramms pille *Valium* er 6,9 cent. Dette betyr at *valium* er verd seks ganger sin vekt i gull.
- Næringslivstidsskriftet *Fortune* kan derfor trekke denne konklusjonen om F.Hoffmann—La Roche: "Overlegent verdens ledende innen vitaminer og psyko-farmasøytika. I dag et av verdens mest profitable firmaer."

Opplysningene er hentet fra bladet *Playboy* sept. 78

Bør man kaste tomater på kristne?

Går det an å hive egg og tomater på talere selv om de er kristne? Kan man avbryte et møte med luftvernsirener selv om det er Billy Graham som snakker?

Gjelder med andre ord ikke ytrings- og forsamlingsfriheten for Jesus-tilhengere – og andre politiske motstandere?

Dette er spørsmål vi stiller oss etter å ha opplevd de til dels temmelig militante demonstrasjonene i forbindelse med Billys sirkus i høst.

—Arild Karlsen, du blir av mange oppfattet som de antikristnes sjefs-ideolog i Norge. Hva synes du om anti-Billy-demonstrasjonene?

—Jeg vil gjerne gjøre det klart at dette ikke er Hedningsamfunnets linje. Vi lar folk dyrke sin religion i fred.

—Så dere ser bruk av luftvernsirener og gjentatte møteavbrytelser som et angrep på de kristnes ytringsfrihet?

—Ja for såvidt. Men det er jo ikke de kristne som er opptatt av ytringsfriheten. Tvertimot knebler de andre så godt de kan ved å monopolisere livs-

synsundervisningen i barnehagene og ved å presentere sitt syn uten motforestillinger både i religionstimer og i faste poster i NRK.

—Hedningsamfunnet hadde altså ikke noe med anti-Billy-aksjonene å gjøre. For offisielt har vel ikke organisasjonen 666 som tok på seg ansvaret for dem, noen tilknytning til dere?

—Ikke uoffisielt heller. 666 er bare et flagg som folk kan seile under når hverken de eller deres organisasjoner vil ta ansvaret for en aksjon.

—Så hvis man vil sparke inn en rute i en kirke, skriver man altså '666' ved siden av. Hva slags aksjoner kan Hedningsamfunnet godta?

—Vi er verbal-aggressive. Vi bruker plakater, løpesedler, diskusjoner og teater for å skape debatt. Men vi er mot enhver form for vold. Tvertimot er det ofte vi som blir antastet.

—Hva med "blasfemi", er det helt greit?

—Ja, selvfølgelig. Man må kunne tillate seg å si hva som helst om spøkelser.

—Er du personlig enig i at Hedningsamfunnet bare driver ord-gerilja?

—Jeg synes kanskje vi kunne gå litt hardere fram. Egentlig synes jeg det var OK å kaste tomater mot Billy. Men jeg syntes det var over grensen å pølse råtne egg på Arild Edvardsen. Han er et mye mindre svin enn Billy. Og dessuten kan en demonstrasjon mot Billy være et eksempel til etterfølgelse i andre land, noe som får folk til å assosiere ham med råtne egg og bløtkaker i stedet for fred og kjærlighet.

—Hva med "blasfemi", er det helt greit?

—Nei. Men Ullevål-møtet var ingen religiøs tilstelning hvor folk kom for å dyrke sin Gud. Billy Grahams korstog var for å påvirke folk politisk. En luftvernsirene og en råtne tomat var de antikristnes spede forsøk på å protestere fordi de ikke disponerte slike ressurser som de kristne. Hadde vi fått lov til å komme med et motinnlegg på Ullevål, ville sikkert ingen brukt slike metoder.

Det er derfor helt feilaktig å prøve å angripe oss for å beskjemme ytringsfriheten. Enhver kristen får lov til å snakke fritt på våre møter. Det er de kristne som gir blaffen i ytringsfriheten. De har nemlig ikke bruk for den. De får når som helst si hva de vil.

Christian

Jens Jørgen Thorsen, Jørgen Nash og Niels Holst prøver filmen en scene i Provence fra Jesusfilmen, der blev standset bl. a. af paven

Ser du stjerner?

Ordene våre ble mørke som bredte seg i blomster, i gress og i trær

Et nytt diktheft er kommet på Futurum Forlag, "Linjer mellom sten og stjerner", med linjene – altså teksten – levert av Terje Amundsen, og med bilder av Tor Erichsen og Inger Marie Berg.

Jeg tror det er diktene som er det mest sentrale her, og at bildene er ment å utfylle, "illustrere", teksten. Det er også flere dikt enn bilder.

Terje skriver i en særpreget, selvstendig stil, svært jeg-overskridende, jeg-oppløsende. Likevel er diktene biologisk forankret og knytter nær kontakt med naturens kretsløp. Det er også politisk dikt i denne stilen, og diktet "Spania '75" må vel være et av de bedre politiske diktene skrevet i motkulturen (og i finkulturen, for den del).

Bildene (illustrasjonene) i heftet er av og til litt for ordinære, "normale" til å passe til poesien, som forsøker å være grensesprengende. Men det klaffer også ofte svært godt, med en samstemthet som en dyp mørk tone som dirrer mellom dikt og bilde, f.eks. i "Utopia" på s. 24–25.

Det Terje streber etter å uttrykke og formidle språklig, er vel en slags enhetsopplevelse som nå er gått tapt for menneskene i dette teknifiserte "maskinlandet". "Landet fra fortida, det ly-

se landet" der "ordet 'vi' ikke trengtes, fordi vi alltid var sammen", har måttet vike plassen for maskinsamfunnet med sin hardhet, sin gjennomregulerthet og sin undertrykkelse: alt måles nå i økonomiske verdier.

Men fremdeles er det håp: "husk at vinden har ingen pris, og at du er dens søster".

Og "når du selger produkter av arbeidet ditt er hendene dine tomme og klare til å knyttes."

Skal vi kunne overskride maskinsamfunnet, ødelegge det og sette et annet i dets sted ("dette øyeblikkets uendelighet av en himmel"), må vi også gjøre oss kjent med enhetsopplevelser og -kommunikasjonsformer i tidligere kulturer, og oppøve grensesprengende kommunikasjon til bruk nå, f.eks. musikk og poesi – ikke fastfrosset i plateinnspillinger og dikt, men som en levende pulserende virkelighet.

Jeg tror at Terje vil at diktheftet hans skal leses som inspirasjon til aktivitet hos leseren, at du ikke lenger forblir lesar, men noe annet: At du også smir toner eller ord og slynger dem ut til mennesker du møter...

RBM

"Linjer mellom sten og stjerner"
Futurum Forlag,
Hjelmstgt. 3, Oslo 3
(Heftet koster kr. 5,-.)

Døm ikke!

Jeg har nettopp lest B's artikkel om anti-Graham-demonstrasjonen som jeg tar sterk avstand fra, – ikke for demonstrasjonen, men den holdningen som synes å gå frem av dette innlegget.

Jeg refererer til det jævla foraktelige, kalde menneskesynet når det moret B så jævlig da hun fant ut at kjerringa ba for henne. Da jeg har vanskelig for å uttrykke meg med ord om dette vil jeg låne Bringsværd's novelle til hjelp for å uttrykke mitt syn på en slik holdning:

"Det var høyt til taket i de gamle trikkene. Løkkene var av tre og vonde å holde i. Passasjeren som stod i midtgangen forskjøv seg ved hvert gatehjørne, skulpet fram og tilbake som brakkvann i en pram.

På Kampen-trikken steg det hver dag i rush-tiden på en mann med et håndtak i ryggen. Han var stum, men smilte hvis noen holdt seg fast i ham. Av og til hadde han knagger på brystet og maven, for at folk som var trette i armene skulle få henge fra seg vesker og bagger. Så det er klart alle lo av ham. Rekkverk-Karlsen kalte de ham. Han var en av de siste, store byoriginalene vi hadde, og folk syntes han var jævla komisk."

Håper dere ser sammenhengen. Det er spesielt jævlig å finne denne samme holdningen som novellen angriper, hos en anarkist. I novellen er det den utstøtte som blir angrepet og i B's tilfelle er det ikke noen minoritet som blir angrepet, men holdninga er den samme: fordømmende, kald og menneskefiendtlig.

Det er småfolkene (som de fleste er i samfunnet i dag) dømmende uvi-tnhet som anarkistene bør få has på, og ikke småfolkene selv. De kristne er ham er ikke den typiske kristne – han driver en meget aktiv fascistisk politikk i ly av kristendommen og ved hjelp av suggestjon.

Vi anarkister tar helt avstand fra det nåværende system, ja forakter det inderlig, men det er ikke menneskene vi må forakte.

Like mye som jeg tar avstand fra B's mentalitet tar jeg også avstand fra demonstranten som truet vakten med kniv for å få gjennomføre sin aksjon. Hvordan kan bevisste anti-autoritære benytte seg av vold? Bruk av vold og terror er den mest ekstreme undertrykking og den mest ekstreme motpol til anarkismen. Faen om målet helliggjør midlene. Anarkismen er ikke bare et fjernt mål, den er også hele veien.

et menneske

Ny Futurum-utgivelse

Linjer mellom
sten og stjerner

Terje Amundsen
Tor Erichsen / Inger M. Berg

poetiske / politiske / surrealistiske linjer, av tre av dem som var med og laget "Fridikt" – ord og bilde i likeverdig forhold.

Dikt av Terje Amundsen, tegninger av Inger Marie Berg og Tor Erichsen.
Heftet er på 32 sider, format A5.

Til salgs i bokcafeer i Oslo.
Du kan også få det ved å sende kr. 6,- pr. postanvisning til:
Terje Amundsen, boks 63,
2401 Elverum.

Arbeids- skyes jul

Atter en gang har Sammenslutningen av Bevisst Arbeidssky Elementer holdt fødselsdagsfest – denne gangen for døvenskapens første forkynner.

Fødselsdagsbarnet, Jesus, er historiens mest velkjente horunge.

I stedet for å kaste bort tiden med å feie sagflis i tømmerverkstedet i Galileas Jante-by, stakk han av til storbyens undergrunnsmiljø, hvor han lærte dagdriveriets veltalenhet.

Denne kunsten lærte han så grundig at han senere ble bespist og bedrøkket utelukkende for sine ord. Han ble vinkjerner (Luk. 5, 37–39), hjemmebrygger, gourmet, festarrangør og toastmaster, – og hans kokke-evner når det gjaldt å få mye ut av lite, har ingen senere klart å overgå.

Når han hadde holdt på lenge nok ett sted, dro han videre til neste sted for å leve av landets fedme. Fiskerne kastet sine stinkende garn, håndverkerne hev fra seg redskapene sine, tollerne regnskapene sine, og ludderne forlot fillene sine for å følge hans eksempel – hans dagdriverbande ble mangfoldiggjort.

Han jagde pengepusher ut av templet, og om skattens mynt sa han:

”La keiserne beholde hva keiserens er.” Dette var politisk-økonomisk genialitet – for hvis keiseren beholdt pengene sine for seg selv ville han ikke kunne gjøre annet med dem enn å følge onkel Skrues eksempel og bade i dem.

Hans krav til lønnskampen var enkelt: Lønn etter behov! (Matteus 20, 1–16).

Han forutså de skriftlærdes parole-skjendinger i den selvnlysende lignelse: ”Kan vel en blind lede en blind? Vil de ikke begge falle i graven?” (Luk. 6, 39.)

Og hør blomsterbarnet:

”Se på liljene på marken, hvordan de vokser, de arbeider ikke og spinner ikke, men jeg sier eder: Enn ikke Salomo i all sin herlighet var kledd som en av dem.” (Luk. 4, 18.)

Og da punk-rockerne sang om freden, sa han: ”Salige er de fattige i ånden, for gledenes rike er deres!”

Med mistanke om at fødselsdagsbarnet selv ikke ville se seg i stand til å dukke opp, inviterte SABAE likevel til storslagen *julenattverd* i Århus den 15. desember, for å feire verdenshistoriens mest berømte arbeidssky kamerat.

Ektefelle ønskes kjøpt

Let's get married!

Finnes det en (gjerning flere) som kan tenke seg å gå inn i den hel(d)ige ektestand med meg? Du må jo da selvfølgelig være militær eller sivilarbeider. Stryk det som er minst lønnsomt.

Jeg ser på meg selv som et medlem av SABAE-N og syns det høres skikkelig fett ut med denne utsugingsmetoden. Du bør helst bo i Nord-Norge, så jeg slipper å reise så langt når vi skal til byfogden. Vi deler selvfølgelig de spenn vi måtte greie å håve inn. Jeg bor på landet (Karlsøy), så jeg kan godt overleve på denne måten.

Så kjære du, som liker å pule systemet, gjør en innsats og redd meg fra

fiskebrukets klør. Jeg har så masse andre viktige ting å gjøre, kan ikke kaste bort dyrebar tid på å jobbe for samfunnet.

P.S. Hilser til alle kjente fra oss på Karlsøy. *Outside the society, that's where I wanna be.* (Patti Smith.)

Skriv til: Solveig,
Prestegårdsfamilien,
Boks 14,
9155 Karlsøy i Troms.

Redaksjonen bemerker:

Vi regner med at såvel brud som brudgom ikke vil ha seksuell omgang med andre enn systemet, under ekteskapets varighet.

Er du en god arbeider?

Kanskje skjemaet nedenfor kan være til nytte? Det er et autentisk vurderingsskjema, som viser hvor fantasifulle multinasjonale konserner her i landet kan være når det gjelder å nyttiggjøre seg sine arbeidere. Skjemaet ble laget av Norsk A/S Philips i Oslo for et års tid siden og distribuert til avdelingssjefene.

NAVN: _____

VURDERINGSSKJEMA

FORTROLIG
(når utfyllt)

Totalt poeng.

	1 poeng	2 poeng	3 poeng	4 poeng
Initiativ:	☐ Tar sjelden noe initiativ selv	☐ Tar det nødvendige initiativ forbundet med jobben	☐ Utmerker seg som en initiativrik person	☐ Er blant de aller mest initiativrike
Arbeidsomhet:	☐ Er lite arbeidsom	☐ Arbeider jevnt og trutt	☐ Alltid meget driftig og arbeidsom	☐ Legger usedvanlig mye energi i arbeidet
Samarbeidsevne:	☐ Er noe vanskelig å samarbeide med	☐ Samarbeider bra	☐ Samarbeider meget godt	☐ Usedvanlig lett å samarbeide med.
Kunnskaper:	☐ Mangler en del kunnskaper til å utføre nåværende oppgaver	☐ Har nok kunnskaper til å utføre nåværende oppgaver	☐ Har kunnskaper nok til å klare mer krevende oppgaver	☐ Har kunnskaper nok til å bli pålagt de vanskeligste oppgaver.
Effektivitet:	☐ Mangler evnen til å få tingene unna.	☐ Får tingene unna med tilfredsstillende effektivitet.	☐ Gjennomfører alle oppgaver meget hurtig og effektivt.	☐ Er særdeles effektiv.
Ansvarsbevissthet:	☐ Er mindre ansvarsbevisst	☐ Ansvarsbevisstheten er tilfredsstillende.	☐ Ansvarsbevisstheten er meget tilfredsstillende.	☐ Er ikke fornøyd før førsteklasses resultat er nådd
Arbeidets kvalitet:	☐ Kvaliteten er dårlig	☐ Kvaliteten varierer	☐ Stadig god kvalitet	☐ Gjør usedvanlig godt arbeid
Selvstendighet:	☐ Er svært uselvstendig	☐ Må følges opp en del.	☐ Arbeider på egenhånd i den ønskede grad	☐ Er utpreget selvstendig

HELHETSVURDERING

Nåværende oppgaver: Klarer nåværende oppgaver

☐ Noenlunde godt

☐ Godt

☐ Meget godt

☐ Særdeles godt

Fremtidige oppgaver: Er skikket til oppdrag med

☐ Lavere faglig vanskelighetsgrad

☐ Nåværende faglig vanskelighetsgrad.

☐ Større faglig vanskelighetsgrad

☐ Maksimal faglig vanskelighetsgrad

HASJ

Etter å ha lest GA's desembernummer sitter jeg med et bestemt inntrykk av å ha blitt "proppa" med rusforherligende propaganda. Fullstendig uten motforestillinger informeres det om hjemmedyrking, tilberedning og diverse anvendelsesmåter. Like ensidig ga Jamaica-reportasjen inntrykk av at ganja (*cannabis indica*) hverken var noe personlig eller samfunns/sosialt problem. Nei, ganja-forbruker er alment akseptert (70% av befolkningen røyker daglig), og man har leita forgjeves etter fysiske bivirkninger. Fantastisk, hva? Om folkets mentale tilstand? Ja, om det tier reportasjen. De negative aspektene ved rusmiddelbruk kommer først i betraktning når det blir snakk om hardere stoffer som f.eks. heroin. Nei, ganja eller hasjen den er bare snill den.

"Støt fri hasj" foreninga blei også viet atskillig spalteplass, og forkjempernes argumenter for legalisering blei fullstendig uten snev av kritikk oppsummert. Litt blasse kan en vel forvente.

Jeg er sjøl ingen fanatisk bekjemper av hasj eller rusmidler. Har vakla atskillig både når det gjelder holdning og anvendelse. Men når jeg så til daglig lever og arbeider i lag med ungdom (jordbrukskollektiv), som har vært hardt "ute å kjøre", så blir en så motløs av så til de grader ensidig oppslag. Fordi: samtlige ungdommer jeg kommer i kontakt med hevder det samme, nemlig at hasj er jomfru-rusen, men like sikkert er det at for svært mange (og stadig flere) fungerer den som et springbrett til hardere stoffer og miljøer. Og da er veien kort til kriminelle handlinger for å skaffe nok penger. Den berømte onde sirkel. Og hva med denne kjensgjerningen? Skal ikke disse alvorlige og negative (både personlige og samfunnsmessige) konsekvenser tas i betraktning når vi skal ta stilling til fri hasj eller ikke? Det er faen meg for blåøyd utelukkende å diskutere hasjens rusvirkning, og dens fare for fysisk og psykisk avhengighet, noe som både brukere og "lærde" er usikre på.

Foreninga "Støt fri hasj" hevder at hasj er mindre skadelig enn alkohol, men i det ligger en innrømmelse om at hasj er skadelig. Men de bryr seg ikke om å informere folk om hvordan. Ifølge "menigmann" blir tusenvis urettferdig gjort til lovbytere. Hvem foreninga her regner som "menigmann/kvinne" skulle jeg like å vite. Det skulle vel ikke være brukerne? Selvsagt synes de aller fleste at det er haiene og pushere som må hales inn i buret, men det er langt igjen til å ville frigi hasjen. Videre hevder de at hasj ikke bør forveksles med narkotika og at hasj er et kulturelt rusmiddel. Så vi skal betrakte hasj som ei uskyldig stueplante eller et bearbeidet planteprodukt. Noe kulturelt rusmiddel (som om det skulle forandre saken vesentlig) har hasj aldri vært på våre breddegrader, og der hvor den har vært anvendt i så måte har det

Tom i hodet – positivt eller negativt?

hovedsaklig vært i forbindelse med diverse typer seremonier, ofte religiøse. Ikke for daglig bruk.

Om hasj legaliseres vil jeg gjerne vite hvordan den da skulle distribueres, og likeledes hvordan og av hvem den skulle kontrolleres? Skal staten ta på seg den oppgaven og tjene enda grovere med kroner på folks rusbehov, på samme måte som de har monopolisert alkoholomsetninga? Trolig ville vi oppleve smugling allikevel pga. priser, akkurat som med sprit.

Er så alle problemer løst om man frigir hasjen? Hva med disse 100 000-er som daglig er lovbytere? Vil de ikke fortsatt ty til kriminelle handlinger for å greie sine økonomiske bekymringer? De aller fleste er jo allerede så passive og sløve at de ikke har noen fast jobb, og ei trygd holder ikke lenge. Og så den uhyrlige påstanden om at hasj er et alternativ til nervemedisin. Vi skal altså glemme hasjens sløvende virkning ved lengre bruk, og vi skal altså blindt godta at folk får avhengighet til medikamenter, preparater som er klare signaler på usunne samfunnsforhold, og menneskers stadig større tilpasningsvansker og fremmedgjoring. Og dette forandrer vi ikke ved hasjrus, vi glemmer det knapt nok for ei stund.

For hvem tjener på hasjen? Ett er sikkert: I hvert fall ikke brukerne. Hvem så? Jo, det er soleklart i makthavernes interesser at ungdommen (særlig) protesterer mot et umenneskelig samfunn, utbytting og urettferdighet, politivold, deres krav om retten til arbeid og bedre fritidstilbud etc. blir kanalisert ut i en totalt passiviserende rus framfor direkte aksjoner, demonstrasjoner leda av ei samla og bevisst ungdomsgruppe. Og hvis jeg ikke har misoppfatta det mål som radikale, progressive, anarkister, syndikalister, frihetlige sosialister og hva vi nå måtte finne på å smykke oss med av fine "titler", kjemper for, så er det et samfunn basert på andre verdinormer enn det bestående. Men rusen fører oss ikke ett eneste skritt nærmere dette målet. Først i et annet samfunn kan vi oppnå frihet, – den friheten hasjen gir oss er egosentrisk og falsk. Og hvem skulle ta seg av hasjbrukerne i vårt nåværende samfunn om den blei lovlig? De er jo oftest så sløve og passive at de ville kun fungere som parasitter – jamfør situasjonen i Christiania, hvor ca. 2/3 av beboerne er snyltere. Er det en leveverdig og tilfredsstillende tilværelse å by mennesker? Nei, jeg savner tiltak og direkte aksjoner som på en konstruktiv måte kan bidra til at vi kan få en mer levelig virkelighet omkring oss. Er lei av alt dette avledende preiket fra søvnvandlerende hippie-etterkommere. ■

Tor

Svar fra en av de "ubalanserte"

Det er trolig helt korrekt som Tor hevder, at mange som i dag er sterkt reduserte pga. harde stoffer, i sin tid røkte hasj. Derfra og til å konkludere med at hasj leder inn i et farligere stoffbruk, er imidlertid en svært lang og kronglete vei. Det er f.eks. bare avholdsfanatikere som vil hevde at øldrikking er strake veien til uteliggerlivet, og få vil si at sykkelens fører til bildøden (fordi de fleste som kjører seg i hjel i bil syklet før de tok sertifikatet) e.l.

Det er imidlertid denne logikken

som ligger bak den alt overveiende "informasjon" som innbyggerne i dette landet får om cannabis (hasj og marihuana). Og dersom det er den "balansen" Tor savner i Gateavisen, håper undertegnede at han fortsatt vil savne den. "Balansen" i NRK- eller annen statsinformasjon-stil er jo nettopp det som ligger bak mye av den holdningen som fører til hysteriske forbud mot ting som kan more menneskene, fra skateboards til marihuana og venstrepropaganda.

At cannabis har psykiske effekter vil trolig få brukere bestride, – det er vel noe av årsaken til at de bruker midlet. At de psykiske effektene er farlige, er et annet spørsmål. Når det gjelder f.eks. bruken av ganja i Jamaica, kan det i denne sammenheng kanskje være på sin plass å referere en uttalelse om ganjaens farlighet, fra boka "Dread" av Joseph Owens:

"Rastafarianerne innrømmer gjerne at ganjaen i en forstand er et "farlig stoff", og at samfunnet har god grunn til å frykte det. Planten utgjør en fare for det korrupte samfunn."

Så langt en bruker-gruppe. Uten at vi vil trykke uttalelsen til våre bryst, eller konkludere med at ganja er noe "revolusjonært" middel, bør det kunne trekkes enkelte motforestillinger mot Tors påstand om at cannabisbruk "passer" samfunnet fordi det sløver ned brukerne. Selvsagt kan man spore atskillig sløvheter i brukermiljøer, men det kan man sannsynligvis i like stor grad hos melkedrikkere, sjåfører, Ny Tid-abonnenter og ... og så videre.

Hva som bør forbyes på det grunnlag, har alltid vært, og vil fortsatt bli – opp til våre formyndere. ■

Syphilia M.

ELGENS RIKE ER NÆR!

Alle har noen som er glad i en! Selene f.eks. har Brigitte Bardot. Bananene har sine aper, og de døde har sine byråer. Elgen har mange venner, og blant dem er tre individer som lager bilder og andre ting. De har i dyp samfølelse med Elg danna ei gruppe som bærer dens navn.

Disse tre kunstnerne jobber med ideer som f.eks. å lage *flate* pyramider, fordi pyramidene med spisse top- per symboliserer et hierarkisk samfunn. Samtidig råder det en spesiell form for humor i Gruppe Elg. De sier det er progressivt å spise flatbrød...

En rå desemberettermiddag ser jeg Morten Juvet, Petter Brønn og Magne Rudjord huske seg ut av hybelen i Drammensveien 1. Jeg slår følge, og får etter hvert høre at navnet Gruppe Elg ble valgt av de tre i november 1976. De har holdt utstillinger i Bergen, Trondheim og i Galleri 7 i Oslo. Og for tida jobber de på spreng for å få ferdig en utstilling som åpner lørdag 6. januar 1979, og som skal holde til i annen etasje i Kunsternes hus i 3 uker.

"Elg og elg er to forskjellige ting det," sier Morten J. bryskt.

Han er den militante typen, og fikk kunstnerkallet da han under griseslakt på farsgården så sin fem år gamle søster falle med hvit gåbortkjole ned i ei tønne med lunkent blod.

Petter B. er sønn av velhavende foreldre, sies det. Petter gikk på gult lys en gang i sin ungdom og hadde en intens fargeopplevelse. Siden da har han viet seg kunsten.

"Onani er en folkesykdom," slår Magne R. fast. Han har sansen for det bizarre, og benytter seg av et 200 Watts bassanlegg når han pusser tenna.

Gruppe Elg har i det siste kostet på seg en politisk uttalelse med adresse til Kristelig Folkeparti: "Gonore er bedre enn dødsstraff, selv om begge deler svir!" Forøvrig er elgene forsiktige med personhets, og synes Elg Elgesem har lidd nok.

—Hva er fordelene ved å være med i Gruppe Elg?

—Det er lettere å stille ut når vi jobber tre sammen. Dessuten henter vi inspirasjon fra hverandre, og lærer ting vi hadde gått glipp av hvis vi hadde stått alene hele tida.

Utstillingen i Kunsternes Hus kommer til å omfatte grafikk, maleri, skulptur, fotografier, lysbilder, film og lyd. Av og til kommer det til å bli arrangert såkalte multi-media-show, og Gruppe Elg skyr ingen virkemidler når det gjelder å få folk til å reagere. De påstår selv: "Vi er 1990-åras frikere!"

På elgjakt: Håvard Eiffel

Produksjonsplattforma:

I begynnelsen av dette århundret overtok fotografiet i økende grad den rolle som billedkunsten hadde, og som en logisk følge av dette søkte billedkunsten ut i nye og eksperimentelle former. Billedkunstnerne ble ofte forkasta som dårlige kunstnere fordi de ble misforstått, man trengte *tid* til å sette seg inn i deres billedinformasjon. Blant publikum skapte den såkalte abstrakte kunsten en reaksjon i form av et ønske om tilbakevending til det figurative maleri.

Da sensasjonen omkring fotografiets nøyaktighet hadde lagt seg, oppsto behovet for håndverk, slik det tilsynelatende alltid gjør i et visst stadium i enhver industriell prosess. Dette behovet ble raskt oppfattet av forretningsinteresser, og en produksjon ble satt i gang. Disse produktene tok klart avstand fra det abstrakte uttrykk til fordel for en nidit såkalt naturalisme. Det dreide seg oftest om landskapsmotive, så som rød stue i skogen, elg ved tjern, høstfarger i fjellet, tiur i furutopp osv.

Bildene var laget av folk med liten eller ingen kunstnerisk kvalifikasjon, og nådde aldri inn i de tradisjonelle kunstgalleriene.

En egen distribusjon oppsto, med dørsalg, gatesalg og stasjonærsalg i glass- og ramme-forretninger. Herav den noe odiose betegnelsen "ramme-forretningskunst".

Bildene (oftest i olje og akvarell) ble kjøpt av dem som vanligvis ikke besøker gallerier og ikke er så interessert i kunst generelt, men som likevel ønsker å ha bilder på veggene. At disse produktene oppnådde popularitet skyldtes stort sett tilsynelatende lav pris, forbedra produksjonsteknikker og motivenes lettfattelighet.

*"Punkerne er for små,
og så drikker de for lite øl!"*

Gruppe Elg

Eks. på myk trafikant

Elgen slår tilbake

Miljøverndepartementet ga følgende uttalelse i brev av 13. juli 1976 til Forbruker- og administrasjonsdepartementet:

"Marie Flakk søker om billighets-erstatning fra Det norske storting, stort kr. 80 000, fordi hun kvelden 14. april 1975 ble angrepet og skadet av en elgokse.

Det er på det rene at det ikke er utvist uaktsomhet fra noe offentlig organs side i denne sak. Heller ikke foreligger objektivt ansvar. Erstatningskravet er ment å dekke tapt arbeidsfortjeneste, utgifter til hjelp og pleie i hjemmet, ødelagte klær og utgifter til fysisk behandling.

Dessuten er tatt med ikke-økonomiske skader av psykisk art så som redsel for å gå alene i skog og mark og problemer med å ferdes ute etter at det er mørkt.

Det kan ikke sees at det er reist krav om erstatning for tap i fremtidig erved.

Departementet skal bemerke: Dette er en svært spesiell sak, og de-

partementet har ikke kjennskap til tilsvarende saker.

Marie Flakk må seis å være helt uten skyld i det som har hendt. Hun har ikke opptrådt provoserende overfor elgen på noen måte. Hun har, etter å ha kommet i kontakt med elgen, så godt det lar seg gjøre forsøkt å unngå denne.

Elgen har imidlertid opptrådt på en måte som man ikke vanligvis kan vente av elger, og den angrep flere ganger. Departementet mener at forholdene i denne saken er så spesielle at erstatning bør overveies."

Morten Juvet, Petter Brønn og
Magne Rudjord.

Personligheten er en borg

NEON PROD. GRUPPE ELG

gerlig fordom

Jomfru Ane Dansk

Gruppen består av Sanne Bruel (gitar, piano, sang), Rebecca Bruel (piano, sang), Ulla Eriksen (trommer, henne har vi forøvrig opplevd i den danske kvinnegruppen Shit & Chanel, en meget sterk gruppe, Jan Ettrup (gitar), Hans Holbroe (sax) og Thomas Carlsen (bass).

Tekstene skrives av Claus Flygare, og søstrene Bruel lager musikken. Like viktige er forøvrig gruppas tre teknikere Sten Hansen, Tonny Nordbrink og Tom Vest

Jomfru Ane Band er en dansk rock-teater-gruppe, med utspring i Jomfru Ane-teatret i Ålborg.

Teatret var opprinnelig et "reint" eksperiment-teater, som så dagens lys i 1967. Etter hvert begynte enkelte ved teatret å eksperimentere med musikk integrert i forestillingene, og det hele utarta/vikla seg til en av Danmarks beste politiske musikkgrupper.

Jomfru Ane Band har opptrådt som separat musikkgruppe først de siste åra, og er fremdeles tilknyttet teatret i Ålborg. Musikken deres er etter hvert blitt svært etterspurt, og de har gitt ut flere LPer.

Det er vanskelig å putte musikken deres i noen spesiell bås, man kan vel kalle det en blanding av hard/heavy/perfeksjonistisk/poppa (vil vel noen si) rock. Og den blir utført av drivende dyktige musikere. Undertegnede har sjelden opplevd å være så "med" på en konsert fra førstestund, som med Jomfru Ane.

Selv om jeg først og fremst opplever gruppa som en ROCK-gruppe, spiller de teater hele tida, — det er teater både mellom låtene og i selve musikken.

De ER ganske enkelt det de synger om, og jeg har ikke tidligere sett en slik totalitet mellom musikken og teksten som en gruppe ønsker å formidle.

Ikke nok med det forresten: Konferansieren klarte å gjøre den virkelig helt store bløddma. Tenk deg først en gruppe som aldri har spilt her i landet før, og logisk nok må være nervøse, og som har en halvtime til disposisjon for å vise hva slags musikk de spiller. Så presterer konferansieren å oppfordre folk til å gå, slik at de kunne være sikre på å rekke ølkøen på klubb-sju (hvor det skulle være "nachspiel" etterpå). Månen. Jeg får magesyre langt opp i halsen av å tenke på den konferansieren...

Heldigvis ble folk flest sittende. Og mitt noe rødøyd inntrykk fra Roskilde-festivalen hadde ikke vært så gærent. Gruppen klarte å vri maksimalt ut av den snaua tida de hadde til disposisjon. Det svingte som bare faen.

Publikum reagerte nok så forskjellig, noen syntes tydeligvis dette var en positiv overraskelse og var helt "med", mens andre dro seg i skjegget og lurte på om dette var den kulturen de hadde betalt 50 spenn for å konsumere den aftenen i kanserthuset...

Jomfru Anes musikk er tross alt ganske forskjellig fra avantgardejazz og visesang, for ikke å snakke om "budskapet" i de forskjellige talene om arbeiderklassens & Pax' kamp gjennom årene.

Etter at Pax-konserten var over, fikk jeg stressa meg ned på et overfylt klubb-sju (hvor alle ganske riktig sto i ølko) og avtalt å treffe gruppa neste dag til frokost.

Det blei riktig hyggelig, og mye kommer ikke med i nedenstående — bl.a. en del interessant prat om dansk rockhistorie, musikk/miljø generelt, hva som gjøres for å holde det hele i gang, og assen de fungerer der. Vi har mye å lære her hjemme. Men vi har i denne omgang konsentrert oss om selve gruppa, — og det var jo også intensjonen.

—Hvor og når starta Jomfru Ane-teatret?

Sanne Bruel: Som et Eksperimentelt teater med stor E, i Ålborg i 1967. Det skulle liksom følge tidens strømninger når det gjaldt teater, og det kom mye artig ut av det — noe som førte til at den lille stotten vi hadde fra det offentlige, etter hvert ble skåret ned til det halve. Nesten ikke noe i det hele tatt.

—Men fra eksperimentteater til hard rockegruppe...

Rebecca B: Jeg jobbet ved teatret helt fra begynnelsen, og da Sanne kom med, ble det til at vi forsøkte å sette litt musikk til teaterstykkene — vi har begge spilt fra vi var små, så det var liksom helt naturlig at vi bidro med det... Men vi har jo utvikla det hele enormt fra den gang til nå. I begynnelsen brukte vi akustiske instrumenter, Sanne spilte spansk gitar, og vi sang begge to. Senere, etter at flere kom med og begynte å spille ved teatret, kom vi etter hvert fram til det vi er i dag. Men vi utvikler oss jo hele tida nå også, det er viktig ikke å stagnere... Det er først det siste året vi virkelig har opptrådt som egen musikkgruppe, og vi er fremdeles knytta til teatret i Ålborg.

—Hvorfor rock?

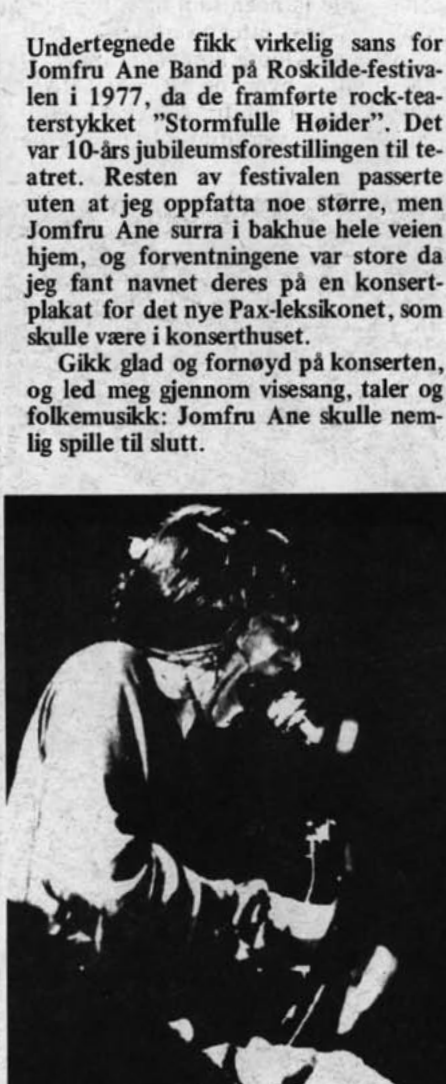
Rebecca: Det er bare blitt slik. Noen bestemt grunn til at vi ble en rock-gruppe er det ikke, og det var heller ikke noen klart definert intensjon. Men det er tross alt rock som er musikk, som svinger, som har liv og puls, eller hva? Dessuten er det viktig med en musikkform som passer med tekstene. Kan du tenke deg våre tekster akkompagnert av avantgarde-jazz?

—Det må jeg jo være enig i. Kan ikke tenke meg det.

Rebecca: Dessuten er folk med på rock. Det fenger, det er rytmisk, folk føler musikken sjøl. Og dette er ikke

Hans Holbroe. Foto: Gorm Valentin.

Rebecca Bruel. Foto: Nils Vest.

Sanne Bruel. Foto: Nils Vest.

Ulla Tyede Eriksen. Foto: Sys Fredens.

Band: rockteater uten blygsel

basert på kommersiell tankegang om at musikken "skal gli lett inn i hodet på folk", men simpelthen på at rock er en naturlig form for veldig mange. Og det er jo viktig når man vil formidle noe i musikken...

De er svært ivrige, Rebecca og Sanne Bruel. Levende forklarer de det de mener, avbryter hverandre og ler, synger og viser hva de mener. Utvilsomt sentrale personer i gruppa. Og jeg tviler på at den ville vært så mye uten dem, men tror heller ikke at de ville vært så mye uten den besetninga bandet har i dag. Opplevde selve gruppa mye jevnere på Pax-konserten enn i Roskilde. Bedre, mer samspilte.

—Hva vil dere med musikken? Dere spiller jo typisk politisk teater/musikk, og ironiserer over så godt som alt som fins av etablert samfunnsliv. Dessuten virker det som om dere har skrekkelig mye å gjøre, når dere opptrer, dere spiller både teater og musikk hele tida...

—Vi vil først og fremst få folk til å identifisere seg med musikken. Eller — de skal kjenne seg igjen i det vi formidler, at de kan ha opplevd det vi synger og spiller om.

Tror aldri vi kan slutte å bruke teater som uttrykksform. Vi forsøker å samstemme musikken med teksten, slik at det vi formidler skal bli mest mulig totalt. Tekstene er noe av det viktigste, og formen omkring er med på å gjøre bildet fullstendig.

Dessuten: Det er svært viktig med humor i det vi gjør. Ironi er et fint virkemiddel når man vil få fram noe. Folk blir lettere engasjert, forstår bedre. Dessuten er det moro for oss selv, og det er jo bra at folk ler, samtidig som de ler av noe vi mener det er viktig å le av...

—Ja, men hva med de politiske intensjonene deres, kan ikke folk misforstå?

Rebecca: En ting er i hvert fall klart. Vi mener en masse, og vi peker på saker og forhold i samfunnet som vi mener er gærne. Men vi vil ikke hamre våre meninger inn i hode på folk. Vi kan vise en problemstilling, ironisere over den og sette den i perspektiv, — vi kan jo uttrykke så mye med musikken. Men folk får gjøre seg opp sine meninger selv. Vi vil ikke mene for noen. I låta om TV f.eks....

Jan Eittrup. Foto: Nils Vest.

—Ja, den er jo typisk for åssen det er på TV.

—Nettopp. Typisk på hvordan TV fungerer for unge og voksne, åssen det er å oppleve en "star" på TV, frikk og gnikk med ræva og jeg veit ikke hva. Men i teksten får vi fram det vi mener om massemedia, et problem vi forøvrig er svært opptatt av.

—Dere lager stykker for unge. Tror dere de skjønner hva det er dere mener i f.eks. "Rock me Baby"?

Sanne: Javisst. Vi synger om ting som er ungers hverdag, og har ofte fått god respons fra ungene sjøl. Men vi har til nå bare vist låtene i teatersammenheng, og jeg veit ikke hvordan de ville reagere om de bare hørte plata. Kanskje de ikke vil forstå så mye. Vi får se, når den kommer skikkelig ut og vi får respons. Men det er i hvert fall sikkert at om de ikke forstår musikken, liker de rytmen — de synger med og klapper takten. De har utrolig sterk musikkopplevelse, det er artig å spille for unge, de blir så engasjert.

—Hvordan arbeider dere? Hvordan blir de forskjellige låtene til?

Rebecca: Det er stort sett vår kjære Claus (Flygare) som lager tekstene for oss. Sanne og jeg lager musikk, eller vi bruker musikk vi har laget tidligere, temaer vi har tenkt på osv. Og tilpasser det teksten. Det er forferdelig vanskelig å synge rock på dansk. Men det går jo. Så tar vi "råarbeidet" sammen med gruppa, og alle finpusser sine respektive instrumenter, så vi kommer fram til hovedresultatet sammen.

—Kollektivt til slutt...

—Ja, man kan si det. Før bodde vi i kollektiv og jobba sammen med de vi bodde sammen med, og det var aldeles deilig. Å jobbe sammen og bo sammen altså. Det var i Ålborg. Kollektiv form er absolutt å foretrekke i alle

henseender — ting blir mer levende, når man har noe å gjøre sammen og deler problemer og pengesorger og barn. Men det er viktig at man har noe å gjøre — et arbeidsfellesskap.

Nå bor sanne og jeg i København for å få bedre tid til å spille og jobbe sammen med resten av gruppa.

—Hva mener gruppa om politikk. Har dere noen felles holdning? (Allmenn latter.)

—Vel, kan si at vi alle tilhører venstresida et eller annet sted, men ikke i noe spesielt parti. Men vi mener stort sett det som kommer fram gjennom musikken vår, og er svært opptatt av å fungere samfunnskritisk — gjerne så hardt som mulig. Og ironi er et glimrende middel til dette... Dessuten er vi vel alle lei av dogmatiske venstreside-debatter om hvem som har rett i hva, kan vi fungere samlende på venstresida i merkesaker vil vi gjerne det. Med musikken kan vi si mye som de forskjellige grupperingene simpelthen ikke kan være uenige i...

—Eksperimentell teater og musikkvirksomhet i Danmark er kommet et godt stykke lenger enn her. Er det mye støtte å få fra etablissementet? Og åssen ser kommune og stat på virksomheten til f.eks. Jomfru Ane Teatret og bandet?

Ny latter.

Sanne: —Kan i hvert fall si så mye som at Jylland er et u-land i teatersammenheng. Støtte fra kommunen er umulig å få, annet enn til høykulturelle greier med det rette verdigrunnlag. Borgermesteren i Ålborg uttalte en gang at det ble over hans lik at Jomfru Ane skulle få noen som helst form for støtte. Skjønt etter hvert er det blitt et press på Ålborg kommune fra grupper rundt i byen og fra lokalbefolkningen, for at Jomfru Ane skal få støtte. Det har jo vært drevet i 11 år nå, og

har tatt opp saker omkring lokalpolitikken mange ganger. Og det blir jo respons på dette til slutt. Så får vi se hva det blir til...

Etter hvert blir intervjuet ut, og forsamlinga bestemmer seg for å gå ut. Noe må man gjøre med den slemme bakrusen fra i går. Hvor på hele bandet drar til Frognerparken og flipper ut over Vigeland. En kul avslutning på en ellers artig frokost med en absolutt sterk gruppe. Anbefales!

Martine

PS! Alle bildene av gruppa er (desuvert) stjålet fra det danske musikkbladet M.M.

Teaterstykker & diskografi

Barnestykker:

- De trosse Mennesker
- Kludemor
- Rock me Baby
- Tusindfyrd
- Asfaltballet

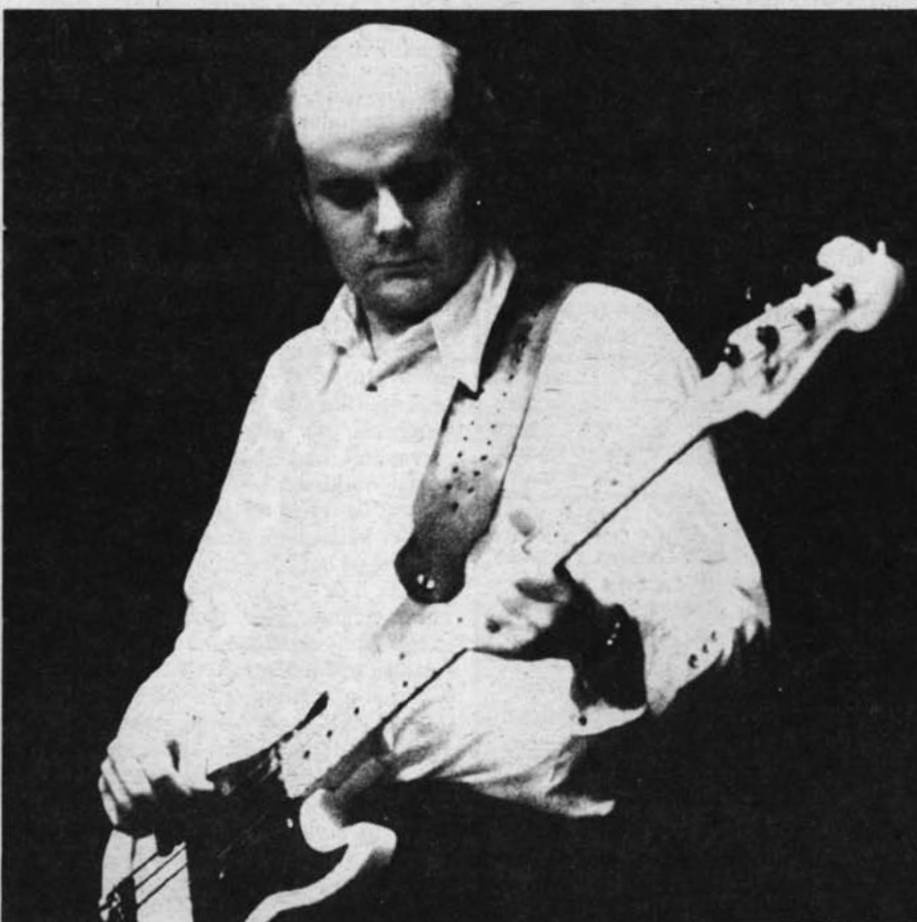
Voksenstykker:

- Atomslagstykket
- Ålborg-revyeme
- Forår i Danmark
- Kraft knus'me nej
- Stormfulde højder

Plater:

- Debut-LP: Jomfru Ane
- Stormfulde Højder
- Rock me Baby

Merkene som står utafor skivene, viser på hvilke skiver du finner låter fra de respektive teaterstykkene.

Thomas Carlsen. Foto: Nils Vest.

Bøker med søkelys
på de psykiatriske
institusjonene:

Heinar
Kipphardt
März

Den schizofrene pasienten März har begått selvmord. Forbaset og bekymret finner hans psykiater etterlatte dagbøker, dikt og sanger. Arbeidet med dette materialet blir både opprulling og März' historie og en selvran-sakelse for legen.

März er en antipsykisk roman hvor protesten retter seg mot hele samfunnet, slik det preges av tvang, kapitalisme og klasseundertrykking.

Tildelt Bremer litteraturpris i 1976.

Oversatt av Arne Hem.

I bokhandelen nå, kr. 45,-

PaxBibliotek

Les også:

Hannah Green:
JEG LOVET DEG ALDRI
EN ROSENHAVE
Roman, kr. 41,-

Ken Kesey:
GJØKEREIRET
Roman, kr. 41,-

Haugsgjerd/
Engelstad:
SEKS SAMTALER
OM PSYKIATRI
Intervjusamling.
Kr. 49,-

Pax forlag

Løgnens litteraturhistorie

Ingen har så vidt jeg vet ennå skrevet løgnens litteraturhistorie.

Det er merkelig, og kan umulig skyldes mangel på stoff. Det er et interessant emne. Et samfunn avslører seg neppe noengang klarere enn gjennom hvilke løgnere det kanoniserer.

Jeg snakker om den ÅPENBARE løgn. Tilgivelige feiltagelser har ingen-

ting med saken å gjøre. Den åpenbare løgn springer ut av behovet for å tro noe.

For å ta et eksempel: Nazistene hadde i sin tid bruk for bevismateriale mot den jødiske verdenssammensvergelse. Bevismaterialet dukket opp: *Zions Viser Protokoller*.

Historien begynner så tidlig som i 1865, med Maurice Jouly: *Dialoger i Underverdenen Mellom Machiavelli og Montesquieu*, en aldeles u-rasistisk flipp med brodd mot Napoleon III. I 1884 hadde tsar-regimet bruk for syndebukker etter mordet på tsar Aleksander, og Joulys bok kom ut på nytt, men i stedet for "Napoleons tilhengere" sto det nå "jødene".

Plagiatet er utgitt i nesten hvert bidige land på kloden, og foregir seg å være et referat fra den Internasjonale Zioniskongress i Basel i 1897. Sin endelige utforming fikk det av Sergei Nilus i 1897, og det har siden vært jøde- og kommunisthaternes Lille Katekismus. Forfalskningen ble første gang avslørt i 1934, uten at dette hindret nazistene å bruke den som bevismateriale. Så sent som omkring 1950 sirkulerte bløffen blant amerikanske jødehatere.

Et par kutt fra åndsverket: Zions Vise planlegger å "fordere den unge generasjon gjennom opprørs utdanning, ... ødelegge familielivet, ... for-

gifte ånden gjennom destruktive teorier, svekke menneskelegemet gjennom vaksiner med mikrober, skape internasjonalt hat og forberede altomfattende konkurs og konsentrasjon av gull på jødernes hender med det formål å ødelegge den kristne sivilisasjon. Frimurerne er med i spillet. "Vil vil framstille oss som de arbeidende klassers frelsere som har kommet for å frigjøre dem fra denne undertrykkelsen ved å foreslå at de slutter seg til vår hær av sosialister, anarkister, kommunister, som vi alltid vil støtte under dekke av vårt broderskaps universelle solidaritets broderlige prinsipper..." Blant skriftets ivrigste tilhengere var Henry Ford, som riktignok tok til vettet og stanset sin antisemittiske kampanje i 34, etter den første avsløringen.

ETT FOLK, EN SUPPE

Nazismens innsats i løgnens litteraturhistorie er enorm, men ikke egentlig nyskapende. Dens myter er hastverksarbeider, tråket sammen av Niebelungen-romantikk og fascistiske fører-

idealer, tilsatt litt okkultisme for dem som har sansen for det.

Arhundrers oppsamlede drøv ble hentet ned fra mørkeloftet og satt i ny sirkulasjon, obskure sekter myldret opp fra katakombene: Rosenkreutzene, Thuleordenen, Vril, Det Gylne Dagry, Germanenordenen, De Grønne Menn... Europa hadde en stor og tåke- te tradisjon med hemmelige selskaper og ubegripelige skrifter, og den ble nå samlet under de beskyttende vingene til det Okkulte Byrå.

På denne tiden opererte Rudolf Steiner i Tyskland. Han begynte som teosof og tilhenger av Helena Blavatski, men produserte med tiden sin egen variant, antroposofien. Felles for disse mytologiene er at de opererer med en mengde utdøde og kommende raser, kjemper og immaterielle ånder etc., uten egentlig å være rasistiske. En stund før krigen oppdaget Steiner til sin gru at han og Blavatsky var falt i uverdige hender, og stakk av fra Tyskland. En langt fra pålitelig, men sikkert ganske morsom redegjørelse for begivenhetene bør finnes i nazi-pamfletten "Doktor Steiner — ein Schwindler wie keiner" av Gregor Schwartz-Bostunisch. God jakt.

Steiners iakttagelse var aldeles korrekt: Den nyslåtte greve von Sebetendorf (døpenavn Rudolf Glauber), medlem av Germanenordenen, hadde plagiert Blavatskys skildringer av atlantidenes magi, og dermed oppsto et splitter nytt okkult selskap, Thulegesellschaft, komplett med eldgamle tradisjoner.

En annen av åndskjempene i den eldre garde var Hans Hörbiger, som i 1916 hadde gitt ut en Glacial-Kosmogoni på 800 sider, som var ment å revolusjonere fysikken, astronomien etc. Den siden av verket som må ha interessert nazistene mest, var imidlertid teorien om at menneskene stammet fra blonde, blåøyde kjemper i nord. Hörbiger var på dette tidspunkt en gammel mann med hvitt, blafrende skjegg, og falt raskt inn i rollen som germansk Moses og gallionsfigur for den Nye Tyske Vitenskap. Moses var forøvrig egypter og het Hosarsiph.

Den Nye Tyske Vitenskap kan best sammenlignes med den tyske folkesuppe som nazistene henga seg til ved festlige anledninger, kokt i store, sorte gryter som symboliserte folkefellesskapet. Ett folk — en suppe. Den ideologiske folkesuppe besto av vidt forskjellige og ikke alltid appetittelige ingredienser. På den ene fløyen har vi SS-sadister og siklende jødejegere av typen Julius Streicher, på den andre fløyen gamle damer med idealer i retning av sedelig disiplin og sympati for spiritismen.

Overkøkk og bestyrer for det ideologiske heksekjøkken var Reichsführer SS og leder for det Okkulte Byrå Heinrich Himmler, som i praksis hadde kommandoen over Tysklands vitenskapsmenn.

I 45 sprakk, for å presse analogien, suppegryta, og noen og hver fikk det travelt med å forsikre om at de egentlig aldri hadde vært nazister, og at de tok avstand fra alle former for tvilsomme kvasivitenskapelige spekulasjoner. Et ord som Atlantis ble tabu til de grader at stakkars pastor Spanuth, som hadde lagt fram historiens minst fantastiske teori om opprinnelsen til Atlantis-sagnet, ble mobbet til taushet av de arkeologiske autoriteter.

Men verden hadde fortsatt behov for noe å tro på. Helst noe glatt og uforpliktende.

FRELSENE FRA ROMMET

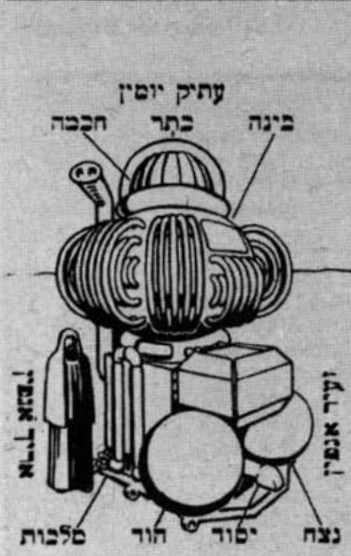
I 47 brøt så *the flying saucer craze* løs i USA, og spredte seg, som alt amerikansk, med rekord-fart til hele kloden. Den fikk sine mytologier: Tallerkenprofetene. Slik gamle dagers hekser og trollmenn benyttet seg av latinske formulerer (svartebøkene vrirmler av stjålen kjerelatin), tok tallerkenprofetene astronomi og science fiction-sjargong i bruk. $E = mc^2$ er trylleformel så god som noen for de uinnvidde.

Eric Frank Russel har bibragt verden følgende referat fra verdens første flyvende tallerken-møte:

"Blant dem som var til stede var dronningen av Astra, som hersker over en ukjent planet et par hundre lysår borte. Det var en mann som hadde hørt stemmer fra Mars i tyve år og som kjente verdensrommets hemmelighet, men ikke hadde lov til å rope den. En annen var den eneste mann i verden som hadde tatt en tur med en flyvende tallerken. Og en som hadde fått kjennskap til den flyvende tallerkens drivkraft av Venusboerne, men som hadde måttet avlegge ed på at han ikke skulle fortelle det videre." Opprømsingen fortsetter et godt stykke til.

Det var sannsynligvis tallerkenprofetene som oppfant Frelserne fra Rommet, som siden er blitt så populære. Det var neppe helt ulønnsomt: George King, som i 54 "was chosen as Primary Terrestrial Mental Channel by Cosmic Intelligences", ble leder for en sekt på flere tusen medlemmer, som utgir tidskriftet *Cosmic Voice* i — etter eget utsagn — 40 land. Han opererte i forståelse med den tidligere pølsebodinnehaver og tallerkenpassasjer Adamski, og hvis ikke medlemmene har tatt vettet til seg, lever de godt ennå.

New Scientist 1 April 1976

Ifølge Erich von Däniken er dette maskinen som produserte manna til det israelske folk da det vandret i ørkenen. Dänikens vitne er to engelske UFO-loger. De fikk laget ovenstående tegning på grunnlag av gamle aramaiske og latinske skrifter. Tekstene beskriver en tvekjønnet gud. Denne guden kunne dessuten plukkes fra hverandre, rengjøres og settes sammen igjen. Altså må dette ha vært en manna-maskin.

UFO-logene har videre kommet frem til at manna må ha vært en en-celles protein. Maskinen har hatt en dagsproduksjon på 1,5 kubikkmeter. Den var etterlatt av besøkende romfarere. Med det israelske folkets manglende teknologiske kunnskaper var det imidlertid ikke underlig at de oppfattet maskinen som en gud med menneskelige trekk.

De to engelske UFO-logene fikk en artikkel om emnet offentliggjort i *New Scientist* — på den klare betingelse at det skulle skje i 1. april-nummeret. Denne aprilspøken er ett av Dänikens vitenskapelige bevis.

Det samlede verdenssalg på Erich von Dänikens bøker har nå passert 40 millioner.

128 Idea Suis, ieu Synodus minor.

§ 54. Sicut scriptum est [Gen. 17. 1.] Et dabit tibi Deus deos tuos.

§ 55. Et Caput equisq. eorum, & totus ager pascuorum. Huiusmodi illi rore.

§ 56. Elic Sena Sancti flumini abscundit. S. occultatus est, & Sapiencia superabundavit in illo. Cranio repositur & tota repositur [vid. infr. Comment. §. 106.]

§ 57. Certum enim hoc Seniorenil revelatur nisi filium caput ejus, quia ipse Caput est omnium Capium.

§ 58. Principium illius Sapiencia superabundavit, & ipse Caput est, in eo absconditur & dicitur cerebrum superum, cerebrum absconditum, cerebrum tranquillum, & quiescent, nec quiescent novit illud, nisi ipse.

§ 59. Tria Capita [vid. infr. m. Comm. §. 110. 172.] calculata sunt, unum intra alterum, & alterum supra alterum.

§ 60. Caput unum est Sapiencia abscondita, quae continetur nec aperitur.

§ 61. Et Sapiencia haec abscondita Caput est omnium, & Caput reliquorum Sapienciarum.

GUDDOMMELIGE ASTRONAUTER

Hos King/Adamski var romfarerne budbringere fra Gud. Vår egen tid har tatt et skritt videre: Romfarerne er guder, og profetene er erstattet av eksperter. Religionen er skjaltet fullstendig ut.

Det betyr ikke at teoriene er frie for arvegods. Rett som det er stoter man på mer og mindre bedervede rester fra det Tredje Rikes folkesuppe. Det vår tids bløffmakere har gjort er å gå over til pizzaproduksjonen: Avfall fra igår kamufleses med innbydende saus og tilsettes sterke krydderier så bismaken av drøvtygd oppgulp ikke blir sjenerende. Bak den "nye" teorien til Immanuel Velikovsky, som ble en bestseller for noen år siden, skimtes et plagiat av et plagiat av Hans Hörbiger og hans oldemor. Sensasjonsjournalisten, Robert Charroux, som er en av von Dänikens hovedkilder, tramper gjentatte ganger i salaten og vedkjenner seg sine forgjengere: "Den fantasi som Hitler og Hörbiger nært, var hverken falskere eller vanvittigere enn den Einstein, Kennedy og Krustjov nært." (1) Skeptikeren Long John Nebel skriver i "Way Out World": "Noen kontaktmenn, som påstår å ha besøkt Mars, framhever uanfektet at planeten er delt i soner, så de marsianske negrer og jøder omhyggelig er atskilt fra de andre."

PIZZA-EKSEMPLER

Den mest vellykte av dagens bløffmakere er samtidig den som er forsiktigst med å oppgi kilder: Erik von Däniken.

Det han legger fram som egne teorier er i regelen avskrift. Neppe en av ti påstander er ny.

Palenque-relieffet med "romfareren" ble omtalt i tidsskriftet "Clypeus" i 66, flere år før hotelleieren brukte det til omslag på sin første bok. (2)

Teorien om at Paktens Ark i Bibelen egentlig var en stor kondensator kan spores tilbake til Zimmermann: *Naturkräfte und Naturgesetze*, 1856. Som alle skrøner er den blitt bedre med åra: Hos Kjellson, en gang på seks-tallet, er den kondensator og lagringssted for radium, - hos Däniken, 68, er den kondensator, radiomottaker og sannsynligvis også sender, - i Joachim Pahl's 71-modell er kondensatoren kommet helt i bakgrunnen: Paktens Ark er elektrisk generator, radiomottaker og sender OG atomreaktor. I dette tilfellet er altså den opprinnelige pizzadeig så å si oppløst i sausen. (3)

En annen gjenganger er påstanden om bakteriefunn i meteoritter. Den stammer fra Otto Hahn: *Die Meteorite (Chondrite) und ihre Organismen*, Tübingen 1880. Han dyrket bakterier fra meteoritter i kultur. Etter at det ble mulig å sterilisere utstyret skikkelig, er det ikke funnet flere bakterier i meteorittene, men historien lever videre hos Charroux og von Däniken.

En populær figur er Orejona (også kalt Orjana eller Orellona), som første gang ble påtruffet i Bertran Garcias "oversettelse" av et dokument fra conquistadorenes dager som ingen andre enn Garcia har sett. Der kommer hun fra stjernene, får 70 barn med en tapir, og vender tilbake til stjernene. Selv Charroux, som praktisk talt tror på julenissen, gjengir historien med en viss reservasjon. Däniken, derimot, sensurerer vekk tapiren og serverer resten som et autentisk indiansk sagn.

Indianske manuskripter som ingen ennå har tydet, er fine kilder. I forrige århundre ble det utgitt en "oversettelse" av manuskriptet Codex Troano, gjort ved hjelp av en "kodenøkkel" som siden viste seg å være ren svin-del. ("Nøkkelen" inneholder 24 tegn. Manuskriptet har flere tusen forskjellige. Russerne er i gang med å tyde koden, og har hittil publisert tre bind - om sine metoder.) "Oversettelsen" handler om landet Mu, som sank i havet med 64.000.000 innbyggere.

Historien slutter ikke der. I 1926 ga en pensjonert britisk oberst ut en bok der han ropet hemmeligheter han hadde blitt betrodd i et kloster i Østen - om landet Mu, som sank i havet med 64.000.000 innbyggere.

Trass i det uvanlig talentløse plagiatet kommer oberst Churchwards bok stadig vekk ut i nye utgaver. En bokhandel på Karl Johan har flere av dem.

En av dem som trodde fullt og fast både på Mu (Lemuria) og Atlantis, var Rudolf Steiner. I sin landflyktighet oppdaget han dessuten det biodynamiske jordbruk. Steiners innsats bestod i å kombinere gamle, homøopatiske teorier med sitt tidligere Blavatsky-plagiat. Kjernen i homøopaten er at hvis man fortynner et stoff med vann, mister det gradvis egenskapene sine (f.eks. giftighet), men hvis man fortsetter uttyningen lenge nok, kommer egenskapene tilbake. Det skyldes at man er blitt kvitt alle molekylene, så bare det "åndelige" stoffet blir igjen. Steiner anvendte dette prinsippet bl.a. på gjødsel, og spredte således åndelig møkk på jorda. En fiks og fantasifull pizza.

Nei. Vi kommer ikke utenom Wilhelm Reich. Og orgonenergien. Det var den som gjorde himmelen blå, den fikk stjernene til å flimre, den var den skjulte kraft i ønskekysten.

I *Cancer Biopathy*, 48, opplyste han at kreftceller egentlig var "urdyr" i tidlig stadium, og at noen av dem hadde hale og kunne svømme. I *Cosmic Superimposition*, 51, avslører han at den døde materie legger seg oppå hverandre av ren kjønnsdrift. Galakserne er således kosmiske samleier.

Dette, sammen med ideene hans om borgerskapets seksualfrustrasjoner, har produsert en del imbesil fnising i kretser som ellers ikke har det med å fnise imbesilt. Av og til blir det direkte pinlig.

Det synes likevel som om amerikanske bløffmakere er mer kommersielle og mindre monomane enn de tyske. Deres hovedinnsats er og blir selvsagt de Små Grønne, som har aner tilbake til den udødelige Charles Hoy Fort.

Fort var et ganske normalt menneske helt til han arvet en slump penger

og kunne si opp jobben for å leve på rentene. Resten av livet tilbrakte han på offentlige biblioteker, der han gikk igjennom gamle aviser og samlet forunderlige opplysninger, som han satte sammen til små forunderlige teorier. Da han døde i 1932 etterlot han seg fire tynne bind som senere er blitt brukt som kildemateriale - oftest uten kildehenvisninger - av senere UFOloger etc. Det er her de underlige ekstraterrestriske besøkende opptrer for første gang.

Fort etterlot seg ikke bare noen hundre vanvittige teorier om verden og astronomien og denslags, men også en visstnok vettig kritikk av bruken av begrepet sannsynlighet i fysikken - den epokegjørende oppdagelse at sannhet og løgn ligger på en sammenhengende skala, og følgende udødelige visdomsord: "Jeg tror at vi alle er kakerlakker og mus, og bare uttrykk for den samme altomfattende øst."

Det helt eneste ved Fort er at han aldri trodde på et ord av hva han selv skrev. Dessverre har hans hengiv-

Ett folk - en suppe. Den ideologiske folkesuppe besto av vidt forskjellige og ikke alltid appetittelige ingredienser.

ne menighet, The Fortean Society, begynte å ta ham alvorlig etter hans død.

EN SLAGS KONKLUSJON

Hvis noen synes denne artikkelen har handlet for mye om perverse jødegere etc., så er det mer emnets skyld enn min. Kombinasjonen heksejakt/kommunistjakt / jødejakt / fascisme / bedervet religion / kvasivitenskap er uhyggelig vanlig. Når kvasivitenskapsmenn hengir seg til politikk, stiller de seg på den ytterste konservativ/reaksjonære fløy. Reich er et meget sjeldent unntak. "Et kunstig virus satt ut i atmosfæren," skriver Däniken, "for eksempel av en kriminell anarkistisk organisasjon, ville kunne bety slutten for menneskeheten." (4)

Charroux om verdenssituasjonen i 45: Politikerne anbefalte "vanvittige løsninger: utvikling av militær atomvitenskap, klassekamp (sic!), konkurranse om rang og prestisje - selv om den virkelige løsning ville være en samling på tross av alt for å bevare menneskeheten." (5)

Det grunnleggende budskapet i astronautlitteraturen er: "Stans all uro

og splid, sett dere ned og vent på frelserne fra rommet", eller på Nærkontakt av Tredje Grad. De virker harmeløse nok i dag, men hva om "vitenskapen" skulle mane til samling "på tross av alt" mot en "kriminell anarkistisk organisasjon" eller "fremmede invasjonstroppe"? Charroux antyder at marsianerne (venusianerne?) har "brodner blant de gule"...

En nazistisk "forsker" satte fram følgende teori om venstrefolk: Solen står opp mot høyre. Det er normalt. Alle politisk perverse og bunnfordervede undermennesker oppfatter seg derfor som venstrefolk. (6) Etter Baader-Meinhof-heksejakten i Tyskland har det vært stygge antydninger til å oppfatte anarkister som sinnssyke. Når en liten gruppe blir tilstrekkelig upopulær, er det alltid noen som vil ha dem erklært for fritt vilt. Det er her kvasivitenskapen kan bli farlig. Forrige gang fascistene trengte garantister, var det biologien som skaffet dem. Neste gang er det kanskje religionshistorien, psykologien eller UFOlogien. ■

Av Øyvind Viestad

FOTNOTER:

1. Charroux: Bind I, side 116.
2. Kilde: Kolosimo s. 57.
3. Pahl s. 132.
4. Däniken: Min verden i bilder, s. 130.
5. Charroux, bind II, s. 57.
6. Teorien nevnes i fotnotene til Ofstad: Vår Forakt for Svakheter.

Kilder til denne artikkelen:

Däniken: Samla verk.

Robert Charroux: *Mysterier i 100.000 år*, bind I-II. (Forfatteren er sensasjonsjournalist med playboy-bakgrunn, men han henviser stadig til uopdagede tidsmaskinopfinnere og andre interessante bekjentskaper.)

Pauvels/Bergier: *Den Fantastiske Virkelighet* (Etter sigende helbedervet nazi-pizza i nokså ufordøyd form. Nylig gitt ut på Gyldendal. Anbefales ulest.)

Peter Kolosimo: *Not of this World*, 1964. (Halvskeptisk pizza.)

Charles Berlitz: *Mysterier from Forgotten Worlds*, 1972. (Relativt skeptisk og pålitelig, nærmest populærvitenskap.)

Ernst von Kluon (red): *Var Gud Astronaut?* (Antologi der en rekke vitenskapsmenn slakter Däniken og hotelleierens tynne forsvar som etterord.)

Ø. Viestad: *The Infinitesimal Percentage of Truth beneath the Cosmic Dung-Heap of Quasi-Science*, 1983. (Et praktverk, flippet på sine steder, men informativ og pålitelig. Dedisert til alle dem som har hjulpet forfatteren med å skaffe materiale til veie.)

G. Gadow: *Atlantis*

G. Gadow: "Tilbake fra stjernene". (Interessant og skeptisk, men slurvete. Den andre boka er en uhyre morsom avsløring av von Däniken.)

Blumrich: *Og Himmelen Åpnet seg*. (NASA-ingeniør beviser ut fra bibelen at profeten Ezekiel har sett et romskip. Utgitt på Econ Verlag (eier: E. Däniken), og gir derfor den tidligere for dokumentfalsk straffede hotelleier og yrkesturist æren for en utgammel teori. Hvis denne artikkelen kommer inn i Gateavis, skal jeg offentliggjøre min egen, like detaljerte og overbevisende argumentasjon for at Ezekiel så en enorm mixmaster.)

Martin Gardner: *In the Name of Science*. (Uunnværlig standardverk for skeptikere, med alfabetisk fortegnelse over de største bløffmakere i første halvdel av dette århundre & imøtegåelser.)

Joachim Pahl: *Stjernemennesker*. (Totalt bevisstløs opphopning av bedervet pizza. Pushes på dansk av et ektepar som lever av denslags og kaller seg Strubes Forlag.)

John Keel: *Our Haunted Planet*, 1964 (?). (Ikke så veldig original bok om alt fra Grønne Menn til fortidens kjemper. Grundigere enn de fleste i genren.)

George King: *You are Responsible!* (Anbefales! Anbefales!)

Trevor Ravenscroft: *The Spear of Destiny*. (Helt utrolig blanding av spiritisme, fører-mytologi og vanlig drøv. Anbefales som brekkmiddel for okkultister.) Jeg beklager eventuelle feil i denne artikkelen, og er takknemlig for alle tips om ytterligere litteratur om emnet. Ring (02) 79 43 02.

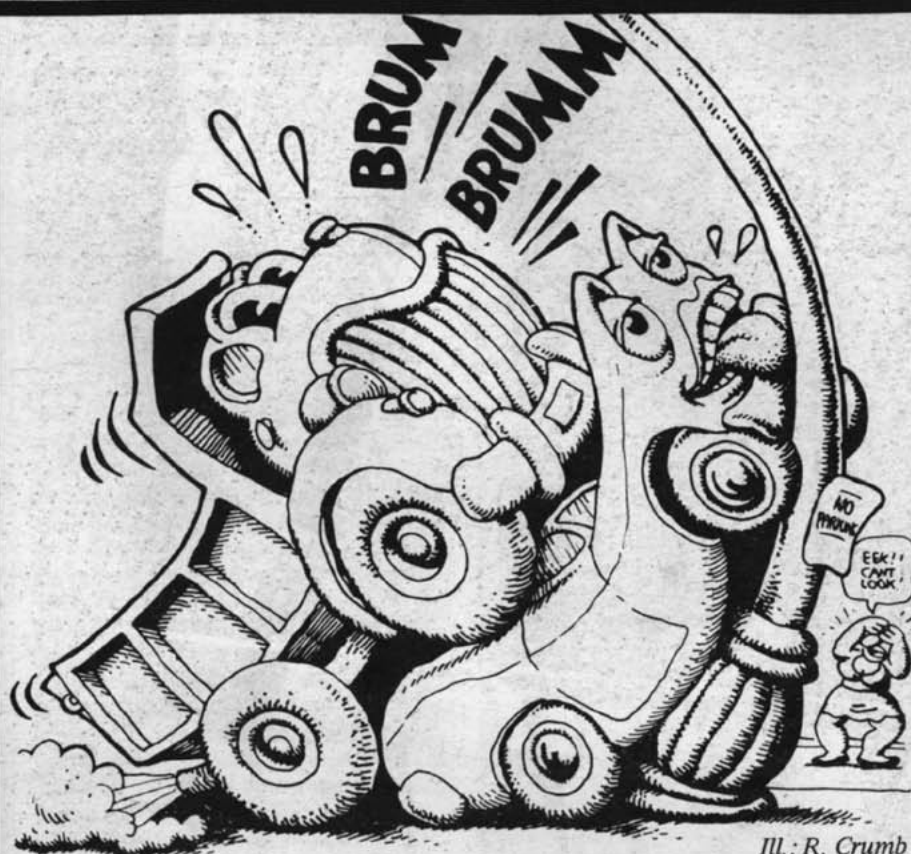
Porno- grafi eller fri- gjøring?

I Gateavisas behandling av seksualitet og kjønnspolitikk har en i det siste lett fått inntrykk av at frigjørende bevegelser i praksis — f.eks. kvinnekampen og mannebevegelsen — blir oppfattet som om de er av mindre viktighet enn *pornografien*, altså seksualitet som får uttrykk på representasjonsplanet, i skriftlig eller billedlig fremstillingsform, hovedsaklig som *objekt for konsum*. Jeg tror dette er en prioritering som, selv om den kanskje er ubevisst, gjør alle som streber mot en sunnere seksualitet og menneskehet, en bjørnetjeneste.

Artikkelen om onani, "Vi kjører med det vi har!" i GA 8, skal tilsynelatende handle om fantasiens frigjørende evner på det seksuelle området. Jeg skal komme tilbake til forfatterens kyniske og helt igjennom tingliggjorte språkbruk senere, og vil først si at *fantasi* absolutt ikke er noe udelte frigjørende, men snarere er et farlig, tveegget sverd. For: Et av de fremherskende psykiske trekkene som utvikler seg ved mennesket under seinkapitalismen, er en slags følelsesmessig splittelse som bl.a. skyldes overdreven passiv konsumering av mediaindustriens produkter og som en viktig årsak til dette at det for de fleste er umulig å finne en mening og få brukt seg selv i den meningsløse aktiviteten som kalles *lønnsarbeid*.

Menneskenes følelsesliv og tankeliv blir i stor grad splittet fra hverandre og i hvert fall en stor del av følelsene, fantasier og drømmene eksisterer isolert for seg i en slags egen lukket verden med fullkommen frihet. (Også de mer intellektuelle sinnsaktivitetene, tankene, tenderer mot å eksistere for seg med liten kontakt med følelseslivet.) Følelsene berører eller handler ikke om konkrete mennesker i sin mangfoldighet, men dreier seg mer om ensidige idealiseringer eller *typer*, eller menneskelige del-aspekter (som pornografien). Slike fantasier kan lett lukke mennesket om seg selv, en foretrekker fantasiverdenen fremfor "virkeligheten" og mellom-menneskelig kommunikasjon og samhandling forfaller. En ønskedrøm for kapitalismen!

Trykningen av den ovennevnte artikkelen rettferdiggjøres tydeligvis ut fra at forfatteren skulle ha vist hvordan fantasien kan virke frigjørende. Men jeg syns det snarere er det motsatte han har vist. Jeg tror han er svært bundet og vil være det samme hvor mange innlegg han skriver og samme hvor mange tabugrenser han *tilsynelatende* overskrider. Ikke nok med at han har redusert kvinner til objekter ("fitte") — ut fra det er det jo forståelig og gledelig at han "ikke får nok". Men han oppfatter også sin egen seksualitet som et objekt, som noe som er

Ill.: R. Crumb

splittet fra ham, som en "ting" som bare kan tilfredsstilles av andre "ting" (støvsugere, massasjestaver osv.). Seksualiteten blir noe han "har", ikke noe han "er".

Det jeg har skrevet til nå, må ikke oppfattes som moralisering, som at det er noe "galt" i dette — for det artikkelforfatteren beskriver, er vel i virkeligheten bare en ytterliggående form av den splittingen av følelseslivet som kapitalismen prøver å tvinge på oss alle — *men som vi må kjempe imot*. Enkelte såkalte revolusjonæres forbudstendenser mot pornografi osv. er egentlig uten interesse i denne sammenheng — hvis det ikke var for at enkelte villedete motstandere av indremisjonskommunismen av den grunn begynner å tro at det er revolusjonært eller undergravende å skrive ned *sine egne fantasier*, å skrive sin egen pornografi. For det er i sannhet et tveegget sverd. (La meg for ordens skyld få opplyse at jeg er motstander av flere forbudsparagrafer mot pornografen — men er tilhenger av antikapitalistisk kamp mot den kommersielle *spekulasjonspornografien*. Så er det gjort klart.)

I forbindelse med tendensene til følelsesmessig splittelse har kapitalismen tvert imot interesse av at vi *skriver ned* våre fantasier istedenfor å prate med andre om dem. Tendensene til tingliggjøring blir kanskje så fremherskende at det å *snakke*, å kommunisere ekte og umiddelbart med sine medmennesker, kan bli undergravende. Iallfall er det mer undergravende enn å skrive sine fantasier ned — selv om du får trykt dem et sted (å fremmedgjøring!) er det i beste fall en enveiskommuni-

kasjon og en fattig erstatning for følelsesmessig kontakt. Derfor er jeg svært skeptisk til parolene om å "skrive sine liv" *istedenfor* å leve dem (for det er ofte det er det valget i realiteten står mellom).

I GA 9/10 blir det sagt: "Vitsen må jo være at vi gjør det vi har lyst på. Og at vi skriver om det." Jeg tror at viktigere enn å skrive om det, er at vi snakker om det — eller at hvis vi skulle skrive om det, så må vi gjøre det slik at det umuliggjør at folk rett og slett blir konsument av andre folks opplevelser (det er det kapitalismen prøver å redusere oss til — gjennom TV og massemedia), men slik at det oppfordrer til *egne* opplevelser og følelser. Jeg er ikke sikker på om det er mulig å *skrive* på en slik måte i mediasamfunnet — det er iallfall svært vanskelig og stiller store krav til ekthet, innlevelse osv. Men konklusjonen er iallfall at det er viktigere å leve rikt og fritt enn å skrive rikt og fritt.

OK. Noe fornuftig er det jo i "Onani-artikkelen" i GA 8, f.eks. angående faren ved å la seg selv eller andre *tolke* sine fantasier. Og det er vel også mulig at fantasier og pornoen (hvis en kunne tenke seg en frigjørende pornografi i vår tidsalder) til en viss grad gir en muligheter til å finne ut hva en føler og hva en vil gjøre. Men samvær med andre *mennesker* — ikke pornobilder eller fantasifostre — gir helt andre muligheter, og dette synspunktet har i det siste kommet alt for lite frem i GA. Så — istedenfor konsument av andres liv, må vi bli *produsenter av våre egne liv* — noe annet er bakstreveri og undertrykkelse.

RBM

Vet du hvor farlige disse NATO-stasjonene er?

Dette er NADGE-sambands-stasjoner som sannsynligvis vil være det første bombe-målet for en eventuell angriper som ønsker å svekke NATO's beredskap, selv om Norge ikke er i krig.

Dette vet forsvaret og sivilforsvaret, bare ikke sivilbefolkningen, som stryker med under et lynangrep.

Er dette sikkerhet?

ikkevold

forum for ikkevoldskamp og radikalt fredsarbeid

Jeg vil

☐ bli IKKEVOLD-abonnent. (Medlemmer får avisa gratis.) Kr. 30,- vil bli betalt ved mottakelsen av utkomne nummer i år.

NAVN

ADRESSE

Sendes til: FMK, Göteborggt. 8, Oslo 5
Tlf. 02- 38 12 35

ex - PISTOLS

Noen ord om arme Jon Simon Ritchie, bedre kjent som Sid Vicious, bassist i Sex Pistols:

Ikke på grunn av sine ferdigheter på bass, men fordi han var så hysterisk og på tuppa at han passet inn i det bildet manageren Malcolm McLaren ønsket å skape av gruppa.

Slåsskamper på scenen — raserianfall — blod som sprutet — i Sids tilfelle var det ikke skuespill, men uttrykk for en særdeles forskrudd personlighet.

Da Pistols ble oppløst, trøstet Vicious seg med Nancy Spungen, en amerikansk 19-åring. Fra New Yorks hardeste rockemiljøer kom hun til London med en stygg heroin-avhengighet på lasset. Snart var også Sid på sprøyta. I august dro de til New York og flyttet inn på "kunstnerhotellet" Chelsea.

En natt i oktober kom Sid farende ned i resepsjonen og skrek at Nancy var stukket ned. Politiet fant henne død av knivstikkene. Sid ble siktet for drap. Selv skal han ha kommet med to forklaringer: Den første at han ikke husker noe fra de to la seg i kraftig heroin-rus, til han våknet og fant henne døende. Ukjente heroinpushere er nevnt som ansvarlige. Den andre historien går ut på at de to hadde en selvmordspakt — og at han ikke holdt sin del av avtalen.

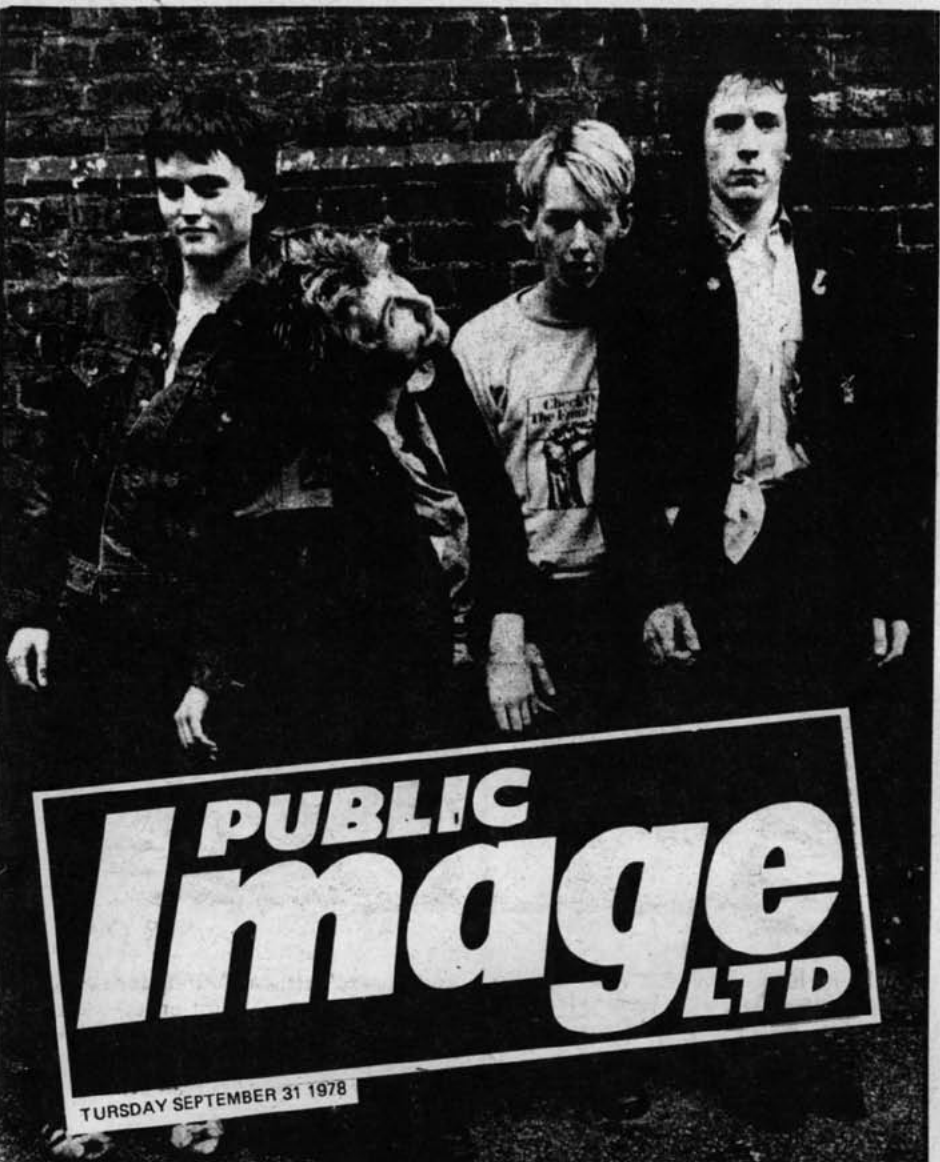
Manageren Malcolm McLaren fikk Sid løslatt mot en kaution på 50 000 dollar. Kort tid etter meldte engelske aviser at Sid hadde gjort et selvmordsforsøk (overskåret pulsåra) og skreket

"jeg vil til Nancy". På dette tidspunkt var han i smertefull abstinens, fordi manageren ikke hadde klart å få tak i metadon, et stoff Sid gikk på som ledd i avvenningen fra heroin.

Det er nå meningen at Sid skal spille inn et album i New York for å finansiere forsvaret.

På baksiden av Sex Pistols siste singel synger Sid Vicious sin egen versjon av den gamle slageren "I did it my way". He certainly did.

Sid Vicious og Nancy Spungen

John Lydon — alias Johnny Rotten — vokalist i Sex Pistols, er tilbake.

Da Sex Pistols gikk i oppløsning la han midlertidig opp som sangstjerne. I stedet dro han bl.a. til Jamaica og lette fram reggae-band som "talentspeider" for Virgin Records.

I høst har han hatt stabelavsløpning for sitt nye band, Public Image Ltd.

Den første singelen heter også Public Image. Musikken er ikke så ulik Sex Pistols', men Rottens stemme er blitt mer "normal", med den konsekvens at det er lettere å oppfatte teksten. Dermed får Rotten og gruppa også fram budskapet i teksten, et irritert angrep på denslags "personlighet" og "type" som plateindustrien og pressen skaper for å selge en artist: The Public Image.

Teksten er et forsøk på å få folk til å se falskheten i mange av mytene som ble skapt rundt punken, Sex Pistols, og Johnny Rotten:

Pressen skrev hysterisk om Sex Pistols som preverte villmenn. "Fansen" prøvde slavisk å følge "moten".

PUBLIC IMAGE

You never listened to a word that I said
You only seen me for the clothes that I wear
Or did the interest go so much deeper
It must have been the colour of my hair
Public Image Public Image

What you wanted was never made clear
Behind the image was ignorance and fear
You hide behind his public machine
Do you still follow the same old schemes?
Public Image Public Image

Two sides to every story so somebody
had to stop me
I'm not the same as when I began
I will not be treated as property
Public Image Public Image

The Public Image you got what you wanted
The Public Image belongs to me

(Noe av teksten er vekk her.)

Dette betyr ikke at Rotten tar "avstand" fra alt Sex Pistols sto for. I et intervju i Melody Maker hyller han idealene om å knuse den siden av moderne rock som går ut på stjernedyrking og manipulasjoner. Men han innrømmer av Sex Pistols etter hvert selv ble en ny form for myte- og motedannelse. Skylda legger han i stor grad på manageren, Malcolm McLaren, som han kaller en "borgerlig anarkist". Hans egen naivitet dengang var også en del av årsaken.

Rottens ide er altså at Public Image skal videreføre Sex Pistols ideer på

Rotten (til høyre) med sine gutter.

en mer konsekvent måte. Med i gruppa har han tre andre musikere, stort sett gamle venner: Jah Wobble, Keith Levine og Jim Donut.

Singelen kommer innpakket i noe som ligner en avis. Rotten forklarer: "Avisen er full av søppelartikler helt uten mening. Alt er skrevet akkurat som Daily Mirror (=VG), det er rein søppel som kan hives vekk — så enkelt er det. Vi har ikke noe image i det hele tatt, og det vil vi kjempe konsekvent for. Jeg vil aldri plasseres i en bås igjen. Jeg har fått merkelapper før, og er sjuk av det. Enten liker du en plate, eller ikke. Om du er opptatt av image som følger med, og dekadansen, så er du ikke opptatt av musikk. Så enkelt er det."

Gruppas målsetting er ifølge Rotten å "stoppe manipulasjoner fra plateselskapene. Producere må elimineres, ingen band trenger dem, fordi en selv vet best hvordan plata skal låte. Hvorfor ha agenter og impresarioer til å arrangere konserter når du kan gjøre det selv?"

Debut-konserten til Public Image var i Rainbow Theatre i London 1. juledag. Dette er årets helligste dag i England. Ingen andre vil provosere kirken ved å arrangere konsert denne dagen. "Jeg tror ikke på religion," forklarer Rotten, "og skjønner ikke hvorfor andre skulle."

På gruppas første LP, som trolig kommer på nyåret, vil vi finne en låt kalt "Religion", med friske angrep på kirken:

This is religion
There's a liar on the alter
This is religion — your religion
and it's all falling to bits —
gloriously.

Bassisten Jah Wobble har disse forhåpningsfulle ordene om sjansen for at Public Image skal klare å overleve på tvers av spillereglene i rock-bransjen:

"Jeg håper dere forstår at vi ikke vil vinne, men tape. Jeg ender i et mental-sykehus eller i fengsel. Vi ender der alle sammen. Alt er slutt neste år."

Vi står på, men om du stikker hodet for langt fram blir det hogd av. Vi får strupene skåret over. Vi lager et album eller to, men så er det slutt. Livet er et stort psykiatrisk sykehus. De holder deg under overvåkning. Du får ikke lov til å drive det for langt for lenge."

THE CLASH

Clash — sammenstøtet. En av gruppene som vokste fram av de første punkmiljøene i London høsten 1976.

Deres første LP var en forløsning av aggresjon mot Systemet, i form av harde tekster og råbarket, rask og levende rock. CBS i USA nektet å utgi platen. De mente produksjonen var for "sjusket" for amerikansk publikum (hjernevasket på polert rock i 48 kanaler). Titlene på den første LPen sa det meste: White Riot, Hate & War, London's Burning, Remote Control, I'm so bored with the USA...

Clash har på under to år utviklet seg fra pøbler på hjørnet til internasjonale punkberømtheter.

Den andre LPen er omsider kommet ut. Tittelen er "Give 'em enough rope", og coveret viser bl.a. en gribb som frårser på et kadaver — det rådnende (råtnende) systemet?

Det kan slås fast at suksess ikke har omdannet Clash til "moderat ungdom". Dette må være årets rocke-LP.

Joe Strummer på podiet

og velsignet øregymnastikk for alle som rives med av høyenergisk opprørsmusikk.

Blant høydepunktene er "Tommy Gun", åpenbart med anti-militaristisk tendens. Det er omtrent umulig å få med seg tekstene til Clash — de forsvinner i heksegryta av elektriske instrumenter. Men det er selvsagt en borgerlig fordom at budskapet bare ligger i prekende tekster — hos Clash er det *helheten* i musikk, stemme og de enkelte ord en oppfatter som uttrykker det *tvers igjennom hederlige systemhatet*.

Men Clash er ikke bare spark i ræva på alle i stripe dress, dommerkappe og prestekjole. De uttrykker også en varm solidaritet med sine venner — de som befinner seg i gata, på arbeidsløshetskontoret, ved samlebåndet, i fangehullet, på den lokale rock-puben.

"The last gang in town" handler om de fryktede gategjengene, og samholdet i dem — et samhold bekymrede foreldre og sosialarbeidere aldri vil forstå.

"Stay free" heter en av låtene på en LP som ellers uttrykker ufriheten i samfunnet. Mick Jones forteller historien om en gammel venn som endte med en dom på 3 år mens han selv ble pop-idol.

Et originalt påfunn er rockeversjonen av folkevisa "When Johnny comes marching home", nå med ny tidstilpasset tekst og kalt "English Civil War". Teksten er et godt eksempel på Joe Strummers skrekkslagne visjoner av et framtidig England preget av fascistisk terror og borgerkrig.

It was still at the stage of clubs an' fists
When that well known face got beaten
to bits
Your face was blue in the light of the screen
As we watched the speech of an animal
scream
The new party army came marching
right over our heads.

Krisetid er lesetid!

Abonner på Gateavisa!

— kr. 45,— for ett år / 10 numre
— kr. 80,— for to år / 20 numre

**Abonnement starter måneden
etter betaling.**

Trolig ligger det et ferdig trykt
postgiroinnbetalingskort inni
avisa di. Men nesten like lett er
det å fylle ut et på postkontoret:
Postgiro 2 23 03 32, Gateavisa,
Hjelmsgt. 3, Oslo 3.

Reise til Jamaica

"THE BLACK STAR LINE"

I forrige nr. av Gateavisa inviterte
vi til sommerferie i form av *pilgrimsreise*
til reggae-musikkens
Eden, Jamaica.

Til tross for at våre antydninger
på det tidspunkt var nokså
vage, har det allerede meldt seg
på 19 stykker foruten initiativ-
takerne.

Det betyr at vi allerede er
mange nok til å få i stand en
gruppereise til sterkt reduserte
priser.

De som altså har nølt med å
melde seg på, i frykt for at vi ikke
ville klare å gjennomføre planene,
kan derfor mer eller mindre

re trygt begynne å planlegge ferien,
og skrive til oss.

I mellomtida ser vi oss ikke an-
nen råd enn å fortsette forarbeidet,
ettersom såpass mange har vist
interesse.

Foreløpige opplysninger er at
turen (reise og tak over hodet) vil
komme på ca. 4000 kr. for tre uker,
og at tidspunktet sannsynligvis vil
bli omkring St.Hans.

Så snart vi har fått innhentet
mer konkrete opplysninger om
priser, tidspunkt etc., vil de som
har meldt seg på, bli tilskrevet.

Nye reiselystne kan skrive til:
Gateavisas Pilgrimsreiser, Hjelms-
gt. 3, Oslo 3.

800 landsmenn vi kan tåle

1000 nye abonnenter før nyttår var
målet vi satte oss i høst.

Pr. 14. desember var 800 av dem vel
forvart i Gateavisas abonnementskar-
totek. Det var da Gateavisa gikk i
trykken, så om *hele* drømmen gikk i
oppfyllelse, kan vi ikke si i skrivende
stund. For alt det vi vet, kan de siste
200 etternølerne ha rukket postkon-
toret før det stengte for året.

*Gode grunner til ikke å
gå glipp av et abonnement*

Postkassa kan by på andre opplevel-
ser enn kjedelige regninger, militær-
innkallelser, reklamer og andre ubeha-
geligheter.

Bortsett fra det, fins det også man-
ge håndfaste, gode grunner til å abo-
nere på Gateavisa:

1. I 1979 vil abonnentene få avisa for
den kommer i Narvesen, fordi vi fra nå
av sender den fram som dagsavis og
holder Narvesen-avisene tilbake.

2. Det er billigere å abonnere — 45
kroner for 10 numre.

3. Du slipper å være med på under-
støttelsen av Narvesen-konsernet: For
hver avis du kjøper i kiosken, får Nar-
vesen 2 kroner.

4. Du unngår å stå i en lang og kald
kø og risikere at avisa er utsolgt i kios-
ken.

Arbeidsfri inntekt!!

Som arbeidssky er du selvfølgelig opptatt av å sope inn
penger uten å anstrenge deg for mye eller uten at staten
og kapitaleierne skal snylte på merverdien av det du ska-
per.

Lett er det ikke å finne slike muligheter, men: **DET
LAR SEG GJØRE.**

Gå på byen med noen Gateaviser under armen. Stopp
og prat med hyggelige mennesker du møter og prakk på
dem et eksemplar. I Oslo har enkelte avhendet opptil
100 numre på en time, og således vært i stand til å putte
150 kroner i lomma uten å svette.

Gå inn i Gateavisas arbeidssky brigade!

Uten Gateavis-selgerne ville mange ald-
ri oppdage at avisa eksisterer. Vi får
en del brev fra folk som tilfeldig har
fått avisa, og som har fått de reneste
aha-opplevelser: Det fins åpenbart fle-
re med hodet fullt av undergravende
ideer!

Vi tror Gateavis-selgerne enkelte
steder faktisk har skapt kontakter som
har utviklet seg til samhandling — alt
fra aksjonsgrupper & "kultur" til sam-
vær & synd.

Om Gateavis-selgerne kan bidra til å
skape et litt mindre reaksjonært mil-
jø å tilbringe livet i, er det ikke noe
ubetydelig resultat.

Så enkelt er det:

Selgeren kan beholde kr. 1,50 pr. eks-
emplar. Avisene betales først når de er
solgt, og usolgte aviser kan returneres.

Antallet aviser som folk selger, vari-
erer en del. Fra 10 til 400 (superselge-
re i Oslo). Det vanligste er ca. 20—50.

Send bestilling til: Gateavisa,
Hjelmsgt. 3, Oslo 3. Eller ring (02)
69 12 84, i tiden 12—19 hverdager.

Melder du ikke fra om annet, sen-
der vi deg også kommende numre.

**Oslo-selgere —
hvor er dere?**

- o Konserter
- o Demonstrasjoner
- o Orgier
- o Familieselskaper

Har du øynet muligheten for å spre et
undergravende blad i disse og andre
sammenhenger?

Vi trenger flere selgere i den harde
hovedstad. Du kan hente aviser i
Hjelmsgate i tiden 12—20 mandag—lør-
dag. (Hjelmsgate er en sidegate til Bog-
stadveien, litt ovenfor Rosenborg ki-
no.)

Oslo-folk kan også få tilsendt avi-
ser til sitt lokale postkontor.

Nytt tegneserie- nummer?

Gateavisas Tegneserie-Extra, som
kom ut i sommer, viste seg å væ-
re en stor suksess.

Det er nå på tale å komme
med et *nytt* tegneserienummer.
Folk som har lyst til å la sine
uhørte fantasier omdannes til
tegneserier og trykkes av Gateavi-
sa, kan sette i gang.

Tegneseriene bør lages med
henblikk på at de skal trykkes i
formatet ca. 18 x 25 cm. (De
kan godt lages større, men da
med henblikk på forminskning.)

Siste frist for innsending av
tegneserier blir 15. mars.

**GATEAVISA
HAR TELEFON**

(02) 69 12 84

Stort sett noen

som svarer i

tidsrommet 12—19.

Te å b'ynne med sudde jeg bare på hår når jeg var for meg sjøl. Etter hvert som det blei en vane, og attpå te virka avstressande, syns jeg det var meiningsløst å gi avkall på hårsuinga bare for at det var andre folk rundt meg.

Hvis du sur på hår, eller har tenkt å b'ynne å su på hår — og har løst te å gjørra det med folk rundt deg, må du regne med mye forbauselse. Hvis en ikke kjenner hverandre godt, kan det by på problemer å kysse med en hårdott i munn....

Jeg sur altså på hår. Hår fra overalt på kroppen min. Jeg liker best hår fra ulla rundt kjønnet mitt og hår fra hue. Asså river jeg bestandig ut de hårstråa jeg vil su på.

Jeg sur aldri på andres hår. Det eneste håraktige jeg har sudd på, og som ikke var fra min kropp, var et vær-hår ei bikkje vi hadde en gang, mista. Jeg hadde det et par mnd. og tok det fram og sudde på det når jeg fikk løst, før jeg te slutt spiste det opp.

Denne måned:

Stort sett er'e den veien det går med alt jeg sur på. Etter ei stonn blir jeg lei av suinga og tygger det i meg. Eller kanskje det er hensikta heike tida: at heilt fra jeg putter et hårstrå i munn te jeg tygger det i meg, har det vært meninga mi å spise det (?). Allikevel — jeg foretrekker å si at jeg sur på hår.

Det hår jeg vil su på, finner jeg f. eks. ved å føle meg fram gjennom hårmanken på hue. Innimellom alle de tynne blonde hårstråa, finns det no'n stive mørke. Det er de jeg vil ha. Før om åra røska jeg dem ut med rota, men nå river jeg dem forsiktig a' et stökke fra rota, — sånn at de vokser ut 'gjenn neste gang.

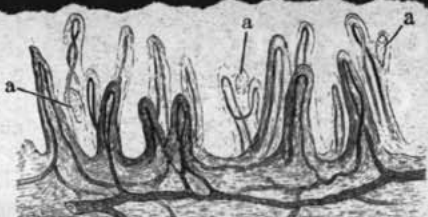
Å leite etter "gode" hår fra hue, er'kke bestandig like lett. Når jeg er feit i håret, kan det værre kul umulig å få skilt et par stive mørke strå ut fra resten a' håra. Noen ganger når jeg trur jeg har et a' dem mellom fingrane, og røsker te, hender'e at det bare er tre-fire vanlige tynne hårstrå som har kleba seg sammen te ett.

Jeg er'kke no' gla' i de tynne håra. Å få et a' dem i halsen, kan f.eks. værre ganske jævlige irriterande.

Hvis håret er noenlunde reint, pleier jeg ikke å gi meg for jeg har samla en passe dott med mørke stive. Så putter jeg dem i munn og b'ynner en roterende bevegelse med tunga — mot ganen. Jeg oppnår da at håra samler seg i en helt regelmessig sirke, som jeg kan leke med inni munn: prøve å tre'n rundt tunga, legge'n rundt no'n tenner, legge'n på underleppa og vippe me'n og mye annet jeg kommer på i

HÅR

For huden eiendommelige horndannelser er *haar* og *negler*.

Av *haar* har man tre slags.

Uldhaar eller *dunhaar*, indtil 14 mm. lange; de findes over hele legemet undtagen paa haand- og fotflater. Omkring øinene, ved næsens og ørets indganger findes *børstehaar*. Paa hodet og andetsteds har man de *lange haar*, av indtil 1,3 meters længde. Hodebunden bærer gennemsnitlig 80000 haar, den øvrige del av legemet 20000 lange og børstehaar.

Fig. 53. Lærhudens papiller (sterkt forstørret). a, a, a. folelegemer.

farta. Hvis jeg er sammen med no'n og må prate, bruker jeg tunga og dytter håra opp mellom overleppa og gommen. Akkurat som med snus. Noen ganger — når jeg ler og smiler, hender'e at rullen med hår sklir ned og blir liggande på fortennane.

Når jeg er på do eller når jeg har lagt meg om kvelden, lar jeg bestandig fingrane gli gjennom kjønshåra for å se om det er no'n løse hår jeg kan putte i munn. Om kvelden er'e spennande. Når jeg ikke ser no', og løfter handa opp fra under dyna og kjenner etter med leppene om det sitter fast no' hår mellom fingrane.

Kjønshår er stive og krøllete og heilt umulig å ordne i en rull, sånn som håra fra hue. Jeg har finni ut at det er enklast å elte dem sammen te en hard ball. No'n ganger må jeg bruke fingra, når tunga ikke klarer å få plass på et par gjenstridige hårstrå.

Det hender oftere at jeg ikke tygger opp kjønshåra, enn håra fra hue. I puberteten pleide jeg å gjemme

kjønshårballane under madrassen oppe ved hueputa. Etter ei stonn hopa det seg opp en god hårdott. En gang blanda jeg dotten sammen med en stor bobletyggegummi, og blåste bobler som var fulle a' kjønshår.

Bortsett fra det vær'håret jeg nevnte i sta, og som må sias å værre det enkelthår som har festa seg sterkast i min bevissthet, syns jeg hår fra ballane er knudrete belegg uttafor sjolve hårstrået. Om dette belegget kommer a' svette, fettutsondring, sopp eller no' annet, veit jeg ikke. Men det sitter liddli' godt fast.

Jeg pleier å dra et sånt ballehår sakte gjennom sprekka mellom fortennane i overmunn, for å prøve å få a' belegget uten å ryke hårstrået. Men det er vanskelig. Som regel ryker'e etter et par gjennomdragninger, og før belegget er dratt'a. Jeg kan bare huse et par ganger, der jeg fikk dratt alt belegget fra et ballehår. Dessuten er'e ikke så mye når på ballane min, og det kan gå uker mellom hver gang et a' dem løser.

Nå trur kanskje noen (alle?) at jeg ikke vil su på hår fra andre steder på kroppen min enn fra hue og rundt kjønnet, men det er gærent. Det er nemlig sånn at hår fra beina, under armene, på brystet (noen ganske få) og ellers, er vanskelige å få te å løsne og derfor lite egna te å su på.

Hadde det ikke gjort så fobanna vondt å dra dem ut, kunne jeg godt tenke meg å slappe a' med et par armhulehår av og te, men sånn som det er, koser jeg med med huehår, kjønshår og et lite ballehår, av og te.

Anar Kvist

PRINSEN, HALVA
KUNGLARIKET — OCH EN
PRENUMERATION PÅ FST!

FRIHETLIG SOSIALISTISK TIDSSKRIFT

NR. 29: "Så vill jag leva" — framtider, utopier, drømmer. Debatt om anarkismen.

NR. 30: Syndikalism og federalism. Arbetarkamp i Argentina.

NR. 31: "Makt och rätt" — artiklar av Mihailo Ylarkovic, Ragnar Ohlsson och Max Stirner. Kritik av leninismen.

Lösnummer 5 kr., abonnement 20 kr. (6 nr.). Postgiro 36 56 40-2. Frihetlig Socialistisk Tidskrift, Kammakargt. 35, S-111 60 Stockholm, Sverige.

Musikere!

Plastic Bertrand, Stones, Who og Beatles — med norske tekster, sur gitar og masse lyd. Frustrerte råkkekompontist starter gruppe sammen med like-sinna. 4-5 stk. som er villige te å satse. Vi oversetter og lager alt sjøl.

Gateavisa formidler svar. Svar!

Skribenter!

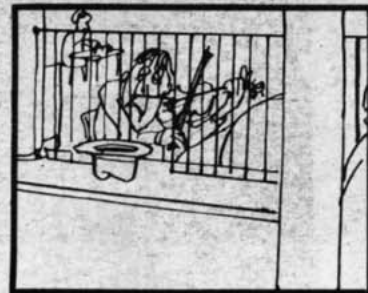
FRIDIKT NR. 5 kommer på nyåret. Send dikt, prosadikt etc. til Futurum Forlag / Gateavisa. Vi vil, som i Fridikt nr. 4, prøve å gjøre det hele til noe mer enn en serie dikt mellom to personer. Vi vil derfor gjerne, i tillegg til diktene, ha kommentarer og korte artikler omkring lyrikk. Send også tegninger. Disse tingene bør være relevante for den lyrikken dere selv skriver. Og det hele bør stå i et eller annet forhold til motkulturen. Bruk fantasien, og gjør Fridikt i størst mulig grad til deres eget blad!

Fridikt-redaksjonen

FANTOMET

Tegneserie- og teoribilag til Gateavisa nr. 1-1979

HØYDINGEN OVER HEY STAMMEN, BABALUBA! ER GÅTT TIL FANTOMET FOR OG BE OM HJELP. EN STOR HVT APE HAR SPIST ALLE BANANENE DERES OG ØDELAGT TRÆRNE, NÅ HAR DEN GÅTT LØS PÅ SØTPOTETENE, HUNGEREN BRER SEG!

FANTOMET BLIR MED DEN STAKKARS UTHUNGREDE BABALUBA HJEM FOR OG SE PÅ ØDELEGGELSENE. HERO ER FORKJØLET SÅ DE MÅ GÅ.

LENGER FREMME PÅ JUNGELSTIEN LURER DET NOEN BANDITTER!

GUTTER! DET KOMMER NOEN! HA VÅPNE NE KLARE!

FANTOMET OG BABALUBA GÅR INTETANENDE VIDERE...

OPP MED HENDA! SLENG HIT PENGA!

V-VENT LITT, DET ER F-FANTOMET! ÅNDEN SOM GÅR, MANNEN SOM IKKE KAN DØ!

Bør pengene avskaffes?

"Det neste av betydning for den ideologiske revolusjon er å oppdra alle mennesker til å elske arbeidet. Arbeidet er det helligste og det hederligste av alt i det sosialistiske samfunnet. Den som hater å arbeide og liker å spise lett-tjent brød, er ikke velkommen noe sted i vårt samfunn." (Kim Il Sung.)

De fleste av oss ser på pengene som et problem — det er stadig for lite av dem!

Gateavisa slipper over fem sider i dette nr. til en person — Stein Johansen — som mener at pengeproblemet består i at det overhodet finnes penger.

SIDE 27

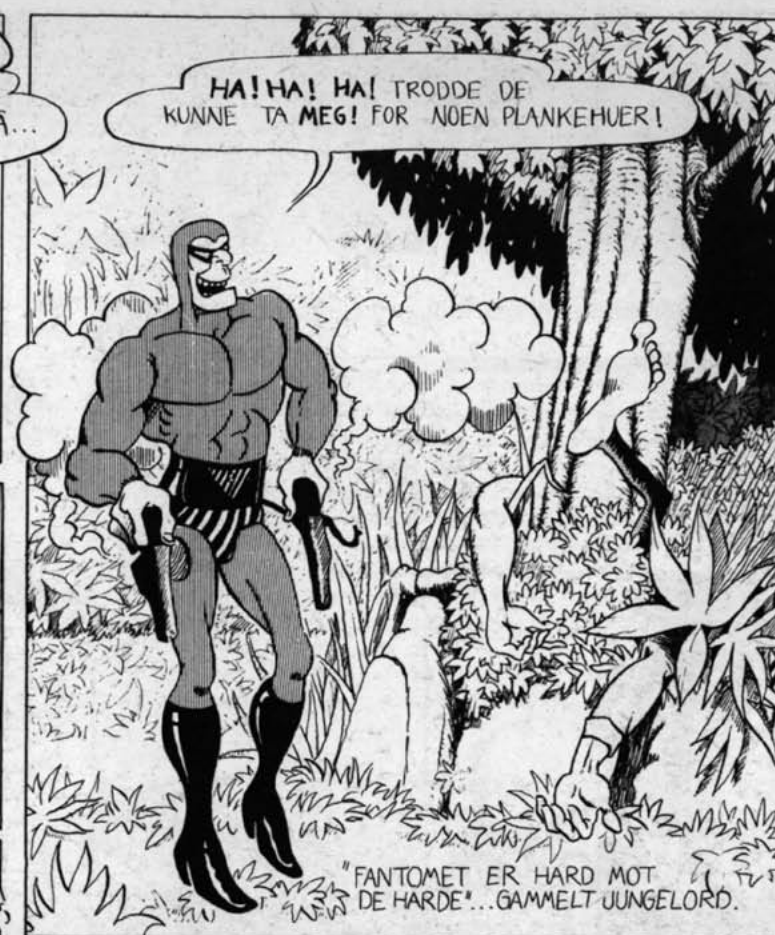

KNEGG! KNEGG! HELT
RIKTIG GUTTEN MIN,
MEN HVIS DERE VIL
UNNSKYLDE MEG NÅ...

...FOR JEG MÅ DESVERRE
VIDERE!

PANG! PANG!
BLAM! BLAM!

HA! HA! HA! TRODDE DE
KUNNE TA MEG! FOR NOEN PLANKEHVER!

"FANTOMET ER HARD MOT
DE HARDE"... GAMMELT JUNGELORD.

JEG, FANTOMET! UDØDELIG OG ALT
DET DER... INGEN TAR MEG, JEG
ER BEST, NR 1!

HMM... HVOR ER DET BLITT
AV BABALUBA?

FANTOMET BRØYTER SEG
ATTER VEI GJENNOM
SKØGEN SIN, DEN DYPE SKØGEN...

HEI, BABALUBA!
KOM HIT, FANTOMET
KALLER!

HA! HA! HA!
HO! HO! HO!
HUE HUE!
HUE!

HVEM DER? KOM FREM,
FOR JEG...

HA HA HA!
HO HO HO!
HO HOO HO!!!
HA BOY!

GONG!

HA! ...FØRSTE GANG JEG
SLÅR UT NOEN MED EN KOKOSNØTT!

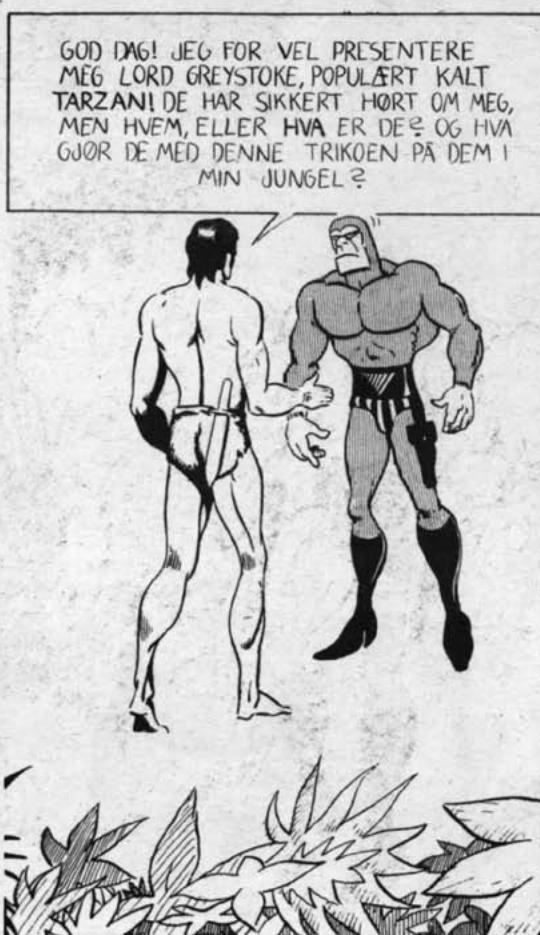
HMM...
HVOR ER DET
JEG HAR SETT
DEN FIGUREN FØR?
KANSJUE JEG SKULLE
HOPPE NED OG SPØRRE!

OI!
HAN VAKNER ALLEREDE!
RIKTIG EN TJUKKSKALLING!

HVOR ER DEN
FYREN SOM...

Denne siden
finnes ikke i
arkivet.

I GALLOPP, HERO!
YAHOOOOO!!
YAH! YAH!

MOT FOSSEN

"FANTOMET OG HERO
ET VAKKERT SYN"
GAMMELT JUNGELORD.

Tegn sjøl!

Han som på de foregående sidene har presentert sin versjon av mannsidealet Fantomet, heter Inge Jensen, er 17 år gammel og går på reklame- og dekoratørlinja på yrkeskolen i Narvik.

—Hvordan startet du med Fantomet?

—Egentlig ganske spontant. Bare lekte meg med å karikere Fantomet. Utviklinga bare vakla av gårde, mens ambisjonene steg underveis, basert på et enkelt handlingsforløp.

Jeg tror likevel det er viktig at man helt fra begynnelsen av planlegger tegneserien godt. En disposisjon over handlingen, f.eks. tegne en kladd der figurene skisseres grovt opp og et forsøk på å plassere boblene, slik at de formmessig forstyrrer minst mulig. Forsøke å finne et enhetlig slektskap mellom de forskjellige rutene. Jeg prøvde å bryte formatet ved å la en fot eller

annet stikke inn i neste tegning, men det er vanskelig uten å forstyrre.

—Enn ditt bruk av raster, det er det sikkert mange andre unge tegnere som vil være interessert i å høre om?

—Vel, jeg har alltid brukt raster. Syntes det er sikrere, og lettere å få et rent bilde. Gidder ikke å skravere med tusj, men det tar sikkert ikke lengre tid. Øvelse har mye å si. Raster behøver ikke nødvendigvis være penere. Tegninger som utelukkende er skygglagt for hånd kan ofte få et langt bedre ansikt. Vanskeligheten med raster er at det helst bør stå i stil med den måten man tegner på, slik at man unngår et slags stilbrudd.

—Kan du fortelle litt nøyere om raster?

—Det finnes to forskjellige typer, en type som jeg kaller for folieraster, det koster rundt 15 kr. pr. ark. Det er gjennomskiktig og man legger det over tegningen og skjærer grovt rundt med

en spiss og kvass kniv. Tar av papiret under og legger det over tegningen slik at limet kleber seg fast. Skjærer så bort det overflødige, som lett vint lar seg fjerne. Det er denne typen jeg bruker.

Den andre typen er litt dyrere, oppunder 20 kroner arket tror jeg. Denne kaller jeg for letraset-raster og den skal legges over tegninga, og så gnir du oppå plasten med en blyant slik at det fester seg direkte. Personlig liker jeg ikke denne typen noe særlig, det sitter nesten for godt. Vanskelig å skrape av og avhengig av riktig type papir.

—Det finns jo andre metoder?

—Ja, enkelte tegnere bruker mye raster, andre ikke i det hele tatt. Noen legger på en svak lyseblå vannfarge som skygge eller felt som de ønsker å tone ned, hvor så tegninga blir fotografert gjennom en repro-master, og det ser ut som raster, dvs. små, jevne prikker.

—Har du laget mange tegneserier, bortsett fra Fantomet?

—Jeg har startet med en mengde hvor det bare er blitt med begynnelsen. Jeg har en Western-serie bak meg, men den er blitt refusert overalt. Nå holder jeg på med en Tarzan-parodi.

fbs

PENGA ELLER LIVET!

Penger bringer lykke og velstand — eller er i verste fall et middel til å overleve.

Eller er de det?

Er pengesystemet selve vanviddet satt i system?

Artikkelen som følger på de neste sidene feller dødsdommen over pengesamfunnet. Det sentrale i en omveltning av det bestående samfunnssystemet må være en avskaffing av penge-vesenet, hevdes det.

Det må også være vesentlig i kritikken av de land som i dag påstår seg å være sosialistiske, at disse landene har opprettholdt pengesystemet med alt det medfører — f.eks. dyrking av arbeidet.

Når Gateavisa her trykker en så vidt lang artikkel om pengenes samfunn og den elendighet det fører med seg, er det fordi vi tror artikkelen kan sette en del tenke- og fantasi-hormoner i sving rundt om.

Stein Johansen trekker sine klare konklusjoner, og vi i Gateavisa er som vanlig selvfølgelig langt fra enige i alle disse. F.eks. når han mener at de klassiske Marx-skrifter er det beste utgangspunkt for forståelse, varierer graden av oppslutning i redaksjonen. Men uansett om man er enig i alle hans konklusjoner, er det en viktig debatt som tas opp.

Til kritikken av pengenes samfunn

Hvis du syntes alt var fryd og latter glede, hadde du aldri åpnet denne avisen. Hvilket samfunn produserer Gateavisas leserkrets?

La oss starte med noen grunnleggende banaliteter:

Den mest dagligdagse økonomiske handling overalt hvor den kapitalistiske sivilisasjon hersker, er salg og kjøp, dvs. bytte av penger mot varer. Enhver idiot vet at han bare kan overleve ved å bruke penger. For å bruke penger, må man først skaffe seg dem. I den kapitalistiske hverdagssjargong kalles dette "å tjene til det daglige brød". Bortsett fra en umyndiggjort periode i begynnelsen og slutten av våre liv, vies hele vår jordiske tilværelse til dette kall. Og barn- og alderdom tilpasses etter dette.

Tidlig krøkes...

Som ganske små lærer vi å fortrenge våre behov ved å godta at vi skal la butikkenes fristelser stå urørte til ingen nytte om vi har aldri så mye lyst på dem. "Bare se, ikke røre." Først når vi får stukket et metallstykke eller en papirlapp i hånden, får vi på mystisk vis adgang til rikdommens verden. Gjennom lomme-penge-disiplinen forsterkes denne fortrenning ytterligere, idet et lystelig konsum i dag straffes med store savn i mange morgendager. Og det barn som rundhåndet deler lomme-pengene med sine venner, betraktes som naivt og får skjenn av sin mor for å mangle en mystisk "økonomisk sans".

"Da klokka klang"

På skolen lærer vi snart at den som vil fram her i livet og få adgang til de mest attraktive og best betalte yrker, må underlegge seg karakterenes stumme tvang. Meningen med alle ens skoleår reduseres til et sett av talltegn eller bokstaver av den ønskede valør på et eksamenspapir. Tilegnelsen av lærdom blir således ikke et mål i seg selv kjedet sammen med et ønske om å beherske verden og utvikle sine latente evner og ferdigheter, men kun et middel til suksess i tallenes (karakterenes og pengenes) verden. Når man har tatt sine eksamener, kan man så endelig puste ut og lempe kunnskapens bør av sine skuldre. Lettet spyr man ut de livløse fakta man i årevis er blitt tvangsforet med. Kun den som dårlig husker sine barn- og ungdom kan således benekte at skolen først og fremst lærer elevene å glemme, å hate de kunnskaper som ledsaget den blodløse karakterverdens stumme tvang.

Karaktersystemet er så viselig innrettet at ikke alle kan være flinke på samme tid. Slitet for karakterene må derfor bli en kamp barn imellom, man må forestille seg for lærerne og prøve å få mest mulig støtte og minst mulig skjenn fra foreldrene. Skolen må derfor ødelegge mye i forholdet mellom mennesker og stimulere aggresjon, falskhet, konkurranse, mindreverdsfølelse og servilitet.

Det aller viktigste ved skolen er at den lærer elevene at de ikke selv kan disponere sin tid. I stedet for lek og spill og fornøyelser, må man 4-5 dager i uken gi avkall på timer av sin levetid til skolegang og leksearbeid. Uansett ulikhet i evner, utvikling, inter-

esser og ønsker, må alle barna i en klasse på samme tid og like lenge underkaste seg en ytre organisering de ikke selv har valgt. Skoletiden er således en opplæring i å tolerere frarøvelsen av tid og dermed også å godta den senere lønnsarbeider-tilværelsen.

At skoletiden likevel ofte forbindes med hyggelige opplevelser, er på ingen måte karakter- og paragraf-vesenets fortjeneste, men et uttrykk for at dette menneskefiendtlige system ikke er i stand til fullstendig å ta livsgnist fra de mennesker som er inne i en periode av livet med rivende personlig utvikling, utfordringer og spenning. Systemet har ennå ikke klart å frata disse mennesker forhåpningene om et lykkelig liv.

Dødens venteværelse

Barnet er mannens far og mannen gamlingens. Før man sliten og "mett av dage" kommer i mål i livets løp og kollapse som pensjonist, skal man gjennom flid, sparsommelighet og et høyt lønnet yrke ha gjort seg fortjent til en pengeinntekt tilstrekkelig til å nyte sin livsaften i størst mulig fred. Deretter kan man andektig tenke tilbake på sitt "livs verk" og gynne nedtellingen til sin sorti fra pengenes verden.

"Arbeid og velstand til alle på jord"

Dette livsverk er imidlertid intet annet enn den årrekke av tidsspill i vår livshistorie som er underkas-

tet arbeidstiden. Til gjengjeld for noen biter papir påtrykt bestemte tallstørrelser (som rett nok varierer med de ulike lønnsstrinn og tariffavtaler) tilbyr vi å stille oss til disposisjon for en person eller instans som ønsker å kjøpe vår arbeidskraft. For å komme i besittelse av de riktige tall på det riktige papir, godtar et menneske de mest besynderlige beskjeftegelser. En ikke ubetydelig del av jordens befolkning produserer masseødeleggesvåpen som kan ta knekken på hele vår sivilisasjon, dem selv inkludert. Andre er ansatt av staten for å lære unge menn å drepe andre mennesker. Noen tilbringer en hel mannsalder med å putte tall i kolonner (funksjonærer i bank, post, forsikring, handel osv.) andre med å få disse tallene til å vokse (kapitalister av ulik type). Noen fordriver sin tid med å vedta paragraf-formuleringer, andre med å tolke dem og atter andre med å se til at de blir fulgt. Ikke å forglemme den rad med yrker som virker som trekkpapir på sine utøveres sjeler (kontorister, byråkrater). Og millioner sperrer inne til alle døgnets tider i skitne fabrikkhaller med larm og støy, mens de utfører de få kroppsbevegelser som inngår i samlebandets robotdans, dag etter dag, år etter år, generasjon etter generasjon.

Disse tilfeller av levende balsamering kunne kanskje til nød forstås hvis de forekom meget sjelden og således uttrykte en eller annen form for fornøyelse, men at de beskjefteger menneskene omtrent halvparten av deres våkne tid, år ut og år inn! Og alt dette bare for noen papirlapper som benevnes penger? Sannelig må den lykke pengene bringer være stor. Umiddelbart synes dette som, og er da også, intet annet enn vanviddet satt i system.

Elskov og makt

Pengene regjerer våre liv. Jakten på pengeprofitt får industrien til å rasere naturgrunnlaget og tvinger produsentene i 3. verden til å leve på sultegrensen. Kampen om pengene får nasjoner til å gå til krig mot hverandre og true med hele verdens utslettelse. Samtidig synes det meste av verdens herligheter å kunne kjøpes for penger. For penger arbeider og studerer vi. For penger får vi (kanskje) venner og uvenner, elskere og elskerinner. Vi stjeler for penger, bedrar for penger, myrder for penger. Krangel om penger skaper motsetninger mellom yrkesaktive menn og hjemmeværende hustruer, mellom voksne og barn, arbeidere og kapitalister. Kort sagt: vi lever for penger, elsker pengene. Men elsker pengene oss?

Skinnet bedrar

De aller fleste vil finne dette spørsmål underlig. Pengenes eksistens synes å være selvfølgelig knyttet til ethvert høyt utviklet industrisamfunn. Pengene synes å være en teknisk fornuftig og nøytralt bytteinstrument, dvs. kun et hensiktsmessig middel til å oppnå de konsumgoder vi etterstreber. Intet kan imidlertid være mer feilaktig.

Kelner,
en middels
stekt
Wergeland!

Spørsmålet om pengenes hensiktsmessighet kan først besvares om vi vet hva penger er. Så mye er klart at pengene i seg selv ikke kan brukes til å tilfredsstille menneskelige behov. Riktignok vil en normal lønnsarbeider på spørsmål om hva han (hun) lever av, med en selvfølgelig mine svare at han (hun) lever av sin lønn, men det skal ikke meget ettertanke til for å betegne den slags som et slående uttrykk for pengenes makt over menneskenes bevissthet. Normalt spiser man ikke penger. Man lever derfor ikke av sin lønn eller sitt arbeid, men av produktene av andres arbeid. Pengene er altså ikke selv rikdom, men et middel til å tilegne seg rikdom. Alle varer har en pris, de kan byttes mot penger, kjøpes. Men hva er det prisen måler? På pengeseddelen står bare et tall og en mystisk benevnelse som imidlertid kan være alt fra rubler til pesetas og må være ganske tilfældig. Hvordan kan vi bruke penger når ingen kan se på dem hva de måler?

Tid er penger, penger er tid

Dette spørsmål er slett ikke lett å besvare, og det er da heller ikke besvart av den borgerlige økonomi. Men det pengene måler er egentlig den arbeidstid som er nedlagt i de ulike varer. Denne måling skjer imidlertid på en fordreid måte, — kan kan aldri vite hvor mye arbeidstid 100 kr. inneholder eller hvor mye arbeidstid den vare man kan kjøpe for 100 kroner, inneholder. To varer kan således ha samme pris, selv om det kan være stor forskjell på den mengde arbeidstid som ble brukt til å produsere hver av dem. Disse forskjelligheter er imidlertid ikke bare tilfeldige, men styrt på systematisk vis av bestemte lovmessigheter i den kapitalistiske produksjonsmåten.

Den usynlige hånd

Uansett er pengene et distribusjonsmiddel som sørger dels for at noen produserer og dels for at resultatene av produksjonen fordeles på de ulike konsumenter. Gjennom dette distribusjonsmiddel bindes produksjon og konsumpsjon sammen og fordeles den samlede arbeidstid på de ulike produksjonsgrener på en måte som gjør at det produseres nok til at konsumentene kan overleve og at konsumentene får nok distribusjonsmidler til å kjøpe disse produkter.

For penger får vi venner og uvenner, elskere og elskerinner. Vi stjeler for penger, bedrar for penger, myrder for penger. Krangel om penger skaper motsetninger mellom yrkesaktive menn og hjemmeværende hustruer, mellom voksne og barn, arbeidere og kapitalister. Kort sagt: Vi lever for penger, elsker pengene. Men elsker pengene oss?

Men så kan man spørre: Siden ingen vet hva pengene måler og det ikke tas noen beslutning på topplanet i samfunnet om hvordan arbeidstiden skal fordeles på de ulike bransjer (ingen regjering i noe kapitalistisk land har — eller kan ha — noen oversikt over arbeidstiden i de ulike bransjer), hvordan kan det da være mulig at pengene ikke er i stand til å binde produksjon og konsumpsjon sammen (hvis vi ser bort fra krisene) slik at et produksjonssammenbrudd unngås? Dette spørsmål er meget berettiget, men dessverre for komplisert til å kunne besvares her.

Kapitalens logikk

Den første (og inntil de siste 10 år så godt som den eneste) som leverer dette svar, er tyskeren Karl Marx som dermed grunnlegger den økonomikritiske vitenskap. Den modne Marx påviste at det i den kapitalistiske pengeøkonomien lå skjult en spesiell logikk som, — selv om den ikke er underlagt noen som helst menneskelig styring, men tvert imot omvendt styrer menneskenes handlinger — er i stand til å reproducere dette samfunnet. Dette samfunn styres verken av klasser, menn eller regjeringer, men av et overgripende subjekt — kapitalen. Kapitalen er den prosess der pengene blir til flere penger. For at det-

te skal være mulig må noen mennesker kjøpe arbeidskraft (kapitalistene) og andre mennesker (lønnsarbeiderne) selge arbeidskraft og produsere merverdi (= mer arbeidstid = mer penger). Samfunnet oppdeles slik i ulike handlingsmønstre, ulike kapitalistiske klasser. Den kapitalistiske samfunnsutviklingens mål er da å få pengene til å vokse mest mulig, dvs. å maksimere merverdien, og menneskenes handlinger må underlegges dette mål. Menneskene blir brikker i et spill de ikke selv bevisst har oppfunnet. Merverdien økes ved å øke antallet lønnsarbeidere (= allmenn merverdiproduksjon), ved å forlenge arbeidsdagens lengde (= absolutt merverdiproduksjon, lite aktuelt i vår tid), og ved å øke produktiviteten ved å innføre mer avanserte maskiner (relativ merverdiproduksjon). Menneskenes konsum er ikke produksjonens mål, men kun et nødvendig middel for at lønnsarbeiderne skal kunne produsere mest mulig merverdi.

Logikkens vanvidd

På bakgrunn av dette kan man f.eks. forstå hvordan det er mulig at normalarbeidsdagen fortsatt er 8 timer til tross for at produktiviteten har økt enormt siden 1918. Riktignok er levestandarden i dag betraktelig høyere enn den gang, men den arbeidstid som er nedlagt i dagens konsumgoder er betraktelig lavere. Økningen i produktiviteten har derfor først og fremst ført til en enorm økning av maskinindustrien og vel å merke maskiner som ikke benyttes til å produsere konsumgoder for menneskene, men til å produsere maskiner som brukes til å produsere atter andre maskiner, osv. Kapitalen må øke produktiviteten, ikke for å øke levestandarden, men for å øke merverdien og dermed den del av produktene (nemlig maskinene) som i stedet for å fortæres, kan benyttes til å ansette flere arbeidere og slik suge opp enda mer arbeidstid og merverdi.

I en pengeøkonomi er produksjonens hensikt derfor ikke å tilveiebringe det høyest mulige konsum med kortest mulig arbeidsdag og minst mulig naturødeleggelse, men å øke produksjonen av maskiner som aldri benyttes i produksjon av konsumgoder for dermed å øke merverdien.

Dette system kan synes vanvittig og er det da også. En økonomi som har frembrakt to verdenskriger og truer med å kvele alt menneskeliv på planeten gjennom atomkrig, biologiske epidemier og/eller økologiske katastrofer, er en forrykt økonomi med ukontrollerbare lovmessigheter. Kritikken av kapitalen må derfor åpent vedkjenne seg som kritikken av et samfunnsmessig vanvidd og hertil duger verken lønnskamp, arbeiderregjeringer, jordbrukskollektiver, generalstreiker, rådsrepublikker o.l. Pengene må bort.

Vekk med pengene

Pengene må bort fordi det er de som binder den kapitalistiske økonomien sammen og dermed er roten til alt vondt som følger av den kapitalistiske økonomis samfunnsmessige vanvidd. For den uskolerte og den som har vennet seg til venstre (og høyre-)fløyens forakt for utopier og arsenal av bortforklaren-floskler, må dette fortone seg som svermerisk romantikk. En slik forbauselse er imidlertid ikke særlig underlig, men vitner bare om den fantastiske styrke og intensitet i pengefetisjismens blendende skjær. Videre sier det noe om den viktige rolle venstrefløyen har spilt — og fortsatt spiller — i kapitalismens utvikling.

Det er intet liv etter døden

Stikk i strid med de gjengse "revolusjons"-oppfatninger etter Marx som skyver spørsmålet om pengenes avskaffelse ut i en fjern og usikker fremtid århundrer etter avskaffelsen av kapitalismen, må det fastslås at den eneste måten å oppheve kapitalismen på er den øyeblikkelige avskaffelse av pengene, og at enhver selvforstått revolusjonær bevegelse som ikke alt i dag retter all sin propaganda inn på pengenes avskaffelse, kun kan tjene kapitalens formål. Hvis ikke pengene avskaffes, består kapitalismens økonomiske grunnformer (vare, penge, pris, lønnsarbeid, profitt osv.) som før, og alt snakk om at kapitalismen skulle være opphevet, vil i så fall være en ren ideologisk bløff oppmuntret av de nye kapitalfor-

valtende makthavere (som i de sosialistiske land: Sovjet, Kina, Albania, Cuba osv.) for å få befolkningen til fortsatt å ofre sine liv i merverdiproduksjonens tjeneste.

Den eneste samfunnsendring som fortjener betegnelsen revolusjon, er de handlinger som avskaffer den kapitalistiske *produksjonsmåte*. De mulige endringer i den kapitalistiske forvaltningsmåte og politiske styreform vil — om de koster aldri så mye blod — ikke kunne *avskaffe* denne produksjonsmåte, men tvertimot bare kunne *befeste* denne (ellers hadde de ikke vært mulige).

DET PENGEFRIE SAMFUNN

Om vi foreløpig forutsetter at det fins et tilstrekkelig antall mennesker med en tilstrekkelig bevissthet og tilstrekkelige midler til å gjennomføre oppgaven, så er den revolusjonære oppgave som følger:

Penger = 0

På revolusjonens første dag gjøres penger av alle slag (mynter, sedler, kreditt, konti osv.) ugyldige som distribusjonsmidler. En tusenkroneseddel er nå like verdiløs som en hvilken som helst papirlapp, og gull kan bare brukes som tannplomber o.l.

Hvis produksjonsnivået ikke er så gigantisk at enhver kan forsyne seg av alt etter behag, står man dermed overfor problemet: Hvordan kan man hindre at produksjonen bryter sammen og at man må gå tilbake til naturalhusholdning, innføre rasjonering e.l.?

Det nye samfunnskitt

Dette kan bare forhindres ved øyeblikkelig å innføre et nytt alment distribusjonsmiddel, de såkalte *arbeidstidsanvisninger* (heretter forkortet til ATA). Hver ATA er påtrykt et tall arbeidstimer som angir at ATAen gir rett til å konsumere konsumprodukter etter fritt valg, bare den samlede arbeidstid som det har tatt å produsere disse konsumgoder ikke overstiger den tid som står trykt på ATAen. Til forskjell fra pengene kan enhver således umiddelbart se hva ATAen måler, nemlig arbeidstid, og hva man kan få for den. Heri ligger halve hemmeligheten begravet. Disse ATAer opptrykkes og fordeles blant befolkningen så snart som overhodet mulig.

Data-behandling som revolusjonær strategi

Men hermed oppstår problemet: Hvordan kan man vite at summen av de arbeidstimer som står påtrykt alle ATAene ikke er større enn den arbeidstid som er inneholdt i den samlede mengde konsumprodukter, dvs. at det er tilstrekkelig med produkter til å garantere dekning for den totale ATA-tid? Dette problemet oppstår fordi det ikke fins data over det nøyaktige antall arbeidstimer som er brukt til å produsere konsumproduktene under kapitalismen. Selv om man begynner å innsamle slike data med en gang etter revolusjonen, kan man ikke vite arbeidstidinnholdet for man har framstilt i hvert fall *ett* eksemplar av alle produkter etter revolusjonen. Dette problemet vil selvsagt være mindre i jo større grad revolusjonære allerede i god tid før revolusjonen har begynt å samle inn data om arbeidstiden i de ulike produksjonsgrenser for å gjøre overgangen fra pengeøkonomi mest mulig knirkefri. Men man kan ikke regne med at *alle* disse data foreligger i revolusjonsøyeblikket.

Utover de forberedende kalkyler må problemet derfor løses ved at man ikke utsteder flere ATA-timer enn at man med *god sikkerhetsmargin* kan være sikker på at det totale antall ATA-timer ikke overstiger konsumproduktene arbeidstidsinnhold. Dette vil føre til at det vil produseres mer enn befolkningen har midler til å konsumere, men dels er en slik overproduksjon ikke nødvendigvis av det onde i et pengefritt samfunn — det betyr stort sett bare at overskuddsproduktene vil konsumeres senere — og dels vil denne tilstand være av kort varighet og oppheves gradvis etter som beregninger over arbeidstiden for de ulike produktslag begynner å strømme inn. I praksis vil denne løsning antagelig bety at man

oppretholder det gjennomsnittlige forbruksnivå før revolusjonen, og at man umiddelbart ikke nedsetter den gjennomsnittlige arbeidstid mer enn at man er sikker på å produsere like mye som under kapitalismen. Man kan således i første omgang nøye seg med den arbeidstids-besparing som fremkommer ved å sette alle arbeidsskaper i arbeid og overføre arbeidskraft fra det utall yrker det nå lengre ikke er behov for (rustningsindustri, bank- og forsikring, statlig byråkrati etc., etc.). Bare ved at langt flere deler på langt mindre arbeid enn før, kan man slik på revolusjonens første dag sette arbeidstiden ned til la oss si 4 timer. Om man ønsker en radikalere *øyeblikkelig* nedskjæring, kan man midlertidig stoppe all masseproduksjon av forbruksgoder man ikke har daglig bruk for (dvs. alt unntatt mat, strøm, transport o.l.) og først starte den opp igjen etter hvert som man har foretatt arbeidstids-kalkyler i angjeldende bransje. Først når det foreligger slike kalkyler for alle bransjer, har man en oversikt over det samlede arbeidstidsforbruk ved et gitt konsumnivå. Disse kalkyler vil ikke være noen særlig tidkrevende oppgave: dels benyttes slike allerede under kapitalismen, men kun på enkeltbedrifts-nivå, og dels vil innsamlingen av arbeidstids-data lettes overordentlig ved benyttelsen av den EDB-teknologi kapitalismen har frembrakt.

Hvordan fordele produksjonsmidlene?

Neste skritt er så å beslutte hvor høyt konsumnivå samfunnet som helhet ønsker, sett i lys av den samlede arbeidstid dette vil kreve. Er dette totale konsumnivå så fastlagt, er oppgaven å produsere dette

1 — en — arbeidstime pr. arbeidsskaper i verdensmålestokk skulle være mer enn tilstrekkelig for å gi hele verden en levestandard tilsvarende dagens vestlige. Den som synes dette lyder utrolig, har lite begrep av vanviddet i en produksjonsmåte hvis innebygde hensikt er å opphøpe mest mulig arbeidstid for å opphøpe enda mer arbeidstid uten tanke på det menneskelige konsum.

konsum med minst mulig samlet arbeidstid. Nå kommer arbeidstidskalkylene til sin rett. Man fordele produksjonsmidlene på de ulike bransjene slik at den samlede arbeidstid blir minst mulig. Innen produksjonsmiddel-sektoren er dermed behovet for ethvert distribusjonsmiddel opphevet, det vil være mer enn tilstrekkelig at den bedrift som mottar produksjonsmidler leverer en kvittering til leverandøren ved mottagelsen.

Konsumentenes diktatur

Det eneste som da står tilbake er distribusjonen av forbruksgodene. ATA-systemet gir konsumentene den samme valgfrihet med hensyn til hva man vil konsumere for ATAene som pengesystemet. Dette vil da gjøre at noen forbruksgoder vil bli mer etterspurt enn andre, noe som vil vise seg i at lagrene for noen konsumprodukter tømmes raskere enn for andre. Dette er imidlertid slett ingen katastrofe, men kun en direkte beskjed fra forbrukerne til planleggerne om at det skal overføres arbeidstid fra de minst etterspurte til de mest etterspurte bransjer. Forholdet mellom produksjon og konsumpsjon vil således reguleres i hovedsak *spontan* uten særlig behov for formaliserte samfunnsmessige beslutninger.

ger. Denne produksjonsmåte kan da utmerket betegnes som konsumentenes diktatur over produksjonen.

Til enhver etter behov!

Hvis konsument av et produktslag over lengre tid har holdt seg nokså konstant, er dette en beskjed til planleggerne om at produktet kan tas ut av ATA-distribusjonen og distribueres fritt. Enhver kan forsyne seg så mye han lyster. Dette vil selvsagt skje nokså raskt ved de vanligste forbruksgodene (de fleste matvarer, strøm, brensel o.l.), men med teknologiens og produktivitetens utvikling vil flere og flere produkter trekkes ut av ATA-distribusjonen. Man må da bare sørge for at arbeidstiden som legges ned i disse gratis-goder fraregnes den totale arbeidstid, slik at den totale ATA-tid = den arbeidstid som er nedlagt i de konsumprodukter som fremdeles distribueres via ATAer.

ATA-systemet muliggjør således en gradvis overgang til en helt fri distribusjon — der enhver kan konsumere etter evne. Jo bedre ATA-systemet fungerer, i desto større grad vil det overflødiggjøre seg selv.

Fritidens esende triumf

Med arbeidstidskalkylene og ATA-systmets fulle etablering, vil det virkelig komme fart i senkingen av arbeidstiden. En rekke faktorer vil her gjøre seg gjeldende, hvorav her bare skal nevnes de viktigste:

— Akkumulasjonstvangen forsvinner. Menneskene kan nå selv velge om de vil øke produksjonens målestokk, og det virker komplett usannsynlig at de skulle ønske å etterligne kapitalismens galopperte reinvesteringstakt. Jo høyere reinvestering, jo mindre konsum.

— Kapitalens logikk er å produsere produksjonsmidler for å produsere enda flere produksjonsmidler osv. for å opphøpe *mest mulig* arbeidstid. I det pengefrie samfunn er hensikten imidlertid å bruke *minst mulig* arbeidstid til å produsere de ønskede konsumgoder, hvilket betyr at kun de produksjonsmidler som benyttes til å produsere konsumgoder er av interesse og at produksjonsmiddel-sektoren skal nedskjæres radikalt. Ved den gradvise innføring av ny teknologi vil produksjonsmiddel-sektorens kreftevekst snus til en kraftig innskrumpning. En mengde arbeidstid som under kapitalismen er bundet til denne sektoren vil dermed frigjøres.

— Under kapitalismen går mange storindustrier med stor underkapasitet fordi dette gir størst profitt. I ATA-økonomien vil storindustrien kjøre med full kapasitet og lavproduktiv småindustri som sluker mye arbeidskraft, legges ned.

— En rekke produktslag som under kapitalismen produseres med innebygd slitasje (biler, lyspærer, nylonstrømper, elektroniske produkter osv.) kan nå raskt gjøres langt mer holdbare vare ved å ta i bruk oppfinnelser som er gjort allerede under kapitalismen. Dermed frisettes en mengde arbeidstid som kan overføres til samfunnsnyttig produksjon.

I tillegg kommer de helt nye perspektiver for en teknologisk revolusjon som melder seg når teknologne ikke lenger må øke pengeprofitten for å tas i bruk, men kan — og skal — benyttes bare den kan redusere arbeidstiden.

Summa summarum gjør disse faktorer at et nøkternt anslag skulle tilsi at 1 — en — arbeidstime pr. arbeidsskaper i verdensmålestokk, skulle være mer enn tilstrekkelig for å gi hele verden en levestandard tilsvarende dagens vestlige. Den som synes dette lyder utrolig, har lite begrep av vanviddet i en produksjonsmåte hvis innebygde hensikt er å opphøpe mest mulig arbeidstid for å opphøpe enda mer arbeidstid uten tanke på det menneskelige konsum.

Revolusjonens ABZ

Kapitalens maksimering av (mer-)arbeidstiden kan bare opphøre om det foretas beregninger som gir en oversikt over *bruken* av denne arbeidstid, samt om det etableres et allment distribusjonsmiddel basert på denn oversikt. Kun ved å benytte et ATA-system basert på arbeidstidskalkyler, kan menneskene skaf-

fe seg det styringsmiddel som kan regulere produksjon og konsumpsjon ut fra tilfredsstillelsen av menneskelige behov.

Pengene regjerer kun i historieboekene

ATAer er ikke penger. Ingen kan se på pengene hva de er og hva og hvor mye de måler. ATAene er umiddelbart gjennomsnittlige og derfor rasjonelle styringsmidler. Pengene sirkulerer, de forsvinner aldri ut av sitt evig rastløse kretsløp. ATAene sirkulerer ikke — når de er brukt en gang, kan samme ATA ikke benyttes om igjen (for å sikre at total ATA-tid og produkt-tid stemmer overens, vil det også være fordelaktig ved utstedelsen av ATAene å begrense deres gyldighet til et visst tidsrom, f.eks. ved at de skifter farge hvert år). De kan derfor ikke selvstendig gjøre seg fra den menneskelige bruk av dem for så å gjøre menneskene til sine undersåtter, like lite som f.eks. teaterbillettene kan det. ATAen er kun et bevis på at man har rett til å konsumere en bestemt mengde arbeidstid av samfunnets totale arbeidstid. Derved er det intet mystisk. Penger er tall som kan benyttes mot varer påklistret samme tall (priser). Men hva tallene uttrykker, forblir pengenes egen hemmelighet.

Økologi og kvalitet

Jeg har hittil behandlet ATAene som det nødvendige distribusjonsmiddel for å sikre en minimering av arbeidstiden og en maksimering av konsumnivået, og slik oppheve kapitalen. Selv om disse målsettinger er helt nødvendige, vil de neppe være tilstrekkelige for det gode liv. Av denne grunn bør og kan de suppleres med andre, som f.eks. ønsket om å forbedre produktens kvalitet, utbedre arbeidsmiljøet, forhindre en forstyrrelse av den økologiske balanse o.l. Økologiske og kvalitetsmessige kalkyler vil således måtte supplere og avveies mot arbeidstidskalkylene for å frembringe den gunstigst mulige produksjon og konsumpsjon.

Hvem skal ha mest?

Noen vil kanskje undres over at jeg ikke har kommet inn på fordelingen av den samfunnsmessige rikdom og samfunnets forvaltning (stat og politikk). Dette er gjort bevisst, fordi disse forhold kun kan behandles på bakgrunn av en forutgående bestemmelse av de produksjonsforhold de hviler på.

Hvordan ATAene fordeles på samfunnets innbyggere vedrører ikke disse produksjonsforhold overhodet. Det eneste krav er at samlet mengde ATA-tid = samlet produksjonstid av goder beregnet for konsum via ATAer. Dermed ikke sagt at denne fordeling er likegyldig. Her synes det rimelig å garantere alle samfunnsmedlemmer et rikelig ATA-minimum som de selv disponerer suverent, mens ATAer ut over dette kan gjøres avhengig av bl.a. arbeidstidens lengde. Noen vil da foretrekke å arbeide kun 1/2 time pr. dag for en ATA-inntekt litt under gjennomsnittet, andre å arbeide 1 1/2 time for en ATA-inntekt litt over gjennomsnittet. Ut fra en fastsatt ATA-inntekt for 1 time, kan man således i stor grad fritt la de enkelte mennesker bestemme lengden på sin arbeidsdag. Hvis f.eks. 10 mennesker skal arbeide 10 timer til sammen, kan man la disse mennesker fritt fordele denne arbeidstid mellom seg, alt etter forskjelligheter i arbeidsskyhet og konsumhungrighet. Sparing av ATAer og ATA-gaver vil være harmlose foreteelser, da disse ikke kan benyttes til å tilegne seg produksjonsmidler, og ikke influerer på den samlede ATA-tid.

En makt som ikke kan erobres

Om enn det kan oppstå ulikheter i fordelingen (selv om de vil være mikroskopiske i forhold til under kapitalismen) og ikke alle jobber vil være like spennende (noe som delvis kan bøtes på ved hjelp av utstrakt rotasjon), er det ingen grunn til å frykte at en privilegert gruppe mennesker skulle være i stand til å tilrive seg "samfunnsmakten" e.l. Den kapitalistiske samfunnsmakt er pengeforøkelsens makt over

menneskene, noe som i neste omgang setter nødvendigheten av maktforhold også mellom menneskene. ATA-økonomiens samfunnsmakt er imidlertid menneskenes makt over økonomien. Økonomiske særinteresser med hensyn til samfunnsutviklingen (som i dag mellom arbeidere, bønder, kapitalister osv.) vil ikke finnes, idet alle vil ha interesse av f.eks. økt produktivitet for å minke den gjennomsnittlige arbeidstid og forhøye det gjennomsnittlige konsum. Særinteressene vil derfor stort sett begrense seg til prioriteringsproblemer med hensyn til hvilke befolkningsgrupper som først skal nyte godt av teknologiske fremskritt (nye bostrukturer, renere luft, behageligere arbeidsmiljø osv.), spørsmål som må avgjøres gjennom samfunnsmessige beslutninger. I et samfunn der alle lever av andres arbeid og der det pga. de felles økonomiske interesser raskt vil oppstå en meget sterk samfunnsolidaritet, vil det være lite sannsynlig at noen vil protestere mot samfunnsmessige avgjørelser gjennom streiker, våpenbruk e.l. Om dette likevel skulle skje, ville disse protester raskt bli isolert og uskadeliggjort av den overveldende majoritets inngripen.

Når f.eks. de økonomiske planleggere ikke lenger har noen økonomisk egeninteresse knyttet til det ene eller det andre alternativ, blir også spørsmålet om kontrollen av disse av mindre betydning. Planleggerens oppgave er ikke lenger å avgjøre hva som skal produseres, men hvordan det skal produseres på den for samfunnet gunstigste måte.

År ut og år inn! Og alt dette bare for noen papirlapper som benevnes penger? Sannelig må den lykke pengene bringer være stor. Umiddelbart synes dette som, og er da også, intet annet enn vanviddet satt i system.

Demos og Logos

Selv om sammenhengen produksjon — distribusjon — konsumpsjon i stor grad gjøres selvregulerende, vil det fortsatt være behov for visse samfunnsmessige beslutninger. Dette vil bl.a. være beslutninger om hvor stor andel av den samlede arbeidstid som skal anvendes til produksjon av produkter og tjenester som unndras ATA-distribusjonen, samt hvilke samfunnsmessige oppgaver denne arbeidstid skal benyttes til. Selv om eksistensen av politiske partier og organisasjoner vil være meningsløs med bortfallet av pengene og de økonomiske særinteresser, er det klart at det her kan oppstå uengighet fra sak til sak. Man kan da ønske seg en mer eller mindre demokratisk beslutningsprosess, med folkeavstemninger, direkte demokrati e.l. Hensiktsmessigheten ved et ultra-demokrati kan det imidlertid settes spørsmål ved, da det er viktigere hva som besluttes enn hvem som beslutter det. Jeg vil imidlertid ikke her gå nærmere inn på denne problematikk, da den uansett vil være av underordnet betydning.

Statens bortdøen

Hvis staten bestemmes som en væpnet og straffutøvende instans, atskilt fra det umiddelbare samfunnsmessige liv, som garanterer samfunnets rettsforhold, så er det åpenbart at det pengefrie samfunn

vil overflødiggjøre mer og mer av de statlige funksjoner. Staten vil dø bort i samme grad som rettsforholdene kan garanteres umiddelbart i de sfærer hvor forseelsene finner sted. Man må her medtenke at en hel rekke forbrytelsesmuligheter vil bortfalle øyeblikkelig med avskaffelsen av pengene og eiendomsretten, det rikelige og relativt likt fordelte konsum, inndragelsen av skytevåpen o.l., samt med ATAenes gradvise opphør. De forbrytelsesmuligheter som ennå gjenstår vil umiddelbart måtte oppfattes som angrep på hele samfunnets interesser, og må møtes med represalier fra de mennesker som umiddelbart rammes av disse forbrytelser. Man vil ikke lenger trenge skrevne lover eller lete i en paragrafskog for å forstå hvilke handlinger som er i motstrid med samfunnsmedlemmenes interesser og for å bedømme hvilke konsekvenser disse handlingene bør få. Med en stadig mer desentralisert maktutøvelse og bortfall i forbrytelsesmuligheter, vil behovet for samfunnsmessige rettsforhold overhodet faile bort.

Myten om kontrarevolusjonen

De som er oppdratt i venstrefløyens klassereligions-tenkning som deler befolkningen opp i frelsere og djeveler, vil her sikkert innvende at det trengs et sterkt statlig voldsapparat for å forhindre at de kontrarevolusjonære krefter tar makten og gjeninnfører kapitalismen. Hertil er å si at kapitalismen ikke kan eksistere uten penger og at penger kun kan eksistere i kraft av en fordeling i menneskenes bevissthet, som "objektive tankeformer" (Marx), der man godtar pengenes vanvidd fordi man ikke begriper hva penger er. Det ligger i pengenes natur at de kun kan brukes så lenge brukerne ikke er bevisste hva de bruker. Er denne bevissthetsfordeling først gjennomskuet av det store samfunnsflertall og pengene avskaffet, virker det helt utrolig at mange hundre millioners bevissthet igjen skulle fordreies, dvs. at de skulle glemme hvorfor de avskaffet pengene og igjen ville bruke et slikt absurd distribusjonsmiddel som de ikke vet hva er. Under ingen omstendighet ville et slikt gigangisk hukommelsestap kunne tinves gjennom, uaktet om man tok i bruk all verdens tanks og kanoner. Kontrarevolusjonen ville således kreve en massehypnose i villette science fiction-stil. En annen sak er at i en velutviklet ATA-økonomi med påtagelige og uavbrutte materielle og mellommenneskelige forbedringer, måtte de eventuelle hypnotisører være ganske forrykte for å ønske en tilbakegang til et system som anslagsvis en hundredels promille ville tjene økonomisk på og neppe noen sosialt på. En gjeninnføring av kapitalismen ville være omtrent like sannsynlig som om man i dag gikk tilbake til føydalsystemet. Vi kan derfor rolig avfeie denne innvendning som ideologisk hjernespin, og slå fast at det beste middel mot kontrarevolusjonen er revolusjonen selv.

Anti-politikk

Det pengefrie samfunn innebærer således den gradvise overflødiggjøring av de statlige beslutninger og dermed av politikk overhodet. Revolusjonens politiske hensikt er ikke å gjøre alle mennesker til politikere, men å avskaffe politikken.

Frihetens rike

Med denne revolusjonering av økonomien og den politikk som hviler på denne, kan og må også en revolusjonering av det menneskelige samliv finne sted. De generasjons- og kjønnsmotsetninger som rir senkapitalismen som en mare, vil miste sitt økonomiske fundament idet barn og kvinner liksom alle andre får sin ATA-inntekt de kan disponere etter for-godtbefinnende. Med den tendensielle avskaffelse av arbeidstiden fjernes også den vesentlige kilde til aggresjon, stress og den autoritære familiefar. Bedagelig følelsesvar elskov og gjensidig omtanke kan erstatte kapitalismens hesblesende natte-sex-ritualer og fysisk/psykiske pryleorgier.

Det skal ikke her brukes plass på å antyde de vidtrekkende muligheter for berikelsen av den menneskelige livsutfoldelse som åpner seg med pengenes avskaffelse. Enhver med en smule fantasi i behold kan selv gjøre seg forestillinger om hvordan miljøvennlige energiformer kan avløse varme- og atomkraft, kapitalismens forvokste storbyer kan hugges

opp i mindre bo-enheter der alle arbeider like ved der man bor, kapitalismens kjernefamilieboliger kan bygges om, skolene kan byttes ut med frivillig lærdom i nærmiljøet, kapitalismens krampaktige og innsnevrede seksualitet kan vike plassen for en åpen fremvisning av et vidspåkket repertoar av kjærlighetsytringer mellom mennesker uansett kjønn og alder, etc. etc.

Dette må ikke forstås slik at disse fremtidsvisjoner er av mindre betydning — tvert imot: I jo større grad mennesker har utarbeidet slike konkrete utopier før den revolusjonære overgang, jo sikrere kan man være på at revolusjonen svarer til ens forventninger, jo raskere kan disse utopier gjennomføres og jo bedre kan man avsløre og kritisere det fengsel, kapitalen sperrer menneskelivet inn i.

Kommunisme i ett land?

Jeg har til nå helt skjematisk — med de farer det innebærer — risset opp de grunnleggende bestemmelser i det pengefrie samfunns produksjonsmåte. En passant bemerket er denne produksjonsmåte ikke annet enn det Marx kaller den kommunistiske produksjonsmåte (uttrykket "kommunisme" vil jeg imidlertid her avstå fra å bruke pga. de totalt villedende assosiasjoner det setter i sving etter 100 år med "revisjonisme"), og som han skisserer ultra-kort bl.a. i "Kritikk av Gotha-programmet" (1875).

Tilbake gjenstår den praktiske gjennomføring av dette samfunn.

Jeg vil ikke her komme inn på hvordan de samfunnsmessige forutsetninger denne gjennomføring krever, vil kunne frembringes. Her skal kun slås fast at omringningen fra et kapitalistisk omverden ikke utgjør noe uoverstigelig hinder for avskaffelsen av pengene i ett land, og at den kapitalistiske omverden ikke vil ha noen økonomisk gevinst av at ATA-systemet i dette land knekker sammen (snarere tvert imot). Handel med omverdenen nødvendiggjør ikke i seg selv noen som helst restaurasjon av pengeøkonomien. Dette stikk i strid med de sosialistiske lands prester som unnskylder all elendighet i disse land med fraværet av en verdensrevolusjon. Dermed selvsagt ikke sagt at en rask og samtidig overgang til en ATA-økonomi i alle land skulle være å forakte.

DE KAPITALISTISKE KLASSEIDEOLOGIENE

Vi har til nå bestemt den revolusjonære oppgave som avskaffelsen av pengene og den øyeblikkelige erstatning av disse med arbeidstidsanvisninger. Den revolusjonære bevissthet er derfor fremfor alt en pengekritisk bevissthet, en bevissthet som at og hvordan pengene kan afskaffes.

Anti-klasse

At pengene fjernes, betyr at ethvert kjøp og salg opphører, herunder selvsagt også kjøp og salg av arbeidskraft. Dermed må også ethvert klasseforhold opphøre, siden klasse-funksjonene ikke er noe annet enn de handlinger som påtvinges mennesker som selger og/eller kjøper av arbeidskraft. Klassene forsvinner på revolusjonens første dag. Den revolusjonære bevissthet er således ikke en klassebevissthet, men en anti-klasse-bevissthet. Et menneske kan selvsagt være motstander av pengene uansett hvordan det undertrykkes av pengenes eksistens, dvs. hvilken klassefunksjon det er bærer av. Den revolusjonære bevissthet oppstår ikke ved at en klasse vil styrke sine klasseposisjoner, men ved at menneskene vil bryte med sin klasseeksistens.

Sosialistisk revolusjon = kapitalistisk ansiktsløfting

Det er på denne bakgrunn man må betrakte de tilsynelatende radikale handlinger (sosialistiske revolusjoner og revolusjonsforsøk) og ideer (klasse- og venstre-ideologiene) som hittil har vært med å prege kapitalismens historie.

Min tese her er at det ligger i kapitalens logikk at

de umiddelbare handlinger den avfører, som tilsynelatende er vendt imot den, hittil har fått den motsatte effekt. Overalt på kloden hersker kapitalismens økonomiske grunnformer (varer, penger, priser, kapital, lønn, profitt osv.) som aldri før, helt uanfektet av om det enkelte land måtte oppfatte seg som sosialistisk, kommunistisk, blandingsøkonomisk, Guds utvalgte folk etc. De "revolusjoner" og revolter som har vært med på å bremse dette verdensbilde har til tross for all verdens glødende militans, ikke kunnet gjort annet enn å bidra til en videreutvikling av kapitalismen.

Vi kan her ta den russiske revolusjon som eksempel. De russiske proletarer gikk ikke til kamp for å avskaffe lønnsarbeidet, men for å gjenetablere det. Masser av arbeidere var forvandlet til sultende arbeidsløse, industrien var nedslitt pga. krigen og kapitalistene prøvde å forverre situasjonen ytterligere i protest mot den provisoriske Kerensky-regjeringen. For å få slutt på nøden, måtte arbeiderne få tak i penger og kjøpe mat. For å få lønninger, måtte de få fart i akkumuleringen igjen, og det kunne de bare gjøre ved å okkupere fabrikkene, slutte fred med krigsmaktene og bekjempe kapitalistene. For at de okkuperte fabrikkene skulle kunne akkumulere, måtte de få lån fra bankene. Bankene ville ikke gi dem lån, og de måtte derfor nasjonaliseres, osv. Den pri-

Hvis ikke pengene avskaffes, består kapitalismens økonomiske grunnformer (vare, penge, pris, lønnsarbeid, profitt osv.) som før, og alt snakk om at kapitalismen skulle være opphevet, vil i så fall være en ren ideologisk bløff oppmuntret av de nye kapitalforvaltende makthavere (som i de sosialistiske land: Sovjet, Kina, Albania, Cuba osv.) for å få befolkningen til fortsatt å ofre sine liv i merverdiproduksjonens tjeneste.

vate eiendomsrett til produksjonsmidlene og besittelsen av kapital blir et hinder for kapitalens akkumulasjon og må derfor ryddes av veien. På intet tidspunkt i den russiske revolusjon, verken før eller etter oktober 1917, finner vi noe tilfelle til en lønns- og penge-kritisk bevissthet. "Revolusjonen" blir dermed ikke menneskenes bevisste handling for å avskaffe kapitalen, men en handling kapitalen krever at menneskene må foreta for at den skal kunne ekspandere videre. Resultatet er ikke uteblitt: Antall lønnsarbeidere i Russland har økt fra ca. 4 millioner i 1917 til nærmere 90 millioner i dag.

Tilsvarende begrensninger kunne påvises i f.eks. den spanske (1936-1937) og den tyske (1918-1923) "revolusjon", for ikke å snakke om den kinesiske, albanske, kubanske osv.

Revolusjonen er intet narrespill

Kapitalismen eksisterer i kraft av pengene som eksisterer i kraft av en bevissthetsfordreining som ikke gjennomskuer at dette distribusjonsmiddel kun er et spesifikt — og et formidabelt undertrykkende — distribusjonsmiddel. Revolusjonen er derfor bare mulig som følge av en forutgående bevissthetsendring som gjennomskuer pengene og derfor ikke lenger vil bruke dem, men erstatte dem med arbeidstidsanvisninger. Det pengefrie samfunn kan derfor ikke komme seilende som en forundringspakke skjenket av "historiens list", men kun som resultat av en bevisst

menneskelig handling. I denne sammenheng gjelder at man ikke kan gjøre annet enn det man vet at man gjør.

Dilletariatets prokreatur

Enhver tilsynelatende radikal bevegelse som ikke åpent og ettertrykkelig erklærer pengenes avskaffelse som sitt umiddelbare mål og oåpeker de handlinger som dertil er nødvendige, kan derfor bare tjene kapitalens mål. Herunder må regnes alle forkjempere for mystifikasjoner som arbeiderstyre, proletariats diktatur, arbeiderrådenes makt etc. Proletariats diktatur, hva er det? Her foreligger bare to muligheter: Eksisterer pengene, eksisterer klasser, eksisterer kapitalens diktatur over individer i alle klasser. Eksisterer pengene ikke, eksisterer ingen klasser (ei heller proletariats diktatur), eksisterer kun konsumentene (alle menneskers) diktatur over produksjonen. Under ingen omstendighet kan samfunnet verken før, under eller etter revolusjonen meningsfylt begripes som en klassers diktatur over en annen. Den eneste mulige fornuftige tolkning av floskelen "proletariats diktatur" måtte være en form for kapitalisme der alle mennesker var gjort til lønnsarbeidere. "Proletariats diktatur" ville da ikke være et diktatur over en klasse, men arbeiderklasse-eksistensens diktatur over alle individer. Alt snakk om "proletariats diktatur" o.l. kan derfor bare tjene til at menneskene (her: proletarene) ennå en gang skal ofre sine liv i en meningsløs kamp for en kapitalmystifikasjon (tilsvarende: religion, rase, nasjon osv.) Arbeiderne skal fortsatt leve under lønnsarbeidets trell-dom, men innbilles de av sin "avantgarde" at de styrer dette samfunn, kan de lettere godta sin elendighet og levere mer merverdi til kapitalen. Hvis proletariats diktatur er den nye Messias, kan det bare tjene kapitalens frelse.

Den såkalte klassekamp rommer derfor ingen som helst revolusjonære potenser, men er den gymnastikk kapitalen trenger for å holde seg i form.

Kapitalens venstre

Hermed er vi også kommet frem til kritikken av de kapitalistiske venstrefløys- og klassekamp-organisasjoner som vil avskaffe den private eiendomsrett til produksjonsmidlene, men beholde de kapitalistiske produksjonsforhold som før. Disse kan noe forenklet deles i tre, alt etter med hvilken politisk styreform de ønsker å forskjønne den kapitalistiske økonomi: ettpartistyre, representativt demokrati eller direkte demokrati.

Ett parti?

Den første typen kapitalforvaltere skal i denne sammenheng forbigås i korthet, da jeg regner med at de færreste av avisens lesere mener suksessen fra Stalins Gulag, Kambodsjas bodderegime, Nord-Koreas hypnosebedøvede robotsamfunn etc. frister til gjentagelse. Typisk for disse venstre-fascistiske regimer er bl.a. at kapitalens makt gjerne konsentreres i en person (stjernevarer a la Mao, Castro, Stalin), en streng begrensning av de borgerlige "friheter" og en usmakelig hyllest til partiet, kapitalens merveriskapende faktor. En liten smaktebit: "Det neste av betydning for den ideologiske revolusjon er å oppdra alle mennesker til å elske arbeidet. Arbeidet er det helligste og det hederligste av alt i det sosialistiske samfunnet. Den som hater å arbeide og liker å spise lett-tjent brød, er ikke velkommen noe sted i vårt samfunn." (Kim Il Sung.) Føler man seg hjemme i dette selskap, kan man jo f.eks. reagere slik: "Vi sender våre varme og beundrende hilsener til våre venner — det koreanske folket under ledelse av president Kim Il Sung. (Steinar Stjernø, på vegne av partiet SV.) Forøvrig er det AKP som på vår hjemlige arena strir hardest for, av en eller annen grunn, å velsigne oss med denne sosialisme-varianten.

Flere partier?

Tilhengerne av et kapitalforvaltende flerpartisystem ønsker liksom de ovennevnte å konsentrere all makt i statens hender, men vil samtidig bevare elementer fra parlamentarismen for å forhindre at "demokra-

tiet" settes til side. Slike systemer hører imidlertid stort sett fremtiden til. Vest-Europas sosialdemokratiske og euro-kommunistiske partier vil spille en fremtredende rolle i overgangen henimot en slik type statskapitalisme. I dagens Norge er partiet SV den klareste representant for denne tendens.

Arbeiderråd?

Endelig har vi de fåtallige, men farverige talsmenn for et suverent arbeiderrådssystem: råds- og venstre-kommunist, råds-sosialist, revolusjonære syndikalister, situasjonister, visse anarko-kommunist osv. Disse ønsker å sentralisere all samfunnsmessig makt i hendene på en rådsforsamling, valgt etter det direkte demokratiske prinsippet av og blant de individer som inngår i den såkalte arbeiderklasse (etter en eller annen definisjon). Ved hjelp av en rådsstyrt planøkonomi håper man så å produsere etter behov og gradvis avskaffe klassene og staten. Her kan vi la AAUDs program (1920) tjene som eksempel: "AAUDs mål er det klasseløse samfunn, første etappen proletariats diktatur, proletariats suverene bestemmelse over alle politiske og økonomiske innretninger i samfunnet gjennom rådsorganisasjonen."

Denne retningen lider imidlertid av den samme politikk-fiksering som de ovennevnte sosialister og dermed også av den samme uformuenhet til å kunne styre samfunnets utvikling til menneskenes beste. En "Planøkonomi" må nødvendigvis baseres på at det rådende distribusjonsmiddel inngår som planleggingsenhet. Er dette distribusjonsmiddel *penge*, enten disse har benevnelsen rubler eller yen, så vet man heller ikke hva disse enhetene måler. De kan dermed heller ikke benyttes som styringsmidler for en målsetting fastsatt av mennesker. Foregår planleggingen i penger, kan denne plan kun styres av *kapitalen*, uansett hvilken "klasse" som formelt vedtar denne plan. Planens overordnede mål må da være å iverksette *kapitalens* logikk, dvs. å få penger til å bli flere penger. *Hvem* som besorger planleggingen er altså temmelig likegyldig så lenge pengene består.

Rådsideologiene kan således ikke lede til kapitalismens avskaffelse, men i høyden føre til at arbeider- og kapitalistfunksjonene tar bolig i de samme personer. Arbeiderne vil nå ikke bare arbeide og selge sin arbeidskraft, men også kollektivt stå for kjøpet og kommanderingen over denne arbeidskraft, dvs. over seg selv. Dermed blir de også sine egne kapitalister. Rådssamfunnet ville være lønnsarbeidernes selvstyre, dvs. selvundertrykking. Arbeider- og kapitalistfunksjonene ville bestå som før, selv om ingen personer nå kunne være *bare* kapitalister. Kapitalens logikk ville fortsatt regjere, man måtte akkumulere for å overleve og arbeidsdagen kunne ikke nedskjæres. Om denne tilstand ville være et fremskritt eller ikke, kan trygt overlates til dem som mener å ha funnet en målestokk for elendighet (økonomer, psykologer o.l.), uansett ville det bety en høyst

unødig og avledende omvei på veien mot det pengefrie samfunn.

Råds-kapitalismen ville sette politikken og demokratiet i høysetet og oppdra massene til gode samfunnsborgere som i tillegg til 8 timers daglig arbeid på kapitalens alter ville bli nødt til å ofre flere timer også av sin knapt tilmålte fritid til politiske møter, kjedsommelige plenarforsamlinger og uendelige diskusjoner. Kritikken av rådsideologien er således også en kritikk av ultra-demokratismens absurde tidsspill til fordel for en ATA økonomi der samfunnslivet i høy grad kan reguleres spontant, og der politikken innstrammes av de menneskelige aktiviteter derfor kan brytes.

Hvorom allting er, hele rådsproblematikken er en *innenfor kapitalistisk* problematikk om hvilket samfunn noen ønsker å etablere før i det hele tatt avskaffelsen av pengene har begynt. Det er således ikke en *overgangs*problematikk, men en problematikk om kapitalens forvaltning og utvikling.

ANARKISME ELLER MARXISME?

Jeg har søkt å påvise at den revolusjonære oppgave krever en begripelse av hva penger er og hva som skal settes i stedet. Noen slik begripelse finner vi ikke verken i anarkismen eller i de ulike post-marxistiske varianter (Kautsky, Lenin, Luxemburg, Pannekoek, Mandel, Althusser osv.)

Anarkismen som sådan utgjør ingen teori om det kapitalistiske samfunnet overhodet, kun en tidløs lengsel etter en tilværelse hvor de hidtidige samfunns undertrykking (spesielt den statlig formidledede) må vike for en tilstand med frihet og fred. Disse anarkistiske forestillinger er så abstrakte at man like godt kan være for som imot. De ulike anarkistiske ideologier må således ikke avvises fordi de er for radikale, men fordi de ikke er *radikale nok*, dvs. de rommer ingen begripelse av hva en radikalt annen tilværelse skulle bestå i og dermed heller ikke om veien dertil.

Heller ikke den selvforstått marxistiske tradisjon, hva enten denne har hatt suksess (Sovjet, Kina osv.) eller ikke (venstre-marxistene) rommer noe som helst perspektiv ut over pengenes verden. De ulike sosialisme-forestillinger er kun den ideologi som kapitalismens utvikling har måttet frembringe for å eks-

pandere, spesielt i kapital-periferien (de såkalte u-land). Post-marxismens nødvendige rolle i kapitalakkumulasjonen gjør at dens forbindelse til den marxiske økonomikritikk ikke er av annen karakter enn hedningenes til bibelen.

Etter å ha radert ut disse ismer, gjenstår da det faktum at tyskeren Karl Marx fra 1857 og fremover som den første analyserte det kapitalistiske samfunns indre sammenheng, dets økonomiske grunnformer, på en i hovedsak korrekt måte. Med denne begripelse av det pengesyke samfunn måtte også følge en begripelse av det *pengefrie* samfunn, hvorfor den marxiske økonomikritikk fremdeles utgjør den suverent viktigste kilde til ekte revolusjonsteori. Dermed ikke sagt at det ikke fins elementer hos Marx som må kritiseres, herunder bl.a. hans klasseideologiske elementer spesielt i den politiske praksis, hans analyse av Pariserkommunen og hans postulat om at den revolusjonære overgang kan begripes som proletariats diktatur. Denne kritikk vil imidlertid bare være mulig på bakgrunn av den revolusjonære økonomikritikk selv. Den Marxke teori og praksis, liksom alle andres, må sees i sammenheng med den aktuelle periode i kapitalismens utvikling og de muligheter den ga for en korrekt innsikt og en revolusjonær praksis. Marx kan altså ikke forbigås for han er innhentet. Denne teoretiske innhentning innledes på slutten av 60-tallet av den såkalte "gjennsynsbevegelse" (av Marxs verker) i spesielt Vest-Tyskland og noe senere også i Danmark. Det er dette møysommelige og langvarige teoretiske arbeid som nå begynner å bære frukter, og det uomtvistelig sentrale navn er her dansken Gustav Bünzel (kjent for Gateavisas lesere i en litt annen sammenheng) som i disse år leverer de første avgjørende bidrag til en kommunistisk revolusjonsteori etter Karl Marx' "Das Kapital".

Dermed mener jeg ikke at revolusjonen, pengenes avskaffelse, kun er mulig om de fleste mennesker bruker flere av sine få år her på planeten til å sette seg inn i den økonomikritiske vitenskap. Revolusjonen krever ingen nitid og detaljert forståelse av *hvorfor* pengene truer med å kvele det menneskelige liv, kun av *at* de gjør det og av at de derfor må erstattes med en *annen* type distribusjonsmidler, arbeidstidsanvisningene. Det viktigste for en slik forståelse vil være en begripelse av grunntrekkene i den pengefrie produksjonsmåte, og denne begripelse er 1000 ganger enklere enn begripelsen av den kapitalistiske produksjonsmåte. Vet man hvilke enorme muligheter som ligger i en pengefri økonomi, vil man også være med på å avskaffe pengene i en situasjon hvor pengeøkonomiens ubeherskelighet fremtrer åpent for alle og enhver (en slik situasjon vil antagelig kreve et penge- og/eller produksjonsammenbrudd, et sammenbrudd som slett ikke er usannsynlig i løpet av 10-15 år.)

Hermed er det også argumentert for betydningen av å gjeninstallere den pengefrie utopi som revolusjonær kraft og forbigå de kapitalforvaltende "revolusjons"oppfatninger som også kjennetegner anarkismen og post-marxismen. Stein Johansen

ANARKISME OG PENGEVESEN

Anarkister innså allerede for mer enn 100 år siden at pengesystemet måtte avskaffes, sies det i denne kommentaren til Stein Johansens artikkel.

Før vi trykte artikkelen lot vi den sirkulære i redaksjonsmiljøet for kommentarer.

Det følgende er en kritisk kommentar fra en som vurderer fenomenet pengevesen fra en anarkistisk synsvinkel.

Det finnes flere (og mer interessante) "marxisme" enn det vi vanligvis er klar over her i provinsen Norge – heldigvis...

Artikkelen kan stå som eksempel på den typen marxisme som fortjener å bli spredd – om ikke annet enn for å gjøre tingene vanskeligere for våre hjemlige selvutnevnte "marxister".

Teoriene i artikkelen har blitt utviklet i noe av det samme miljøet som har bidratt til å skape Sammenslutningen av Bevisst Arbeidsskye Elementer i Danmark (SABAE, se siste nr. av Gateavisa), og kan derfor leses hvis en er interessert i å trenge dypere inn i den arbeidssky marxistiske retningen. De er heller ikke uten likhet med visse europeiske marxist-avvikeres teorier – et navn som *Jaques Ca-*

matte kan bl.a. nevnes i denne sammenheng. (1)

Denne artikkelen har selvfølgelig flere svakheter og mangler – en teori som denne kan f.eks. bare brukes på høyindustrialiserte land, der de verste "akkumulasjons-prosessene", altså opphopning av dødt arbeid (kapital) i produksjonsmidler etc., stort sett er ferdige. For en "marxisme" som denne har vel ikke noe å stille opp med mot en mer tradisjonell type når det gjelder utviklingslandenes problemer? Her er det nemlig et viktig problem: En viss variant av marxismen fungerer som ideologi for utviklingen av statskapitalismen i u-land – og er altså den kapitalistiske akkumulasjonens håndlanger. Finnes det andre mulige industrialiseringsmåter enn den kapitalistiske/marxistiske – eller må industrialiseringen slik vi kjenner den, forkastes? – På slike problemer har anarkismen åpenbart større relevans enn marxismen – fordi den sistnevnte ukritisk aksepterer den kapitalistiske industrialiseringsprosessen...

Artikkelforfatteren, Stein Johansen, har vært medlem av det en gang eksisterende FAFS (føderasjonen av anarkister og frihetlige sosialister), det er kanskje en av grunnene til at han har så lite til overs for anarkismen. Likevel – tanken om å erstatte pen-

gene med anvisninger for arbeidstid for slik å ta knekken på kapitalens tyranni, er ikke av helt ny dato. "Utopisten" Robert Owen utarbeidet i sin tid liknende teorier, og den amerikanske anarkisten Josiah Warren (2) var en av dem som prøvde å realisere dette i den utopistiske kommune-bevegelsen i USA i forrige århundre (såkalte "equity-stores"). Og nødvendigheten av fullstendig å avskaffe pengesystemet i større geografisk målestokk ble innsett av de anarkistiske kommunistene på 1870- og 80-tallet (for syndikalismen oppsto som retning) – dette på et tidspunkt da marxistene snakket om å erobre parlamentet og "den politiske makta".

Så konklusjonen blir kanskje: Fram og tilbake er like langt? Eller retttere: Det er neimen ikke lett å si hva som er "marxisme" og hva som er "anarkisme" i våre dager – og det er vel av det bedre, er det ikke?

RBM

1. "Black and Red" i Detroit har utgitt "The Wandering of Humanity" av Camatte. Du kan sikkert få denne, og også "This World we must leave", "Community and Communism in Russia" og andre, fra David Brown, BM 381, London WC1 6XX, UK.

2. Se f.eks. James J. Martin: "Men Against the State", Colorado Springs 1970, s. 11 ff.

Framsendes og ombringes som dagsavis

GATEAVISA

MEDLEM AV ALTERNATIVE
PRESS SYNDICATE. ©

Sats: JET-Z
Trykk: A/S All-Trykk.
opplag: 16.000.

ANSVARLIG REDAKSJON
FOR DETTE NR.:
K.VESJE, M.ERIKSEN,
C.VENNERØD,
C.HOWELLS,
S.MØRGENSTIERNE

Retur til Gateavisa, Hjelmsgt. 3, Oslo 3.

I NATT BURDE 36 NORDMENN HELLER LEST GATEAVISA.

BRUK POSTGIROBLANKETT.

HELE VERDEN I ABONNEMENT!

Tanzania, Holland, Peru, Libanon...
Rundt omkring i hele verden sitter det
folk og nyter Gateavisa hver måned.

Men det er ikke bare i det store utland
at det kan være lønnsomt å abonnere
fordi det kan være vanskelig å få tak
i Gateavisa i kiosken på hjørnet.
Mange lesehungrige på våre bredde-
grader har måttet gå skuffet fra en
utsolgt kiosk eller risikert forfrysning
av tær og fringre bakerst i en lang kø
før de endelig har fått yndlingsbladet.

Ta skrittet i dag — abonner på
Gateavisa!

Alt du trenger å gjøre er å betale inn:
kr. 45,— for 10 nr. / ett år, eller
kr. 80,— for 20 nr. / to år.

Abonnementet starter måneden etter
at du har betalt. Betaler du f.eks. i
januar, kommer første avis i februar.

Trolig ligger det en ferdig trykt
postgiroblankett i avisa di. Men nesten
like lett er det å fylle ut en på post-
kontoret: Postgiro 2 23 03 32,
Gateavisa, Hjelmsgt. 3, Oslo 3.

NESTE NUMMER KOMMER CA. 5. FEBRUAR.
Til salgs på gata, i bokcafeer og i Narvesen.